Conjuntura econòmica de les Illes Balears

desembre 2020

GOVERN ILLES BALEARS

Conjuntura econòmica de les Illes Balears *desembre 2020*

Direcció: Llorenç Pou Garcias
Director General de Model Econòmic i Ocupació

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:
Laura Alomar Llorente
Maria del Mar Ribas Mas
Joan Matamalas González
Miquel Quetglas Oliver
David Ramos Bestard

Maquetació:
Catalina Martorell Company
Bernat Vidal Lara

Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Plaça de Son Castelló, 1
(Polígon de Son Castelló) 07009 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.788.526
Fax.: +34.971.176.981
http://dgeconomia.caib.es
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X

DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia 4
Resum Executiu 5
I. Entorn 8
1 Internacional 8
2 Unió Europea 12
3 Espanya 14
II. Illes Balears 16
1 Mallorca 18
2 Menorca 19
3 Pitiüses 20
III. Oferta 21
1 Agropesquer 21
2 Indústria i energia 25
3 Construcció 27
4 Serveis 29
4.1. Comerç 31
4.2. Hostaleria 32
4.3. Transport i comunicacions 37
4.4. Mediació financera 41
4.5 Altres serveis 43
5 Activitat empresarial 45
IV. Demanda 47
1 Preus de consum 47
2 Consum 49
2.1 Consum intern 49
2.2 Consum de no residents 51
3 Inversió 52
4 Sector exterior 54
V. Mercat Laboral 57
1 Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28 57
2 Ocupació i atur a les Illes Balears: dades administratives 59
3 Costs laborals 63
4 Accidents de treball 65
Índex de gràfics i taules 66
Notes i abreviatures. Agraïments 68

Cronologia

Març 2020	11	L'Organització Mundial de la Salut declara la pandèmia per la COVID-19.
	14	El Govern d'Espanya implementa l'estat d'alarma.
	16	L'IBEX-35 tanca en el nivell més baix de l'any (6.107 punts).
Abril 2020	12	L'OPEP i els seus aliats assoleixen un nou acord de retallades de la producció de cru fins al començament del 2022.
	21	El preu del barril de petroli Brent baixa fins als 9,12 $, el mínim des del 1998.
Maig 2020	9	Es publica al BOIB el Decret llei 7/2020, de 8 de maig, pel qual s'estableixen mesures urgents en l'àmbit de l'educació per fer front als efectes de l'emergència sanitària ocasionada pel COVID-19.
	25	Es publica en el BOIB el Decret llei 9/2020, de 25 de maig, de mesures urgents de protecció del territori de les Illes Balears.
Juny 2020	11	Es publica en el BOIB la Llei 1/2020, de 3 de juny, de modificació de l'article 51 de la Llei 23/2006, de 20 de desembre, de capitalitat de Palma.
	21	El Govern d'Espanya finalitza l'estat d'alarma.
Juliol 2020	21	El Consell Europeu aprova un pla de recuperació contra la COVID-19 de 750.000 milions d'euros (360.000 en préstecs i 390.000 en transferències), el qual es finançarà amb deute emès per la UE.
	27	El Govern britànic desaconsella tots els viatges no essencials a Espanya, incloses les Illes Balears i Canàries.
Agost 2020	8	L'índex de pressió humana a les Illes Balears arriba al màxim anual (1.609.033 persones), un -21,0% respecte del màxim del 2019.
	14	El Govern federal alemany amplia l'advertència de viatges per risc sanitari per a tota Espanya.
Setembre 2020	1	El tipus de canvi entre el dòlar nord-americà i l'euro és de 0,834 €/$, el tipus més baix d'ençà del maig del 2018
	10	Inici del curs escolar per a l'alumnat d'infantil, de primària, de secundària, de batxillerat i d'educació especial
Octubre 2020	20	Es publica en el BOIB la Llei 2/2020, de 15 d'octubre, de mesures urgents i extraordinàries per a l'impuls de l'activitat econòmica i la simplificació administrativa en l'àmbit de les administracions públiques de les Illes Balears per pal·liar els efectes de la crisi ocasionada per la COVID-19.
	25	El Govern d'Espanya decreta un nou estat d'alarma
Novembre 2020	3	Hi ha eleccions presidencials als Estats Units.
	13	S&P Global Ratings revisa la perspectiva de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears d'estable a negatiu i afirma la qualificació creditícia de l'emissor a llarg termini com a 'BBB +'.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)

	Anual					Trimestral						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 (p)				2020 (p)		
				(p)	(p)	I	II	II	IV	I	II	III
Zona euro	2,0	1,9	2,6	1,9	1,3	1,5	1,5	1,3	1,0	-3,3	-14,8	-4,3
Espanya	3,8	3,0	3,0	2,4	2,0	2,2	2,2	2,1	1,7	-4,2	-21,5	-8,7
Illes Balears	3,0	4,1	3,8	2,7	2,0	2,2	2,2	2,0	1,8	-5,0	-40,5	-28,0
Mallorca	2,9	4,1	3,8	2,6	1,9	2,1	2,1	2,0	1,8	-4,6	-39,3	-26,5
Menorca	2,9	3,7	3,0	2,0	1,5	1,8	1,8	1,7	1,1	-5,2	-41,7	-24,7
Pitiüses	3,6	4,3	4,0	3,5	2,3	2,8	2,8	2,5	1,9	-6,7	-46,1	-38,2

Font: Eurostat i Direcció General de Model Economic i Ocupació

p: provisional.

La crisi sanitària de la COVID-19 ha colpejat amb duresa l'economia **mundial**. Segons les darreres estimacions de l'OCDE, el PIB mundial retrocedirà un −4,2% en el 2020, i a l'any següent recuperaria aquest percentatge (4,2%). Les perspectives d'una recuperació econòmica estan empeses pel desenvolupament d'una vacuna eficaç, però la incertesa continua molt alta en el curt termini. El PIB dels Estats Units es reduirà un −4,3% segons l'FMI, mentre que les taxes de creixement anual de la Xina es mantindran positives tant pel 2020 com pel 2021. El Japó, tot i haver registrat les reduccions de PIB més intenses que la mitjana dels països desenvolupats, presentarà les recuperacions més modestes en el 2021 i 2022. El preu del barril Brent s'estabilitza a final del 2020 al voltant dels 40 dòlars per barril, després d'haver registrat fluctuacions importants al llarg de l'any, que han fet que el preu es mogui entre els 9 $/barril i els 70 $/barril. El procés de depreciació de l'euro enfront del dòlar, que s'inicià a principi del 2018, s'interromp en la segona meitat del 2020. D'altra banda, l'euro es manté més estable respecte de la lliura, però també es revaloritza en termes interanuals.

El PIB de la **zona euro** cau un −4,3% en el tercer trimestre del 2020, després de la reducció d'un −14,8% interanual en el trimestre precedent. Les perspectives a curt termini són febles, a causa de la recent reintroducció de mesures de contenció estrictes a la majoria de països. Si els brots de virus es poden contenir eficaçment a curt termini, i restablir la confiança, es preveu una recuperació moderada el 2021-22. No obstant això, la zona euro no retornaria la producció al seu nivell prepandèmic fins a final del 2022. L'economia alemanya ha estat una de les que major fortalesa ha demostrat durant aquesta crisi, mentre que la britànica ha mostrat més feblesa i unes reduccions del PIB més intenses. Precisament el Regne Unit, juntament amb Espanya, França i Itàlia encapçalen les caigudes del PIB del segon trimestre més negatives.

La demanda interna ha llastrat el PIB d'**Espanya** (un −8,7% interanual al tercer trimestre), sobretot per mor dels descens de la despesa de les llars. Les restriccions localitzades per fer front als brots de la COVID-19 i la continuada interrupció dels viatges i del turisme han estat un obstacle per a la recuperació. El sector de la construcció presenta les taxes interanuals més negatives en els tres primers trimestres del 2020, tot i que el sector serveis també s'ha vist afectat significativament per la crisi sanitària. En el mercat laboral, l'ocupació es redueix, malgrat que els ERTO han suposat una protecció per als treballadors, així com el nombre total d'hores treballades.

La importància del turisme dintre de l'economia de les **Illes Balears** ha fet que les conseqüències de la crisi sanitària provocada per la COVID-19 hagin estat més negatives a l'arxipèlag que a la resta de comunitats autònomes. Així, en el tercer trimestre del 2020, el VAB balear cau un -28,0% en termes interanuals, caiguda que s'afegeix al −40,5% del segon trimestre i al −5,0% del primer. No obstant això, després del període de restriccions més estrictes a l'activitat econòmica, les caigudes se suavitzen. Aquest fet es reflecteix en la taxa de variació intertrimestral del tercer trimestre, la qual arriba al 19,7% en positiu. De forma conjunta, es preveu que l'any 2020 tanqui amb un descens del creixement del -25,4% per a les Illes Balears i que es recuperarà part del terreny perdut al llarg del 2021, quan es preveu un increment del 11,1%.

El creixement de **Mallorca** es ressent de la crisi sanitària i cau un −26,5% en el tercer trimestre del 2020 en termes interanuals. L'afiliació a la Seguretat Social del mes d'octubre continua en negatiu, amb un descens en termes interanuals del -8,4%. En els primers nou mesos de 2020, els establiments hotelers patiren descensos importants tant en el nombre de viatgers com de pernoctacions. Els apartaments turístics i el turisme rural mostren també notables caigudes. El passatge arribat per via aèria a Mallorca assoleix els 2,6 milions acumulats fins al mes de setembre, dada que suposa un descens del -79,0% en comparació amb el mateix període de l'any anterior. El transport de mercaderies també s'ha vist afectat per l'aturada de l'activitat econòmica i pateix un descens, tant per via marítima com per via aèria. En aquesta illa, el nombre i el valor del total de les hipoteques sobre habitatges es redueixen.

Menorca presenta en el tercer trimestre la taxa de variació del VAB menys negativa (–24,7 %). Els indicadors del mercat laboral d'aquesta illa a l'octubre experimenten una contracció, amb una caiguda de l'afiliació (-3,1%) i un augment de l'atur registrat (+42,8%) en comparació amb les xifres de l'any anterior. L'illa més septentrional presenta una disminució de l'afluència de viatgers, així com de pernoctacions, més accentuada en el cas del turisme britànic. A l'aeroport de Maó l'evolució també es troba a la baixa i se situa un 69,6% per sota de la xifra de passatgers arribats els primers nou mesos del 2019. Com a indicador de la inversió, continuen baixant les matriculacions de turismes, de vehicles per a lloguer i la de vehicles de càrrega. Quant a la constitució d'hipoteques sobre habitatges, Menorca presenta les caigudes més accentuades de l'arxipèlag, tant en el nombre com en el valor, però manté l'import mitjà. Menorca presenta el descens de consum de carburants més contingut de les Illes Balears.

La dependència de les **Pitiüses** dels sectors turístics ha fet que aquest arxipèlag patís amb major intensitat les conseqüències econòmiques de les restriccions a la mobilitat i a l'activitat. Aquesta regió presenta les variacions interanuals més negatives en els tres primers trimestres del 2020. Quant al mercat laboral a l'octubre, augmenta lleugerament el nombre d'afiliats a la Seguretat Social a Formentera (+0,2%), però disminueix a Eivissa (-9,4%). De fet, Eivissa és l'illa amb el major descens de l'ocupació durant els mesos de pandèmia. Els establiments turístics reglats presenten descensos destacats en els primers nou mesos del 2020 respecte de les xifres del 2019 en el nombre de viatgers allotjats i en el de nits venudes. Aquesta reducció es produeix en tots els mercats, però sobretot en el britànic. El volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa experimenta un descens del -74,4% interanual durant els nou primers mesos de l'any. En el mercat immobiliari, en el període gener-setembre del 2020, les Pitiüses presenten l'únic increment interanual de les Illes Balears, pujant tant l'import de les hipoteques com el nombre d'aquestes. Finalment, el consum de carburants d'automoció es redueix més d'una tercera part conjuntament a Eivissa i Formentera en els tres primers trimestres del 2020.

Tot i que l'**agricultura** va ser considerada com una activitat essencial durant el període de confinament, en el 2020 es donen reduccions de l'activitat del sector primari. Cau la comercialització de fruita i hortalissa que prové dels productors així, com les tones de carn de bestiar sacrificat als **escorxadors** de les Illes Balears. En canvi, es preveu que augmenti la producció d'ametlla i la dels cereals que més es conreen a les Illes Balears (blat, ordi i civada). Quant a la pesca, sembla que la flota s'ha adaptat molt bé a la situació anòmala de la pandèmia, aconseguint en el tercer trimestre del 2020 resultats semblants als del 2019.

La **indústria**, després dels serveis, ha estat el sector més castigat per la pandèmia del coronavirus. El VAB generat pel sector recupera una mica de terreny, però encara presenta una davallada molt pronunciada. La producció i la facturació mostren una evolució a la baixa, si bé frenen substancialment la caiguda dels mesos precedents. També la demanda elèctrica registra una reducció notable. L'afiliació a la Seguretat Social es recupera gradualment.

La **construcció** rebrota després de dos trimestres en què pateix també els efectes de la paralització de l'activitat econòmica. En termes de VAB, és el sector que registra el retrocés menys intens. L'edificació residencial mostra una situació dual atès que, d'una part, les obres acabades presenten increments significatius, mentre que, de l'altra, les obres començades no evolucionen al mateix ritme o evolucionen a la baixa. La licitació oficial es desploma. Amb tot, el sector de la construcció és l'únic que genera llocs de treball i l'afiliació a la Seguretat Social encadena quatre mesos consecutius de creixement.

Els efectes de la crisi sanitària juntament amb els nous rebrots i les consegüents mesures de control continuen castigant al sector de **serveis**. El VAB del sector avança lleugerament però continua amb registres molt baixos. Altres indicadors conjunturals reflecteixen la mateixa situació, com ara la facturació de les empreses o la matriculació de vehicles per a lloguer. Les darreres dades d'afiliació confirmen que el sector continua perdent efectius, molt especialment les activitats vinculades al turisme. S'ha de remarcar, finalment, l'augment d'afiliació en les activitats sanitàries i de serveis socials i en educació.

El **comerç** és l'altre gran damnificat per la crisi provocada pel coronavirus. Una temporada estival caracteritzada per la manca de vendes lligades al turisme i les dificultats econòmiques de les llars compliquen la recuperació de la facturació i l'ocupació. Així ho reflecteixen els indicadors relatius a la facturació de les empreses, a l'afiliació i a la confiança empresarial. S'ha de ressenyar, això no obstant, el fort creixement de les vendes de l'*ecommerce*.

Quant als indicadors **turístics**, durant els primers nou mesos de l'any 2020 la despesa realitzada pels turistes internacionals pateix una forta caiguda a causa de les restriccions al turisme. La despesa dels turistes espanyols, en canvi, pels qui s'aixecaren abans les restriccions, presenten un millor comportament i ajuda a incrementar els ingressos en la difícil campanya estiuenca. El nombre de visitants que pernoctaren a les Illes Balears durant els tres primers trimestres del 2020 experimenta una caiguda mai vista. Els mercats britànic i alemany experimenten descensos més accentuats que el mercat nacional, atès el tancament de fronteres durant l'estat d'alarma i les recomanacions d'alguns països de no viatjar a territori espanyol. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten descensos interanuals a tots els mesos del 2020, sobretot en el mes d'agost i setembre. Es romp així amb la tendència marcada des de la temporada 2015, quan els preus hotelers havien experimentat pujades molt significatives. L'estada mitjana mostra un retrocés a totes les illes, més accentuada en els establiments hotelers que en els rurals o apartament turístics.

Paral·lelament al turisme, l'arribada de **passatgers** arribats entre gener i setembre de l'any 2020 per via aèria a les Illes Balears també reflecteix l'efecte de les restriccions a la mobilitat. Destaca la caiguda del mercat britànic i de l'alemany, mentre que el passatge nacional mostra una caiguda més suau. Els efectes de les limitacions de mobilitat també s'han traslladat al trànsit marítim de totes les illes. A més, el trànsit de passatgers en creuers turístics va quedar directament interromput amb la declaració de l'estat d'alarma, i a hores d'ara, en el mes de novembre de 2020, encara no s'ha tornat a rellançar. Alhora, també cau el transport de les mercaderies que arriben a les Illes Balears durant el període indicat, tant per via marítima com per via aèria.

Segons la demografia d'**empreses** de la TGSS, el nombre d'empreses decreix durant el tercer trimestre del 2020, especialment a les Pitiüses. D'altra banda, les societats mercantils constituïdes en els primers nou mesos del 2020 mostren un descens interanual, tant al capital subscrit net com al nombre de societats. Les dissolucions també es redueixen respecte del 2019. Pel que fa als concursos de creditors, mentre que en el segon trimestre del 2020 s'han reduït respecte del mateix trimestre del 2019, en el tercer se n'han produït 10 més.

Els **preus** baixen per setè mes consecutiu, reflectint una tendència marcada per la pandèmia i per la davallada dels preus de l'energia i d'alguns serveis, com la telefonia. D'altra banda, la inflació subjacent perllonga la seva trajectòria descendent, si bé es manté lleugerament en positiu.

Les mesures de contenció per evitar els contagis afecten directament el **consum**, el nivell de despesa, i també la confiança dels consumidors. Exceptuant l'increment de la despesa realitzada pel sector públic, la majoria d'indicadors, com ara les vendes al detall, la matriculació de vehicles o la demanda de productes petrolífers, dibuixen un panorama de debilitat i de futur incert per al consum privat.

Igualment, el futur de la **inversió** privada està sotmès a un alt grau d'incertesa. Això no obstant, alguns indicadors, com la creació de societats mercantils o la creació de capital net, han registrat avanços rellevants el darrer mes. El saldo demogràfic empresarial es contreu a causa de la disminució de les altes en el segon trimestre. Altrament, l'import de les hipoteques baixa en el conjunt de l'arxipèlag encara que l'evolució no és uniforme en totes les illes i, en el cas de les Pitiüses, s'observa un gran dinamisme tant en el nombre com en l'import de les hipoteques. Finalment, el volum de crèdit concedit al sector públic presenta un increment molt important.

Les **exportacions** de béns disminueixen, encara que la davallada de les importacions és molt més accentuada. Com a conseqüència d'això, el saldo comercial és positiu i la taxa de cobertura avança de forma significativa. Les dificultats de finançament de les empreses es reflecteixen en la disminució de l'entrada de capital estranger a les Illes Balears. Aquestes inversions estrangeres es concentren majoritàriament en les activitats vinculades a la construcció i al mercat immobiliari.

El mercat **laboral** de les Illes Balears reflecteix la situació derivada de la pandèmia en els primers deu mesos del 2020. Així, en el darrer dia d'octubre el nombre d'afiliats és de 431.754 persones, un 8,0% menys que ara fa un any, però per sota de les caigudes interanuals dels mesos anteriors. Aquest descensos es troben esmorteïts per la figura dels ERTO, que han tingut un efecte protector de l'ocupació. El nombre d'afiliats equivalents a jornada completa durant el tercer trimestre de l'any cau un -1,2%. Pel que fa a l'atur, els aturats del desè mes de l'any sumen 81.713, un 61,5 % més que en el mes d'octubre del 2019. La taxa d'atur administrativa se situa en el 15,9% de la població activa, que representa 6,2 p.p. per sobre del valor d'ara fa un any. En el segon trimestre del 2020 el cost salarial total de les Illes Balears experimenta un fort descens respecte del 2019 (-26,0%). Alhora, l'índex de costs laborals corregit d'efectes estacionals i de calendari mostra un augment del 8,5 % en el segon trimestre de l'any. L'increment salarial pactat fins a l'octubre del 2020 és del 0,4% a les Illes Balears, per sota el del conjunt nacional, el qual arriba a l'1,9%. Finalment, baixa l'índex d'incidència entre els mesos d'octubre del 2019 i setembre del 2020 (-32,1%) dels accidents que han tingut lloc durant la jornada de feina.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals

	PIB			Taxa d'atur*			Inflació		
Estats Units	3r Trimestre	-2,9	↘	setembre	7,9	↗	octubre	0,8	→
Japó	3r Trimestre	-5,8	↘	setembre	3	→	octubre	-0,4	→
Unió Europea	3r Trimestre	-4,3	↘	setembre	7,5	→	octubre	0,3	→
Regne Unit	3r Trimestre	-9,6	↘	agost	4,6	→	setembre	0,5	→
Zona euro	3r Trimestre	-4,4	↘	setembre	8,3	→	octubre	-0,3	→
Alemanya	3r Trimestre	-4,0	↘	setembre	4,5	→	octubre	-0,5	→
França	3r Trimestre	-3,9	↘	setembre	7,9	→	octubre	0,1	→
Itàlia	3r Trimestre	-4,7	↘	setembre	9,6	→	octubre	-0,6	→
Espanya	3r Trimestre	-8,7	↘	setembre	16,5	↗	octubre	-0,9	→

Font: Eurostat; Cabinet Office of Government of Japan (Statistics Japan); Statitstics Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan) i U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis (bea).

Dades desestacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

**Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.*

La crisi sanitària ha afectat en major o menor mesura a tots els països del món. Després de col·lapsar-se la primera meitat de l'any, la producció econòmica es va recuperar ràpidament després de l'alleugeriment de les mesures per contenir la pandèmia de la COVID-19 i la reobertura inicial de les empreses. Els responsables polítics van reaccionar de forma ràpida i massiva per amortir el cop inicial als ingressos i als llocs de treball, però el ritme de recuperació perdé força durant l'estiu. La restauració de la confiança serà crucial per a l'èxit de la recuperació de les economies, especialment per als països per als quals el turisme és una part important del seu PIB.

L'economia mundial es recupera del fort impacte en què caigué a causa de les restriccions imposades per culpa de la pandèmia a partir de l'abril. Ara bé, continua estenent-se per molts països el restabliment parcial dels bloquejos per protegir les poblacions de risc. Mentre la recuperació a la Xina ha estat més ràpida d'allò que s'esperava, el retorn de l'economia global als nivells previs a la pandèmia encara es troba lluny. A curt termini, el Fons Monetari internacional (FMI) preveu un creixement global d'un −4,4% el 2020, una contracció menys greu que la previsió de les perspectives econòmiques mundials estimades el juny del 2020 per aquest mateix organisme internacional. Els resultats del PIB del segon trimestre són negatius, principalment a les economies avançades, on l'activitat no va començar a millorar fins després de reduir els bloqueigs al maig i al juny. En canvi, els indicadors del tercer trimestre indiquen una forta recuperació intertrimestral de la producció. Es preveu un creixement global d'un 5,2 per cent el 2021, que reflecteix les expectatives de distanciament social que encara persistiran. De confirmar-se la contracció estimada pel 2020 i la recuperació del 2021, s'espera que el nivell del PIB mundial el 2021 sigui d'un 0,6 per cent per sobre el del 2019. Ara bé, les projeccions de creixement de l'FMI impliquen pèrdues de producció i elevades taxes d'atur enguany i pel 2021, tant a les economies de mercat avançades com a les emergents.

El fons monetari internacional preveu un creixement mundial del -4,4% per a 2020 i del 5,2% per a 2021

Després del rebot del 2021, s'espera que el creixement global es desacceleri gradualment fins aproximadament un 3,5% a mitjà termini. La pandèmia ha revertit en part els progressos realitzats des dels anys noranta en la reducció global de la pobresa i, arrel d'això, augmentarà la desigualtat. Les persones que depenen d'un treball assalariat diari i es troben fora de la xarxa de seguretat formal van patir pèrdues sobtades d'ingressos quan es van imposar restriccions de mobilitat. Prop de 90 milions de persones podrien caure per sota del llindar d'ingressos extrems de privació d'1,90 dòlars diaris aquest any. A més, el tancament d'escoles durant la pandèmia suposa un nou repte significatiu que podria frenar greument l'acumulació de capital humà. Les perspectives reduïdes de creixement a mitjà termini venen amb un augment previst significatiu de l'estoc de deute sobirà. Les revisions a la baixa de la producció potencial també impliquen una base imposable menor a mitjà termini de la prevista anteriorment, cosa que agreuja les dificultats per atendre les obligacions de deute.

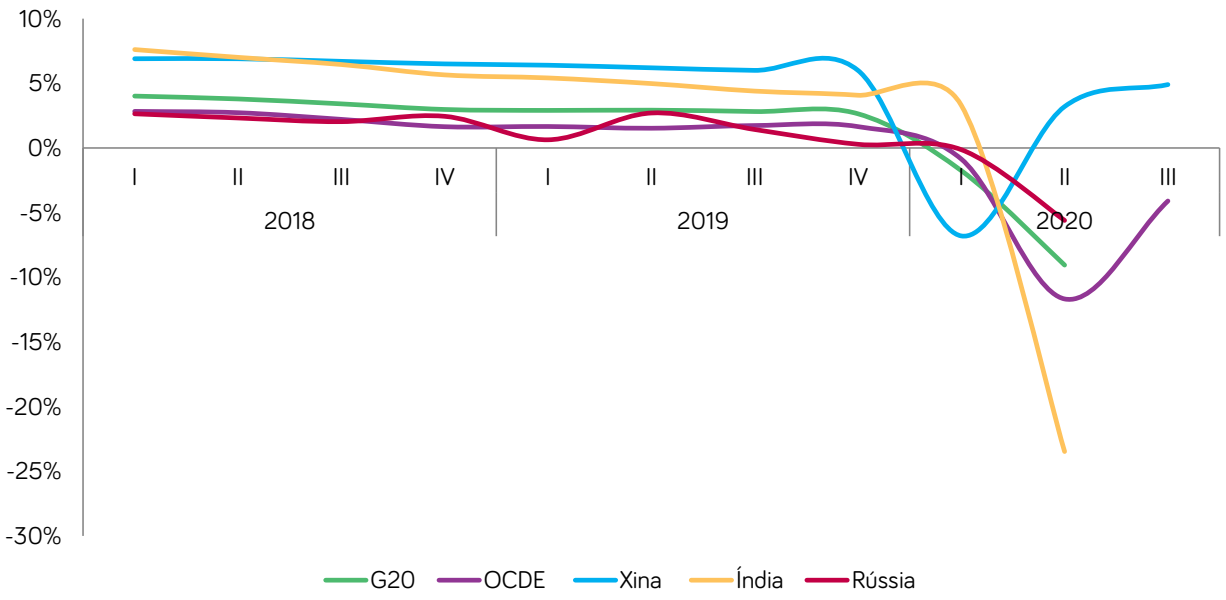
Taula 3. Previsions internacionals per al 2021

	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	3,1	7,3	2,8
Japó	2,3	2,8	0,3
Unió Europea (zona euro)	5,2	9,1	0,9
Alemanya	4,2	4,2	1,1
França	6,0	10,2	0,6
Itàlia	5,2	11,8	0,6
Regne Unit	5,9	7,4	1,2
Espanya	7,2	16,8	0,8

Font: FMI - Perspectives de l'economia mundial, octubre 2020.

** PIB Real*

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Font: INE

Estats Units d'Amèrica

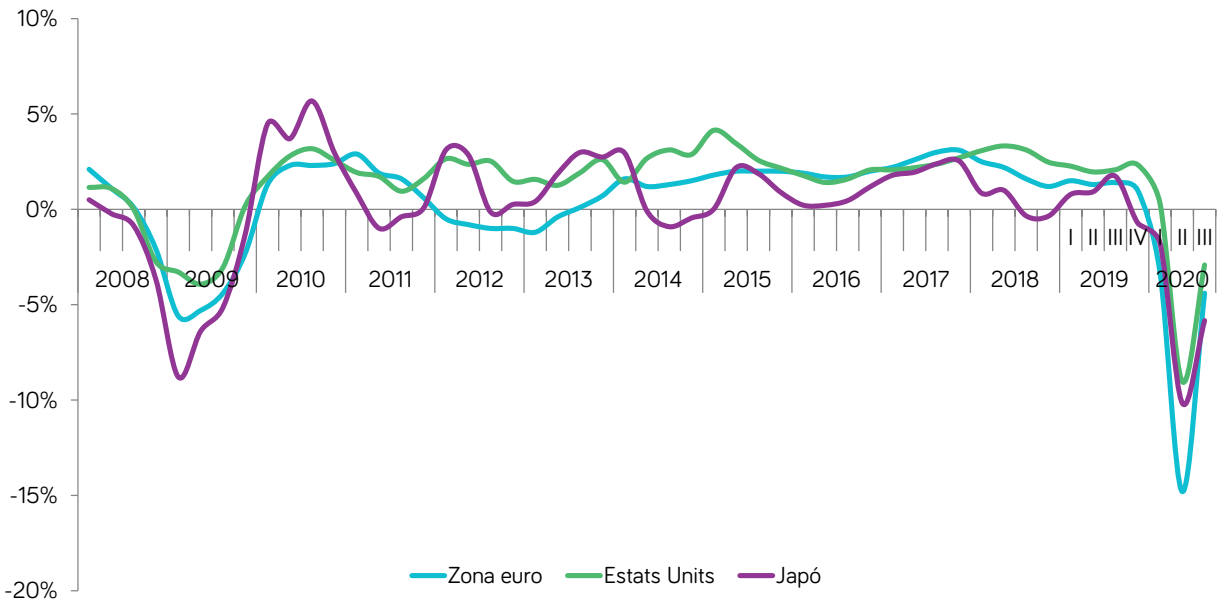
L'economia d'EUA, que aconseguí mantenir el nivell de producció al primer trimestre del 2020 (0,3% interanual), reflecteix els efectes de la pandèmia a les variacions interanuals del segon (−9,0%) i del tercer trimestre (-2,9%). L'FMI estima un decreixement per a 2020 del −4,3% i projecta un rebot per a 2021 del 3,1%. Tot i fomentar l'evolució de les vacunes, les infeccions per COVID-19 en espiral quan comença la temporada de fred han portat a rebaixar bruscament les previsions de creixement del PIB per al primer trimestre del 2021.

Les dificultats econòmiques es traslladen al mercat laboral i la taxa d'atur arriba al 7,9% el mes de setembre, quan un any enrere era menys de la meitat (3,5%). No obstant això, la desocupació als EUA marca una tendència a la baixa des del mes d'abril, quan l'atur arribà a representar el 14,7% de la població activa. Segons l'OCDE, la taxa d'atur disminuirà gradualment, però es mantindrà elevada en comparació amb el període prepandèmic. Això reflecteix l'activitat en alguns sectors, com l'hostaleria i el transport, que continua sent afectada per la pandèmia, i també mostra els impediments per a la reassignació de mà d'obra intersectorial.

La inflació, igual que a la resta d'economies avançades, roman molt estable, i a l'octubre registra un augment de sols el 0,8%. Cal destacar el manteniment del to acomodatici de les polítiques monetàries amb la modificació de l'estratègia de la Reserva Federal nord-americana que permetrà desviacions transitòries de la taxa d'inflació per sobre de l' objectiu mitjà del 2%.

Un desplegament general d'una vacuna eficaç a la segona meitat del 2021 permetrà alleugerir les mesures de contenció i enfortir la confiança. Les massives respostes monetàries i fiscals han protegit les llars i les empreses. No obstant això, en absència d'un nou programa d'estímul fiscal substancial, impediments fiscals donarien lloc a una retirada ràpida del suport a les llars, a acomiadaments massius i a una onada de fallides. Alguns governs estatals i locals requeriran assistència financera del govern federal, atesa una forta caiguda en els ingressos fiscals relacionats amb el consum i els viatges, segons el darrer informe publicat per l'OCDE

Gràfic 2. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: INE

Xina

Després de la immersió trimestral més forta del primer trimestre del 2020 i la pujada posterior del segon (–6,8% i 3,2% respectivament), el tercer trimestre mostra una estabilització al terreny positiu (4,9%) de l'economia xinesa. L'OCDE preveu que l'activitat torni a la seva trajectòria passada, amb un creixement del 8% aproximadament el 2021 i del 4,9% el 2022.

Els nous casos de COVID-19 han reaparegut esporàdicament, però el brot de coronavirus sembla en gran mesura controlat a la majoria del país. La inversió, en particular la inversió en infraestructures, ha impulsat el creixement del 2020, tot i que la inversió immobiliària també s'ha mantingut forta. Les exportacions han crescut gràcies a la demanda acumulada de mascaretes i altres materials i equipaments relacionats amb la COVID-19, així com productes per al teletreball. El consum encara s'ha de recuperar del xoc causat pel confinament. Tot i que les vendes de certs béns estan en augment, la manca de recuperació de l'ocupació i la caiguda dels ingressos de les llars fan que les perspectives d'una recuperació total del consum no siguin elevades.

La inflació disminueix, tot i els preus elevats de la carn de porc. L'estímul monetari, que es necessitava durant el brot víric, ara s'està retirant a mesura que la recuperació agafa força. Paral·lelament, la banca també ha augmentat després d'uns anys de declivi. La política fiscal continuarà donant suport amb reduccions d'impostos i extensions de beneficis socials que promouen el consum enmig d'una confiança dèbil dels consumidors. Segons l'OCDE, la inversió en infraestructures es mantindrà sòlida, cosa que beneficiarà principalment les empreses estatals, ja que les restriccions d'entrada s'estan relaxant lentament.

Japó

El xoc de la COVID-19 a principi del 2020 va provocar una recessió important al Japó i l'OCDE preveu que el PIB real es redueixi al voltant del 5,3% aquest any. L'economia nipona es va reforçant gradualment, tot i que el creixement continua sent lent. Les constants dificultats per controlar les infeccions per COVID-19 frenen la demanda interna. A mesura que s'eliminin les restriccions a curt termini, s'espera que es recuperi el consum, amb el suport de subvencions i incentius governamentals. A més, la recuperació de la demanda externa, a mesura que millori la situació sanitària dels socis comercials, mantindrà el creixement de les exportacions. D'altra banda, la inversió privada es mantindrà relativament moderada. En general, es preveu que el PIB s'expandeixi un 2,3 % el 2021 i sols un 0,6% el 2022, segons l'FMI. Tot i això, sense cap acció més enllà de les mesures actualment aplicades, la recuperació pot disminuir.

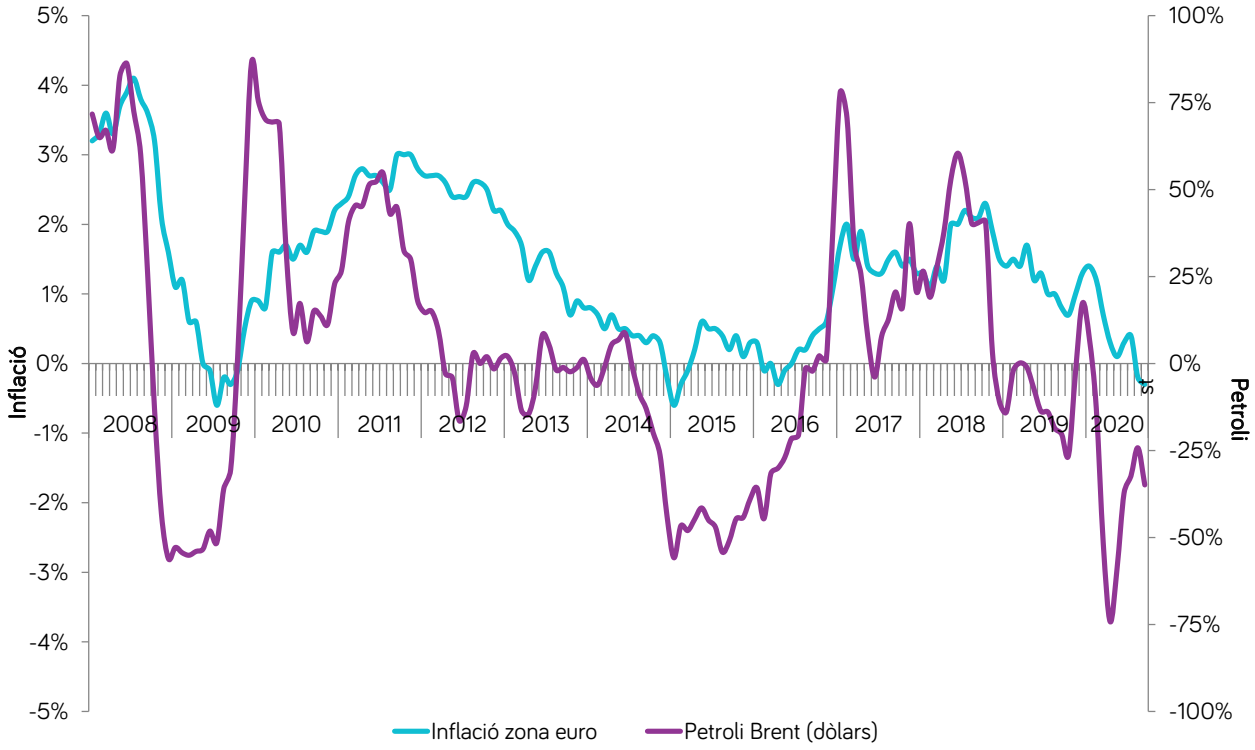
Petroli i divises

Amb l'aturada parcial de les economies arreu del món, el preu del barril Brent tocà fons el mes d'abril, quan caigué per baix dels 20 dòlars (18,38 $/barril) i, gràcies a la reducció de l'oferta, el mes d'octubre, el preu se situa en els 40,2 $. Malgrat l'evolució recent, aquest preu implica una reducció interanual del –32,7%. Segons l'FMI, aquesta serà la caiguda mitjana del 2020 (–32,1%) i en el 2021 el barril de cru s'incrementarà en un 12%. Pel que fa a la demanda, les restriccions de viatges per mor de la COVID-19 van reduir fortament la demanda mundial de combustibles líquids durant la primera meitat del 2020. D'una banda, el trànsit per carretera s'ha recuperat a molts països, però el volum de trànsit aeri, especialment els vols internacionals, continua reduït. Com a resultat, l'Agència Internacional de l'Energia espera que la demanda de petroli d'aquest any baixi en 8,1 milions de barrils al dia, fins als 91,9 milions de barrils al dia, i que repunti en 5,2 milions de barrils al dia el 2021, una revisió significativa de –9,3 milions de barrils diaris per al 2020.

El mes d'octubre el preu del barril de Brent arriba als 40 $, però a l'abril caigué per davall dels 20 $

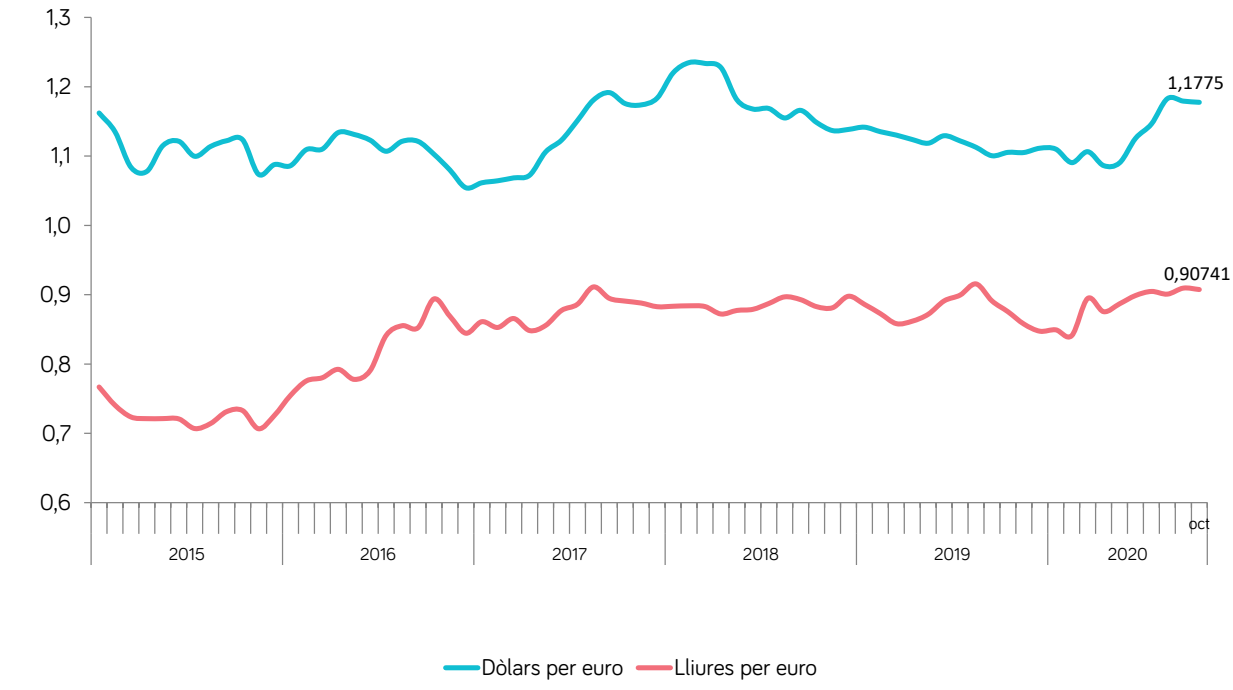
El procés de depreciació de l'euro front el dòlar, que s'inicià a

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Font: INE

Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

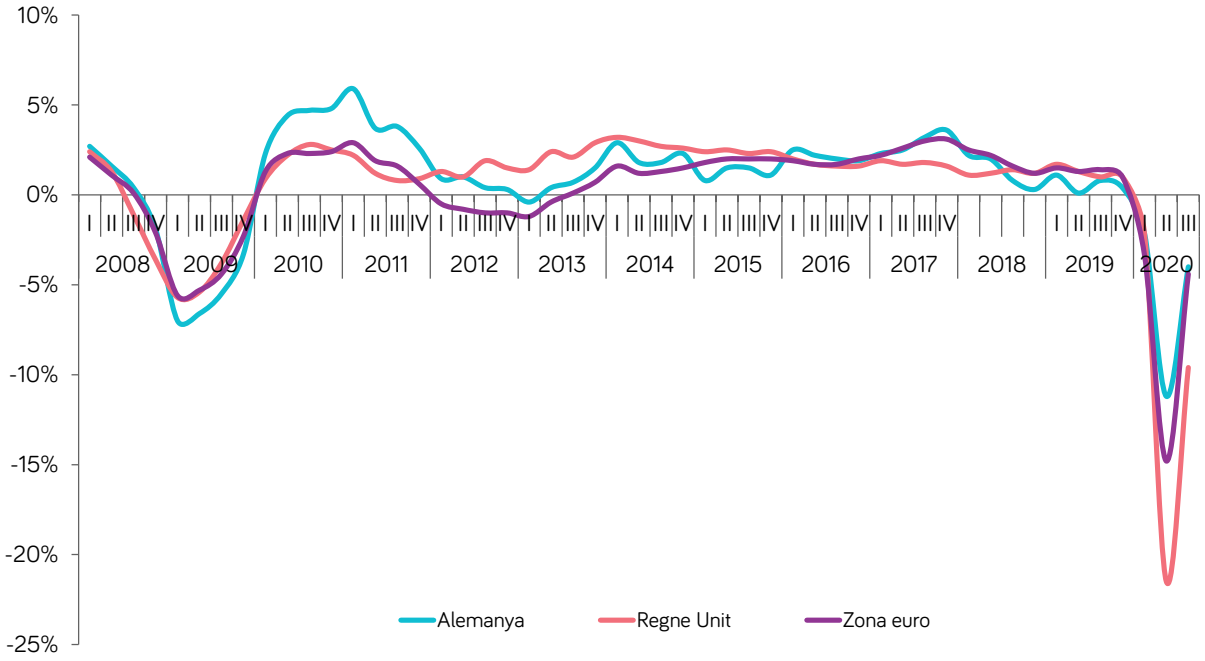

Font: INE

principi del 2018, s'interromp en la segona meitat del 2020. Així, el mes d'octubre, l'euro es canvia a 1,1775 dòlars, la qual cosa suposa un 6,5% més que en el mateix mes del 2019. D'altra banda, l'euro es manté més estable respecte de la lliura, però també es revaloritza en termes interanuals. Així, l'euro es canvia el mes d'octubre per 0,91 lliures esterlines, un 3,7 % interanual.

2 Unió Europea

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat

Després d'una caiguda d'un -3,3% en el PIB del primer trimestre, la zona euro cedeix un −14,8% en el segon i un −4,3% en el tercer trimestre del 2020 en termes interanuals. De conformitat amb les darreres dades de l'OCDE, la previsió del PIB és una caiguda del -7,5% el 2020, i un creixement del 3,6% el 2021 i el 3,3% el 2022. Així, la zona euro no retornaria la producció al seu nivell prepandèmic fins a final del 2022. L'aparició de brots persistents de la COVID-19 i les mesures de contenció que els acompanyen dificultarà l'activitat fins que s'implementi àmpliament una vacuna. El consum privat i la inversió es veuen afectats per la incertesa generalitzada i la baixa confiança. Es preveu que l'atur augmenti fins a mitjan 2021, aproximant-se a les taxes de dos dígits, i que baixi gradualment després. El suport fiscal i l'activitat reduïda mantindran el deute públic per sobre del 100% del PIB. Si no es promou la reassignació d'activitats en declivi cap a d'altres que probablement s'expandeixin, empitjoraran les perspectives de creixement. Segons l'OCDE, la inflació es mantindrà molt per sota de l'objectiu del BCE a final del 2022. Per tant, la política monetària hauria de garantir que els costos de l'endeutament per als sectors públic i privat continuïn sent baixos mentre dura la crisi induïda per la pandèmia. Per evitar un enduriment prematur que podria fer descarrilar la recuperació, les polítiques fiscals nacionals haurien de continuar donant suport durant els propers dos anys, aprofitant tipus d'interès baixos i un finançament considerable en el marc del pla de recuperació de la UE. No obstant això, la composició de les mesures fiscals ha de promocionar la reassignació del treball i del capital, ja que la pandèmia probablement tindrà un impacte negatiu durador en alguns sectors.

El PIB de la zona euro cau un -4,3% en el tercer trimestre del 2020

Segons l'Eurostat, la taxa d'atur a la Unió Europea se situa en el 7,5% el mes de setembre, fet que suposa un punt percentual més que un any enrere. A la zona euro arriba fins al 8,3% i presenta una evolució semblant a la de la UE-27. La inflació estimada a l'eurozona el mes d'octubre entra en el terreny negatiu (−0,3%), tot i que al conjunt de la Unió Europea es manté per sobre de zero (0,3%). Finalment, la previsió de la taxa d'atur per al 2021 és que arribi al 9,1% a la zona euro i que la variació de preus torni positiva (0,9%).

Alemanya

L'economia alemanya, igual que la resta de països, redueix la producció en els tres primers trimestres del 2020, si bé el ritme de caiguda és més suau que la mitjana europea. Tal i com es pot veure al gràfic, en el primer trimestre la variació interanual és d'un −2,1%, i en el segon i tercer, d'un −11,2% i d'un -4,0%, respectivament. L'OCDE preveu que l'activitat es redueixi al voltant d'un 5,5% el 2020 a causa de la caiguda del consum privat, la inversió empresarial i les exportacions. El creixement es recuperarà lentament fins al 2,8% el 2021 i el 3,3% el 2022. El consum privat i les exportacions inicialment van repuntar, però la demanda de serveis es mantindrà feble fins al 2021 a causa de l'enduriment de les mesures de contenció del virus. La incertesa restringirà la recuperació de la inversió i la demanda d'exportacions de béns d'equip, abans que el desplegament general d'una vacuna augmenti la confiança. El treball de curta durada ha esmorteït l'augment de l'atur, però no s'esperen caigudes sostingudes de la taxa d'atur fins després de mitjan 2021. Un fort suport fiscal ha protegit els llocs de treball i les empreses el 2020, però cal gestionar acuradament la consolidació fiscal.

La caiguda de l'economia alemanya del tercer trimestre és més suau que la mitjana de la zona euro

Els preus de béns de consum a Alemanya disminueixen a un ritme de mig punt percentual a l'octubre, quan un any enrere augmentaven a l'1,0%. El mes de setembre hi ha gairebé dos milions de persones en situació d'atur, la qual cosa representa el 4,5% de la població activa. Aquesta taxa roman estable en els quatre darrers mesos.

França

França és un dels països on les conseqüències de la crisi sanitària sobre l'economia han estat més intenses. En el primer trimestre d'enguany la caiguda del PIB ja fou del −5,7% interanual i la del segon arriba al −18,9%. La producció de juliol a setembre presenta un descens una mica més suau (−3,9%). No obstant això, l'OCDE preveu que l'activitat caigui un 9,1% el 2020, i s'expandeixi un 6,0% el 2021 i un 3,3% el 2022. Després d'un segon bloqueig nacional a final del 2020, la situació sanitària se suposa que millorarà lentament. Tot i els brots locals esporàdics del virus, l'alleugeriment de les mesures de contenció i el desplegament d'una vacuna eficaç encara permetrien una recuperació en els sectors més afectats (sobre tot els serveis relacionats amb el turisme i l'oci). La taxa d'atur de França frega els 8 punts al setembre, però és dels pocs casos a Europa on aquesta ràtio es troba per sota de la taxa de l'any anterior (8,4%). Els preus a l'octubre romanen força estables i la variació interanual queda en un 0,1%.

Itàlia

Itàlia fou dels primers països europeus que patí la infecció comunitària de la COVID-19 i, per tant, presenta caigudes brusques del PIB en el 2020. Així, entre gener i març el creixement econòmic italià cau un −5,6% i en el segon trimestre s'agreuja la caiguda interanual fins al −17,9%. Igual que a les principals economies, en el tercer trimestre es donen caigudes del PIB (−4,7%), si bé aquestes no són tan intenses. De cara al futur, l'OCDE preveu que el PIB s'expandirà un 4,3% el 2021 i un 3,2% el 2022. Els bloquejos i la incertesa pesen sobre l'activitat, tot i que el suport del govern ha mitigat els efectes sobre les empreses i les llars. La creació substancial d'ocupació no tornarà fins al 2022, quan s'espera que s'hagi desplegat una vacuna eficaç de manera àmplia, estimulant el consum i facilitant l'estalvi de precaució. S'espera que la inversió i les exportacions es recuperin gradualment al costat del sector manufacturer. La política fiscal solidària està provocant un augment del nivell de deute públic, però es preveu que els tipus d'interès continuïn sent baixos. La taxa d'atur del setembre s'acosta a les dues xifres (9,6%), malgrat sigui molt similar a la taxa de fa un any. Finalment, la inflació a Itàlia enllaça tres mesos en negatiu i tanca el mes d'octubre amb una caiguda del −0,6%.

Regne Unit

El ritme de decreixement de l'economia del Regne Unit a causa de la pandèmia és dels més negatius entre les principals economies. Si bé en el primer trimestre del 2020 el PIB cedí sols un −2,1% en comparació amb el mateix període del 2019, en el segon i tercer les caigudes es xifren en un −21,5% i un −9,6% respectivament. Les previsions de l'OCDE apunten que el PIB britànic es contractarà de nou el quart trimestre del 2020 a mesura que s'implementin mesures de contenció del virus. Aquest organisme internacional preveu una reducció del PIB d'un −11,2% el 2020. A més, apunta a un creixement del 4,2% el 2021 i del 4,1% el 2022, impulsats per un repunt del consum, mentre que la inversió empresarial es mantindrà feble a causa de l'excés de capacitat i de la incertesa continuada. L'increment dels costos fronterers afectarà les importacions i exportacions a partir del 2021 a mesura que el Regne Unit abandoni el mercat únic de la UE i se suposa que entrarà en un nou acord de lliure comerç menys exhaustiu amb la Unió Europea. El nombre de persones aturades supera el milió i mig a l'agost, i la taxa d'atur arriba al 4,6%, vuit dècimes més que el mateix mes del 2019. Finalment, la inflació del mes de setembre al Regne Unit és d'un 0,5%.

3 Espanya

Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).

	2018	2019	2019				2020		
			T I	TII	TIII	TIV	T I	TII	TIII
Despesa en consum final	2,0	1,3	1,3	0,9	1,4	1,4	-3,7	-17,8	-6,8
Formació bruta de capital	7,4	2,0	5,4	1,2	1,9	-0,3	-5,3	-25,4	-12,8
Variació d'existències i adquisicions menys cessiones d'objetes valuosos (*)	0,3	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3
DEMANDA NACIONAL (*)	3,0	1,4	2,1	0,9	1,5	1,0	-3,9	-18,8	-7,8
Exportacions de béns i serveis	2,3	2,3	1,1	3,2	2,7	2,1	-5,6	-38,1	-17,0
Importacions de béns i serveis	4,2	0,7	0,8	-0,1	2,0	0,3	-5,4	-33,5	-15,7
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	2,4	2,0	2,2	2,1	1,8	1,7	-4,2	-21,5	-8,7
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	7,5	-2,3	0,7	-4,4	-0,0	-5,3	-0,2	6,3	5,0
Indústria	0,6	1,7	0,7	1,6	2,4	2,1	-5,2	-23,8	-3,6
- Indústria manufacturera	0,0	1,2	0,3	0,7	1,9	2,0	-5,9	-27,3	-4,0
Construcció	4,1	4,3	6,8	5,8	3,2	1,7	-6,6	-27,5	-11,0
Serveis	2,6	2,2	2,5	2,4	1,9	2,2	-3,2	-21,3	-9,8
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	2,4	2,0	2,2	2,1	1,8	1,7	-4,2	-21,5	-8,7

(*) Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

Font: INE. Contabilitat Nacional Trimestral de'Espaya. Base 2015

Nota: Dades corregides a efectes estacionals i de calendari. Volum encadenat referència 2015

El PIB espanyol descendí en termes interanuals un −8,7% el tercer trimestre del 2020. Això representa una frenada important en la caiguda respecte del segon trimestre (un −21,5% en comparació amb el segon trimestre del 2019) amb la conseqüent variació intertrimestral positiva (16,7%). De la caiguda entre juliol i setembre, una part importat és a causa de la demanda interna (−7,8 punts percentuals), tot i que la demanda externa també contribueix de forma negativa (−0,9 p.p.). L'augment de les infeccions des de final d'estiu i la introducció de quarantenes de viatges per altres països van limitar la recuperació dels sectors relacionats amb el turisme. El nombre de turistes al setembre va ser un −87,1% menor que fa un any i les transaccions amb targeta de crèdit estrangeres van disminuir un −77,5% en el tercer trimestre. Els indicadors d'activitat manufacturera continuen recuperant-se, però els dels serveis van registrar un descens més fort a causa de les noves mesures de contenció.

Segons l'OCDE, es preveu que el PIB creixi un 5% el 2021 i un 4% el 2022. Les restriccions per abordar els brots de la COVID-19 i la continuada interrupció dels viatges i del turisme seran un obstacle per a la recuperació fins que es produeixi una vacuna eficaç i es desplegui àmpliament. L'alta incertesa i les condicions adverses del mercat laboral afectaran el consum privat. A mesura que el creixement de la demanda externa es recuperi, les exportacions contribuiran gradualment al creixement del 2021. No obstant aquest revifament econòmic, es preveu que la taxa d'atur es mantingui elevada. A més, des del setembre s'han introduït mesures regionals de contenció, com ara restriccions a activitats no essencials, mobilitat interregional, tancaments perimetrals, tancament d'hotels i restaurants i canvis en els horaris de tancament de les empreses.

El PIB espanyol en el tercer trimestre cau un −8,7% interanual

De conformitat amb les xifres de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, la despesa en consum final del tercer trimestre del 2020 cau un −6,8%. Aquesta es concentra en la despesa realitzada per les llars (−10,4%) i per les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (−1,4%), ja que la despesa realitzada per les administracions públiques ha augmentat un 3,7% interanual. Respecte de la inversió, la formació bruta de capital es redueix un −12,8%, la qual cosa implica un alleugeriment en la caiguda, atès que en el trimestre anterior la reducció fou de més d'una quarta part. Dintre de la inversió en actius fixos materials, el descens més important es dona en els habitatges i altres construccions (−15,2%). Les exportacions de béns i serveis disminueixen un −17,0%, mentre les importacions també enregistren taxes negatives i experimenten un decrement del −15,7% en el tercer trimestre del 2020.

Des del punt de vista de l'oferta, la branca del sector de la construcció presenta les taxes interanuals més negatives en els tres primers trimestres del 2020 (−6,6%, −27,5% i −11,0% per ordre cronològic). El sector serveis també s'ha vist afectat significativament per la crisi sanitària. Així, en el tercer trimestre la taxa interanual del sector terciari és d'un −9,8%, i hi destaquen les reduccions a la branca del comerç, hoteleria i transport (−22,0%),

Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola (Escenari 2)

Variació Interanual (%)	2020	2021
PIB	-12,6	4,1
Consum privat	-13,1	5,5
Consum públic	5,6	-1,2
Formació bruta del capital fix	-21,9	2,4
Demanda nacional (contribució al creixement del PIB)	-10,9	3,3
Exportació de béns i serveis	-25,2	7,4
Importació de béns i serveis	-22	4,9
Demanda exterior (contribució al creixement del PIB)	-1,7	0,8
Inflació	-0,3	0,8
Taxa d'atur (dades fi de periode)	18,6	22,1

Font: Direcció General d'Economia i Estadística del Banc d'Espanya (Setembre 2020)

i a la branca de les activitats artístiques i recreatives (-18,5%). A l'altre extrem, hi ha les activitats financeres i d'assegurances (6,2%), i les sanitàries, d'educació i de les administracions públiques (1,8%). La indústria, després de caure un -23,8% en el segon trimestre, frena les taxes negatives en el tercer fins a un -3,6 %. Finalment, el sector primari, després d'una lleugera caiguda en el primer trimestre de l'any (-0,2%), torna al terreny positiu en el segon trimestre (6,3%) i en el tercer (5,0%).

En el mercat laboral, l'ocupació es redueix un -3,5% interanual en el tercer trimestre d'enguany. Cal tenir en compte que els ERTO han suposat una protecció per als treballadors, ja que acollits sota aquest paraigües es consideren població ocupada. Així, cal afegir a aquesta caiguda la reducció del nombre mitjà d'hores treballades (-4,5%). Tot plegat fa que el nombre total d'hores treballades caigui un -6,2% en el tercer trimestre. La variació del cost laboral se situa en el segon trimestre de 2020 en un -8,3%.

En el context d'elevada incertesa econòmica a causa de la pandèmia, el Banc d'Espanya, el mes de setembre de 2020, ha publicat dos escenaris diferents de projeccions macroeconòmiques. Ambdós escenaris comparteixen el fet que la disponibilitat d'una solució mèdica efectiva davant la COVID-19 permetrà aixecar les possibles mesures de contenció a partir del segon trimestre del 2021. Per una banda, el primer escenari contempla l'aparició de rebrots que requeririen unes mesures de contenció d'àmbit circumscrit, tant des del punt de vista geogràfic com des de les branques afectades. Aquestes mesures causarien alteracions relativament limitades de l'activitat econòmica i la incidència seria més acusada en les branques vinculades a l'oci i a l'hostaleria. D'altra banda, el segon escenari, en canvi, preveu una major intensitat dels rebrots de la pandèmia en el curt termini i les limitacions que s'haurien d'imposar per a contenir-los perjudicarien tant a les branques de serveis com a la resta de branques productives. Sota aquestes consideracions, en el primer escenari el producte de l'economia registraria un descens del -10,5% en mitjana anual el 2020, caiguda que s'ampliaria fins al -12,6% en cas de materialitzar-se la situació epidemiològica més desfavorable subjacent en el segon escenari. De cara al 2021, s'aconseguiria un creixement positiu del 7,3 % en l'escenari 1, i es quedaria en el 4,1% en l'escenari 2, com a conseqüència, en aquest segon cas, de la major incidència de la pandèmia fins a mitjan 2021. La prolongació de la recuperació donaria lloc a avenços més modestos de l'activitat en 2022. En qualsevol cas, a la fi del 2022, el nivell de PIB se situaria uns 2 punts percentuals per sota del nivell previ a la crisi a l'escenari 1, bretxa que s'ampliaria fins a una mica més de 6 p.p. a l'escenari 2.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

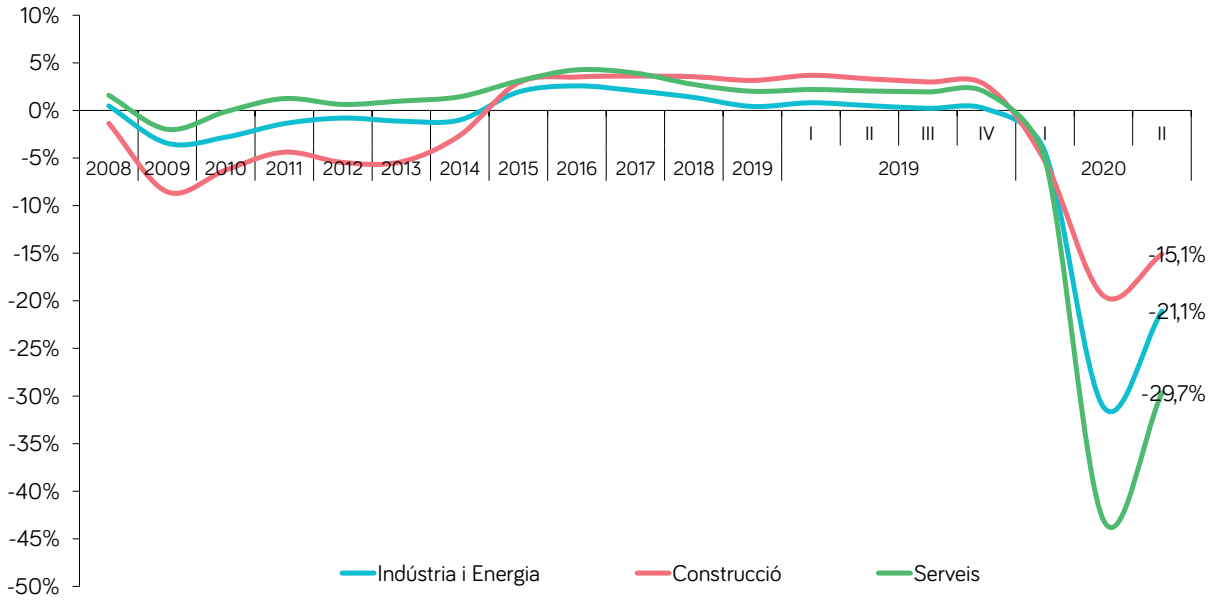
	Anual					Trimestral						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 (p)				2020 (p)		
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III
Illes Balears	**3,0**	**4,1**	**3,8**	**2,7**	**2,0**	**2,2**	**2,0**	**1,9**	**1,8**	**-5,0**	**-40,5**	**-28,0**
Sector agropesquer	0,0	2,3	1,7	0,9	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,3	-1,6	-10,3	-16,8
Indústria	1,9	2,6	2,1	1,4	0,4	0,8	0,5	0,2	0,1	-4,4	-31,2	-21,1
Construcció	2,9	3,5	3,6	3,5	3,2	3,7	3,3	3,0	2,6	-5,3	-19,5	-15,1
Serveis	3,1	4,3	3,9	2,7	2,0	2,2	2,0	1,9	1,9	-5,1	-43,0	-29,7

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

f: previsió p: provisional a: avanç

La importància del turisme dintre de l'economia de les Illes Balears ha fet que les conseqüències de la crisi sanitària provocada per la COVID-19 hagin estat més negatives a l'arxipèlag que a la resta de comunitats autònomes. Així, en el tercer trimestre del 2020, el VAB balear cau un -28,0% en termes interanuals, caiguda que s'afegeix al −40,5% del segon trimestre i al −5,0% del primer. No obstant això, després del període de restriccions més estrictes a l'activitat econòmica, les caigudes se suavitzen. Aquest fet es reflecteix en la taxa de variació intertrimestral del tercer trimestre, la qual arriba al 19,7% en positiu. De forma conjunta, es preveu que l'any 2020 tanqui amb un descens del creixement del -25,4% per a les Illes Balears i que es recuperarà part del terreny perdut al llarg del 2021, quan es preveu un increment del 11,1%. Per sectors, els serveis relacionats amb el turisme i amb l'oci presenten els impactes més negatius. Així, en conjunt, el sector terciari presenta un descens de prop del −30% en el tercer trimestre i, consegüentment, té la previsió més negativa de cara al 2020 (−26,9%). A l'altre extrem, hi ha la construcció, que amb una variació interanual del −15,1% en el tercer trimestre del 2020, és la branca que menys ha reduït el VAB a causa de les restriccions. La indústria i l'energia no esquiven les davallades, i entre juliol i setembre el seu VAB cau més d'una cinquena part en comparació amb els mateixos mesos del 2019. Finalment, el sector agropesquer és l'únic que té una taxa interanual en el tercer trimestre (−16,8%) més negativa que la del segon (−10,3%).

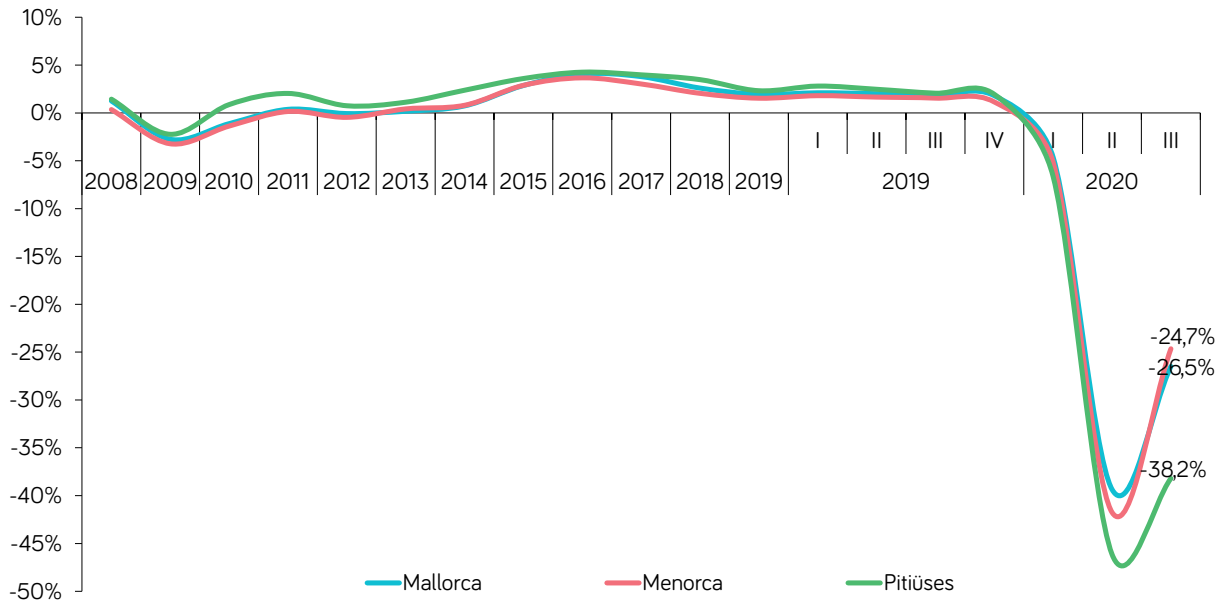
Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGMEiO

Les davallades que s'han esdevingut a la producció de les Illes Balears no s'han traslladat íntegrament al mercat de treball gràcies a les figures de protecció de l'ocupació que han implantat les administracions públiques. A les Illes Balears, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA), en el tercer trimestre de l'any s'arriba als 573.900 ocupats. Tot i les circumstàncies excepcionals del 2020, aquesta xifra és més alta que la del mateix trimestre del 2016 i és sols un −7,4% inferior a la del 2019. L'agricultura i la indústria presenten variacions interanuals positives (37,5% i 3,9% respectivament), mentre que els serveis (−8,2%) i la construcció (−10,4%) redueixen el nombre de persones ocupades respecte d'un any ençà. Quant al nombre d'aturats, s'ha de considerar que els treballadors en situació d'Expedient de Regulació Temporal de l'Ocupació (ERTO) no entren dintre d'aquest col·lectiu atès que no estan cercant feina activament. El nombre de desocupats, segons l'EPA, és de 87.900 persones al tercer trimestre, un 57,2% més que en el 2019. En aquesta magnitud, únicament la construcció davalla el nombre d'aturats (−26,8 %) i destaca el sector dels serveis pel seu augment interanual (164%). Aquest fet es reflecteix en la facturació dels serveis, que en els tres primers trimestres davalla un −39,8%. La producció industrial a les Illes Balears també davalla en aquest període, tot i que de forma més suau (−23,0%). Com a indicador representatiu de l'evolució de la construcció, els certificats de final d'obra augmenten un 1,0% en els tres primers trimestres, la qual cosa mostra la fortalesa d'aquest sector a les Illes.

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Font: DGMEiO

1 Mallorca

El creixement de Mallorca es ressent de la crisi sanitària i cau un −26,5% en el tercer trimestre del 2020 en relació amb el mateix període del 2019. Aquesta taxa suposa un alleugeriment de la caiguda si es compara amb la taxa interanual del segon trimestre (−39,3 %) i que s'afegeix al descens del primer trimestre (−4,6%). La previsió de tancament per enguany queda en una reducció del −24,4% i per al 2021 la producció de Mallorca pujarà un 10,8%, de conformitat amb les estimacions de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació.

Pel que fa a les dades del mercat de treball, Mallorca presenta en el mes d'octubre una moderació en el descens de persones afiliades a la Seguretat Social del −8,3 %. El nombre de llocs de feina equivalents a temps complet en el tercer trimestre del 2020 també experimenta una reducció en termes interanuals (−12,2 %). Paral·lelament, es produeix un augment de l'atur registrat del 62,9 %. D'aquesta manera, la taxa d'atur administrativa (calculada com el nombre d'aturats registrats entre aquest mateix nombre més l'afiliació a la Seguretat Social) se situa en el 15,4 % en el mes d'octubre, 6,1 punts percentuals per sobre la d'octubre del 2019. La contractació del desè mes del 2020 mostra una davallada en el nombre de contractes (−29,5 %), la qual s'observa tant en la contractació temporal (−0,8 %) com, sobretot, en la indefinida (−8,7 %). Quant a la sinistralitat laboral, l'índex presenta a Mallorca el valor més baix de totes les illes (3.805,8). A més, el nombre d'accidents decreix el −27,0 % entre l'octubre del 2019 i el setembre del 2020.

El sector de l'agricultura, la ramaderia i la pesca a l'illa de Mallorca tanca el mes d'octubre amb 4.947 treballadors afiliats a la Seguretat Social, la qual cosa suposa un lleuger descens respecte de l'any anterior (un −0,3 %). Quant al sector secundari, Mallorca, que concentra el 80,4 % de tota l'afiliació d'aquesta branca a les Illes Balears, registra un descens d'afiliació d'un −2,3 %. Per branca, mentre creix al subministrament d'aigua i les indústries extractives, cau a les manufactureres i al subministrament d'energia elèctrica. L'únic increment d'afiliació a Mallorca es produeix en el sector de la construcció, que augmenta en el mes d'octubre un 0,6 %. A l'igual que al conjunt de les Illes Balears, pugen amb més força els assalariats (4,0 %) que els autònoms (3,1 %).

Els efectes de l'aturada de l'activitat econòmica han estat devastadors en la campanya turística del 2020 a Mallorca. Així, en l'acumulat de gener a setembre s'ha desplomat el nombre de viatgers (−88,8%), així com també el de pernoctacions en establiments hotelers (−90,7%), amb descensos més pronunciats que a la resta d'illes. Per origen, el mercat britànic presenta la major caiguda en les pernoctacions a tots els tipus d'establiments, i el mercat nacional la menys pronunciada. L'estada mitjana també s'ha vist reduïda, i de forma més accentuada en els establiments hotelers. Fins al setembre del 2020 arriben 1,8 milions de turistes a Mallorca, xifra enfora de la del mateix període del 2019, quan s'assoliren els 10,4 milions, i que representa una caiguda del −82,4% en el nombre de turistes. Cal destacar el major descens entre els mercats exteriors, sobretot el britànic (−93,4%), que entre el mercat nacional (−53,5%). Això ha provocat que el turisme nacional passi a representar el 33,3% del total, quan en el mateix període del 2019 sols significava el 12,6%.

El passatge arribat per via aèria fins al setembre a Mallorca, se situa en els 2,6 milions, el que suposa una baixada del −79,0%. Cauen tots els mercats, i de forma més significativa el passatge britànic (−92,9%), atès que el Regne Unit va ser un dels primers països en demanar una quarantena als passatgers provinents de territori espanyol. A Mallorca, el passatge alemany, després de marcar rècords els dos darrers anys, experimenta una caiguda del −82,0%. Així mateix, altres països d'origen mostren variacions negatives elevades, com ara Itàlia, que té un descens del −84,3%. El mercat domèstic, ateses les circumstàncies extraordinàries del 2020, és el que experimenta una menor caiguda (−56,2%). El passatge que arriba als ports de Mallorca per via marítima també ha patit un notable descens, tant en el cas de la línia regular (−41,7%) com en el cas dels creueristes, el qual des de la declaració de l'estat d'alarma ha quedat suspès.

Quant als indicadors de confiança empresarial del quart trimestre d'enguany, el saldo relatiu a la situació de les empreses mallorquines és negatiu, concretament el −62,2 punts percentuals. Amb la situació desfavorable actual, les respostes negatives superen les positives, la qual cosa fa empitjorar significativament el valor en comparació amb un any enrere, quan fou de 3,9 punts percentuals en positiu. Pel que fa al saldo de les expectatives, la dada de Mallorca (com a la resta d'illes) és negativa: −67,0 punts percentuals. Presenta una lleugera millora respecte a les dades del trimestre precedent (−70,1 p.p.) però una reducció important en comparació amb l'any anterior (quan fou del −14,2 p.p.). L'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del quart trimestre cau amb intensitat en termes de variació interanual (un −30,5 %). Aquest empitjorament és una mica superior al del conjunt de l'arxipèlag (−29,9 %). Per altra part, en els tres primers trimestres del 2020, el nombre d'hipoteques contractades sobre habitatges es redueix en més d'una dècima part (un −11,4%). La caiguda a Mallorca és més intensa que la del conjunt de l'arxipèlag, on s'arriba a un −7,2 %. De la mateixa manera, l'import total registrat en les hipoteques aquest període es redueix un −8,1%, fet que implica que l'import mitjà per hipoteca augmenti un 3,8%. Fins al mes de setembre d'enguany, les tones de mercaderies embarcades i desembarcades dels ports de Palma i d'Alcúdia reflecteixen la caiguda del consum (−25,1% i −43,4% respectivament). Paral·lelament, cau el volum de mercaderies a l'aeroport de Son Sant Joan (−27,5 % fins a l'octubre).

Pel que fa als indicadors de consum, la demanda d'energia elèctrica i el consum de carburants es redueixen una quarta part a Mallorca en termes interanuals (un −25,0% a l'octubre i un −25,3% al setembre respectivament). Analitzant l'acumulat des de l'octubre, es donen reduccions més significatives al consum de carburants (−30,2%) que a la demanda elèctrica (−21,5%), tot i que en ambdós casos les variacions siguin força negatives. D'altra banda, en els tres primers trimestres del 2020 es redueix la matriculació de turismes a Mallorca (un −38,5%), especialment al segment de turismes per a lloguer (−57,2%). Finalment, també cau el nombre de vehicles de càrrega matriculats (−29,8%).

2 Menorca

El valor afegit brut de Menorca en el tercer trimestre del 2020, comparat amb el del mateix període del 2019, presenta un decrement d'un −24,7 %. Aquesta variació suposa la taxa menys negativa de tot l'arxipèlag. No obstant això, en el segon trimestre el descens fou d'un −41,7%. Tenint en compte els quatre trimestres del 2020, es preveu que l'illa més septentrional presenti una reducció de la producció d'un −24,3%, la qual es compensarà en part per la millora en el 2021 (11,5%).

L'afiliació a la Seguretat Social del mes d'octubre a Menorca se situa en les 27.526 persones i queda un −3,1% per sota del registre del mateix mes del 2019. De la mateixa manera, l'afiliació equivalent a jornada completa també cau un −13,0% en el tercer trimestre del 2020. L'atur registrat del desè mes de l'any puja un 42,8%, tot i que ho fa més moderadament que en mesos anteriors, i la xifra de desocupats en el darrer dia assoleix les 6.156 persones. El nombre de contractes signats a l'octubre cau (−42,3%), sobretot a l'hostaleria (−68,7%). El descens de l'ocupació i l'augment de la desocupació deixen la taxa d'atur administrativa de Menorca en el 18,3%, 5,1 punts percentuals per sobre la d'un any abans. Quant a la sinistralitat laboral, el nombre d'accidents dels dotze mesos anteriors a setembre del 2020 baixa un −36,0% a Menorca i l'índex de sinistralitat se situa en 4.192,8 incidències per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes.

L'agricultura i la pesca a Menorca mantenen l'afiliació en 769 altes en el mes d'octubre del 2020 i decreix lleugerament respecte d'octubre del 2019 en un −0,3 %. Menorca també disminueix l'afiliació en el sector secundari respecte d'un any abans, i el nombre d'altes cau un −10,0 %. Aquest descens s'explica pel descens de la indústria manufacturera, que abasta el 94,7 % de l'ocupació del sector, la qual cau un −10,3 %. En aquesta illa es manté l'ocupació en les activitats de subministrament d'energia i en les industries extractives, mentre disminueix en el subministrament d'aigua. La variació dels afiliats dedicats a la construcció és la més accentuada (un augment del 1,9 %).

La temporada turística del 2020 a Menorca presenta durant els primers nou mesos un descens en el nombre de viatgers del 75,7%. Destaca la caiguda en els establiments hotelers (−76,9%), tot i que els apartaments turístics també experimenten un important descens de viatgers (−75,3%). En aquesta illa sobresurt la caiguda del mercat britànic (−95,8%), i una de més suau del mercat nacional (−40,5%), que representa el 76,7% del total de viatgers en l'acumulat de gener a setembre del 2020. Aquest descens en el nombre de viatgers es tradueix en una important caiguda del nombre de pernoctacions. Concretament, pel que fa als establiments hotelers, el nombre de pernoctacions cau un −83,7%. Pel que fa als apartaments turístics, decreix el nombre de pernoctacions un −77,1%. Tot plegat fa que es redueixi l'estada mitjana als establiments hotelers i als apartaments turístics, però es mantingui en els establiments de turisme rural.

Pel que fa al transport, els passatgers arribats a l'aeroport de Maó durant el període gener−setembre presenten un descens del 69,6% amb relació al mateix període del 2019. Si es pren en consideració el lloc de procedència, pateix el descens més accentuat el passatge britànic (−95,9%), seguit de l'alemany (−87,7%), i en menor mesura el passatge nacional (−56,2%). Aquest darrer mercat representa el 82,6% del total del passatge arribat el 2020 a l'aeroport de Maó, mentre que en el 2019 fou el 49,1%. Per via marítima, el Port de Maó presenta un descens en el trànsit del passatge en línia regular del 38,6%, mentre que el trànsit de creuers es troba paralitzat des de la declaració de l'estat d'alarma del mes de març.

La confiança empresarial del quart trimestre de l'any mostra un saldo negatiu tant a la situació (−47,6 punts percentuals) com a les expectatives (−64,3 punts percentuals). Atès que la crisi sanitària ha afectat amb menor intensitat a Menorca, les valoracions de les expectatives dels empresaris de l'illa fan que el saldo a Menorca sigui el més alt de l'arxipèlag, si bé no gaire allunyat de la valoració mitjana autonòmica (−67,0 punts). Quant a l'índex harmonitzat (ICEH), aquest s'ha reduït una quarta part en termes interanuals i mostra major fortalesa que al conjunt d'illes (−29,9 %). El total de mercaderies que entren al port de Maó i en surten durant els nou primers mesos de 2020 té un fort descens amb relació al del mateix període de 2019 (un −28,5 %). A més, les tones de mercaderies arribades via aèria fins a l'octubre disminueixen un −20,6 %. Quant al nombre d'hipoteques signades sobre habitatges fins al setembre a Menorca, es produeix una reducció interanual (−17,4 %). Pel que fa a l'import, també presenta un decrement, que per a aquesta magnitud és d'un −17,8 %. Per tant, l'import mitjà de les hipoteques sobre habitatges es manté més o manco estable en comparació amb l'any passat.

Amb relació als indicadors de consum, la crisi sanitària també ha afectat de forma significativa a l'illa més septentrional en aquesta magnitud. La demanda d'energia elèctrica de l'octubre cedeix un −20,2 %, un −21,1% si es considera en termes agregats des del mes de gener. Altrament, fins al setembre es matriculen a Menorca 636 turismes i 200 vehicles de càrrega que representen, en el primer cas, un decrement del −37,3 % i, en el segon cas, d'un −29,3 %. Finalment, el consum de carburants d'automoció presenta reduccions relatives similars i en els tres primers trimestres del 2020 es redueix un −28,7 %.

3 Pitiüses

La dependència de les Pitiüses dels sectors turístics ha fet que aquest arxipèlag patís amb major intensitat les conseqüències econòmiques de les restriccions a la mobilitat i a l'activitat. Aquesta regió presenta les variacions interanuals més negatives en els tres primers trimestres del 2020: un −6,7% en el primer, −46,1% en el segon i un −38,2% en el tercer trimestre del 2020. Es tracta de forts descensos que, si s'hi afegeix el quart trimestre, dona una previsió del −31,3% per al conjunt d'enguany. També cal dir que per al 2021 es calcula que les Pitiüses tornin a les taxes positives de creixement i recuperi el 13,0% de la producció.

Els treballadors d'alta en la Seguretat Social mostren a les Pitiüses una dada el darrer dia d'octubre de 50.955 treballadors. Aquesta força laboral es distribueix en 47.777 altes a Eivissa i 3.178 afiliats a Formentera. Aquestes xifres, comparades amb les del mateix mes del 2019, impliquen un increment del 0,2% a Formentera i un descens del −9,4% a Eivissa. En termes d'afiliacions equivalents a jornada completa, en el tercer trimestre del 2020 les xifres disminueixen tant a Eivissa (−5,3%) com a Formentera (−7,7%). Pel que fa a les xifres d'atur registrat, la dada d'octubre mostra un augment del 64,8% a l'illa d'Eivissa i del 79,1% a Formentera. Així, la taxa d'atur administrativa del desè mes se situa en el 18,7% per a Eivissa, 7,5 punts percentuals per sobre la del 2019, i en el 13,5 % per Formentera, 5,5 punts per sobre la de fa un any. L'índex d'incidència dels accidents laborals a les Pitiüses presenta el segon valor més alt, per darrera de Menorca, i el nombre d'accidents disminueix un −44,6%.

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social en el sector primari el darrer dia d'octubre és de 567 persones en el conjunt de l'arxipèlag pitiús i s'incrementa un 4,0% respecte d'un any enrere. La indústria i l'energia de les Pitiüses presenten també el menor pes relatiu de les Illes Balears, amb menys d'un 10% del total dels treballadors del sector a ambdues illes. En comparació al mes d'octubre del 2019 es redueix l'afiliació en aquest sector (−2,7%), pel descens tant en les indústries manufactureres com en les extractives. En canvi, es manté el subministrament d'energia i creix l'afiliació en les activitats de subministrament d'aigua, sanejament i residus. L'afiliació a la construcció a Eivissa i Formentera mostra una caiguda del −2,3%, centrada en els assalariats (−3,9%), atès que augmenta entre els autònoms (1,8%).

La temporada turística del 2020 de les Pitiüses presenta un descens interanual dels viatgers (−84,3%) i de les pernoctacions (−87,0%) durant el període gener−setembre. La principal baixada de les pernoctacions rau en els establiments hotelers, on cauen un 88,9%, seguit dels apartaments turístics que registren una caiguda del 80,2%. El nombre total de turistes que visiten Eivissa i Formentera com a destinació turística fins al mes de setembre del 2020 assoleix una mica més del 0,5 milions, lluny del 2,8 milions de l'acumulat del 2019, el que suposa un descens del −79,8%. En aquestes illes destaca el descens del turisme britànic (−93,2%), mentre que el nacional experimenta el descens menys pronunciat (−47,8%).

El volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa experimenta un descens del −74,4% interanual durant els nou primers mesos de l'any. Es donen diferències segons el país d'origen: es desplomen els mercats britànic (−93,1%), italià (−84,1%) i alemany (−84,4%) i aguanta una mica millor el passatge nacional (−55,0%), que representa el 67,3% del total de passatgers arribats el 2020 a l'aeroport d'Eivissa. La via marítima presenta també importants descensos en el nombre de passatgers arribats en línea regular a Formentera (−52,5%) i a Eivissa (−47,0%). El trànsit de creueristes es troba paralitzat des de la declaració de l'estat d'alarma del mes de març.

Amb referència a l'indicador de confiança empresarial corresponent al quart trimestre, les Pitiüses presenten saldos més desfavorables que el conjunt de les Illes Balears. Així, la valoració de la situació del trimestre anterior és negativa (−62,3 punts percentuals), semblant a la valoració de les expectatives del trimestre entrant (−69,8 punts percentuals). En ambdós casos el saldo de les Pitiüses està per davall la mitjana de les Illes Balears (−58,5 punts i −67,0 punts percentuals, respectivament). L'ICEH se situa en un −32,7 % interanual, mentre que la valoració mitjana de les Illes Balears és d'un −29,9 %. Les mercaderies embarcades i desembarcades al port d'Eivissa presenten fins al setembre de l'any en curs un decrement del −26,8% %, si bé el cas de la Savina no és tan negatiu (−18,1 %). Per la seva part, les mercaderies arribades via aèria a Eivissa fins a l'octubre mostren una disminució del −29,0%. Fins al setembre, Eivissa i Formentera lideren la dinàmica de l'evolució interanual de l'import subscrit en noves hipoteques sobre habitatges (18,1 %). Els augments en el nombre d'hipoteques constituïdes són més intensos (39,3 % interanual), la qual cosa força a la baixa l'import mitjà (−15,2 %).

Quant als indicadors de consum, la demanda elèctrica del mes d'octubre a Eivissa i a Formentera mostra comportaments a la baixa, si bé són més negatius a Eivissa. Així, la pitiusa major redueix la demanda d'energia elèctrica un −27,3 % en aquest mes, i un −22,1 % si es considera l'acumulat des del gener. A Formentera es registren uns percentatges lleugerament més optimistes: −24,8% i un −21,0% respectivament. D'altra banda, fins al setembre es matriculen a Eivissa 1.830 turismes (−31,5 % de variació interanual) i 424 vehicles de càrrega (−15,5 %). A Formentera les matriculacions són, respectivament, 93 i 17, amb variacions del −44,6 % i del −50,0 %. En aquesta illa es nota la política de sostenibilitat en el transport que s'ha iniciat. Finalment, el consum de carburants d'automoció de les Pitiüses presenta la caiguda més forta de les Illes Balears (−35,0%) en els tres primers trimestres del 2020.

III. OFERTA

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (p)	2021 (p)
-0,4	0,3	1	0,2	0	2,3	1,7	0,9	-0,3	-12,9	12,2

Font: Direcció General De Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

El VAB provisional de l'any 2020 del sector agropesquer, segons les dades disponibles és del -12,9%. Aquesta dada, reflecteix la situació que s'ha viscut al llarg de l'any a conseqüència de la pandèmia de Coronavirus, amb reduccions de l'activitat del sector primari, tot i que va ser considerada com una activitat essencial durant el període de confinament. Les previsions pel pròxim any mostren una forta recuperació, la qual evolucionarà d'acord a l'evolució del control del virus (+12,2%).

En el mes d'octubre de 2020 hi ha, a les Illes Balears, 5.889 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, una reducció del -0,2% en comparació amb el mateix mes de l'any anterior. Un 41,6% d'aquests treballadors estan afiliats al règim agrari. Aquesta ràtio és una mica superior a la del mateix mes de l'any passat (41,2%). Un 41,7% són autònoms i, respecte de l'any anterior, s'han reduït un -0,4%. El 16,7% restant dels afiliats pertanyen al règim general, el qual gairebé es manté

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**octubre**	**5.899**	→	**0,2**
Mallorca	octubre	4.537	→	0,1
Menorca	octubre	690	→	1,9
Eivissa	octubre	432	↘	-4,6
Formentera	octubre	33	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

respecte d'ara fa un any (-0,1%). Per illes, l'afiliació s'incrementa a Eivissa (4,9% interanual) i es manté a Formentera (0,0%). En el cas de Mallorca i Menorca, les variacions interanuals han estat negatives, del -0,2% i del -0,1%, respectivament. Quant a la proporció d'afiliats de cada illa respecte del total, Mallorca aporta un 77,0%; Menorca, un 11,5%; Eivissa, un 7,7%, i Formentera, el 0,6% restant. Finalment, la variació interanual del percentatge d'afiliats per illa és molt reduïda en tots els casos. Aquest fet indica que el pes amb relació al nombre d'afiliacions interanual sofreix poca variació. El cas més destacat és el de Menorca, que augmenta gairebé mig punt percentual.

La comercialització de fruita i hortalissa que prové dels productors es manté estable respecte al 2019

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades fins a octubre de 2020, s'han comercialitzat 133.112 tones de **fruita i hortalissa** que provenen de majoristes i productors, un -22,1% menys del pes que en el mateix període de l'any 2019. El signe negatiu d'aquesta dada es produeix per la comercialització que prové dels majoristes (-22,3%), en especial en el cas de la fruita (-28,1%), ja que la comercialització dels productors es manté (0,0%); en aquest segon cas, les fruites creixen molt lleugerament (0,1%) i les hortalisses baixen (-0,1%). En termes de preus, mentre les fruites han incrementat un 8,3% els preus, les hortalisses els han reduït en termes interanuals: un -10,3%. Cal destacar que el preu mitjà de la patata creix un 9,1% en els primers deu mesos del 2020 respecte del mateix període de l'any anterior.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

	Darrera dada			Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (total)		**Tones**	**PMP**	**Tones**		**PMP**	
Fruita	gener-octubre	61.352	1,2	↘	-27,9	↗	8,3
Hortalisses	gener-octubre	71.759	1,0	↘	-16,3	↘	-10,3
Patates	gener-octubre	-	0,6		-	↗	9,1
Total	gener-octubre	133.112	1,0	↘	-22,1	→	0,0
Mercaderies agràries exportades		**Tones**	**Milers d'€**	**Tones**		**Milers d'€**	
Patates	gener-setembre	16.443	7.147	↘	-15,0	↘	-36,8
Polonia	gener-setembre	6.646	2.273	↗	15,3	↘	-27,6
Regne Unit	gener-setembre	5.617	2.976	→	-1,8	↘	-12,1
Goma de garrofí	gener-setembre	868	14.654	↘	-24,9	↘	-9,4
Dinamarca	gener-setembre	270	4.633	↘	-5,6	↗	10,3
Estats Units	gener-setembre	194	3.721	↘	-14,7	↗	14,2
Vins i licors	gener-setembre	1.169	6.834	↘	-16,0	↘	-29,9
Alemanya	gener-setembre	654	3.077	↘	-8,8	↘	-12,7
Estats Units	gener-setembre	35	261	↘	-25,4	↘	-24,5

Font: Mercapalma, Ibestat

PMP: preu mitjà ponderat

Pel que fa a la collita de **cereals**, les dades obtingudes dels avanços de superfície i les produccions agrícoles estimades per al mes de setembre reflecteixen un descens de les primeres i un augment en de les segones. Concretament, segons les dades estimades en el mes de setembre del 2020 respecte de l'any anterior, encara provisionals, del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció dels cereals que més es conreen a les Illes Balears (blat, ordi i civada) reflecteix que la producció de blat es preveu que sigui de 8,8 milers de tones (xifra que es manté respecte de fa un any), en una superfície de conreu de 5.700 hectàrees (138 menys que en la superfície del 2019). La producció d'ordi es preveu de 29,6 milers de tones (un 5,9% més) en una superfície de conreu de 20.100 hectàrees (372 menys que la de fa un any). La producció de civada creix un 2,8% interanual i la previsió és de 8 milers de tones en una superfície de conreu de 13.800 hectàrees que, en aquest cas, suposa una disminució de la superfície de conreu de 375 hectàrees. Per al conjunt de l'Estat espanyol, les previsions són d'una reducció en les superfícies de conreu del blat d'un −0,5%, però d'augment en el cas de l'ordi (un 2,6%) i de la civada (un 12,2%).

Segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca, la producció d'**oli d'oliva** de la campanya 2018-2019 va ser de 464.200 litres, un −49,1% inferior a la de la campanya de l'any anterior. En canvi, la superfície de conreu fou d'un 2,7% més i arribà a les 3.872 hectàrees. D'aquest total d'oli produït, 251.604 litres foren d'oli qualificat, que baixà un −44,3% respecte de la campanya 2017-2018. Quant a la comercialització, aquesta fou de 289.792 litres, l'any 2019, davant els 301.116 litres de l'any 2018, la qual cosa suposa un descens del 3,8% per al període 2018-2019. Del total comercialitzat, 227.368 litres corresponen al mercat de les Illes Balears, dada que ha comportat una reducció interanual del −9,2% respecte de l'any 2018. Altres 18.389 litres han estat comercialitzats a la resta d'Espanya, fet que suposa un increment del 102,8% respecte del 2018. En tercer lloc, 27.456 litres tenen per destinació la Unió Europea (dada que suposa una reducció del −7,0% respecte del 2018). Finalment, 16.579 litres es destinen a països tercers, això és, un augment (35,5%) en comparació a l'any 2018.

Pel que fa a la producció d'**ametla**, segons dades de la Mesa Nacional de Fruita Seca, durant la campanya 2020 la producció serà de 1.002 tones recollides a les Illes Balears. Aquesta xifra no es pot comparar amb la de temporades anteriors ja que enguany es comença una nova sèrie històrica de dades, molt més acurada en la que es fan servir dades reals i no estadístiques. En l'àmbit nacional, es preveu una producció de 95.579 tones. Les estimacions preliminars per la collita del 2020 són favorables per les bones condicions meteorològiques, com per exemple una manca de gelades o una bona pluviometria en els mesos d'hivern i primavera.

En el **mercat exterior**, amb relació als principals productes de les Illes Balears que es venen fora de les fronteres, fins al mes de setembre s'observa que, pel que fa a la patata, n'ha baixat tant l'exportació en volum (−15,0%) com en valor econòmic (−36,8%). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul cal destacar un increment important de les vendes a Polònia (un 15,3% en pes, però un descens del −27,6% en valor econòmic). En canvi, es mantenen les vendes en volum al Regne Unit (−1,8%), si bé també en cau el valor econòmic(−12,1%). Pel que fa a la goma de garrofí, en els primers nou mesos del 2020, es romp la tendència positiva indicada en els butlletins anteriors i es produeix un descens de les exportacions d'aquest producte, més destacat en volum (−24,9%) que en valor monetari (−9,4%). Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, disminueixen en el cas de Dinamarca en pes (−5,6%), però augmenten en valor monetari (10,3%). En el cas d'Amèrica del Nord, que s'incorporà com un dels principals receptors en l'exercici del 2018, també s'han produït reduccions en el pes (−14,7%), però increments en el valor (14,2%) de les exportacions en termes interanuals.

Finalment, cau també el valor i el volum de les exportacions de vins i licors cap a altres països en un −29,9% i un −16,0%, respectivament, a l'acumulat entre gener i setembre del 2020, en comparació amb els mateixos mesos del 2019. Les vendes d'aquestes begudes presenten una evolució en negatiu en els principals països compradors i destaquen en el cas d'Alemanya, amb unes caigudes del −8,8% en volum i del −12,7% en valor de les exportacions.

Ramaderia

Segons les dades provisionals acumulades de gener a setembre de l'any 2020 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, quant a les tones de carn de bestiar sacrificat als **escorxadors** de les Illes Balears, només augmenta lleugerament la de carn de bestiar boví (0,4%), mentre que disminueix a la resta de carns: la de carn de cabrum (−13,8%), la de bestiar oví (−8,0%), la de bestiar porcí (−10,5%) i la de carn d'aus (−0,5%). De conformitat amb l'enquesta de sacrifici de bestiar, la varietat més demandada és la carn de bestiar porcí, seguida de la carn de boví, la carn d'oví, la carn d'aus i, en darrer lloc, la carn de cabrum. Així, el nombre de porcs sacrificats durant els primers nou mesos del 2020 arriba a 60.097 animals, que representen 2.238 tones. El bestiar boví se situa en 1.556 tones (5.937 animals) i el bestiar oví, en 1.168 tones (107.798 animals). Si es consideren les xifres del conjunt nacional per als mateixos mesos del 2020, augmenta un 7,1% la carn sacrificada per al principal tipus de bestiar, el porcí. La carn de les aus, la segona amb major pes de tones sacrificades, augmenta un 0,3%, i la tercera, la carn de boví, disminueix un −2,7%.

ÚNICAMENT AUGMENTA LA QUANTITAT DE TONES DE BESTIAR SACRIFICAT CORRESPONENT A CARN DE BOVÍ

De conformitat amb les declaracions obligatòries del sector boví de llet, publicades pel Fons Espanyol de Garantia Agrària (FEGA), el preu mitjà ponderat de la llet a les Illes Balears se situa en el mes d'octubre en 0,329 euros per litre. Això suposa 0,008 euros per sota la mitjana nacional, que se situa en 0,337 euros per litre. Respecte de fa un any, aquest preu representa un increment d'un 1,8% en el conjunt nacional i d'un 0,3% a l'arxipèlag. En els deu primers mesos del 2020, la producció de llet a les illes arriba a les 40.600,7 tones, un −1,8% menys que en el 2019. Aquesta producció es lliura íntegrament a compradors situats a la mateixa comunitat autònoma.

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2020		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-setembre	1.556	→	0,4
Bestiar oví	gener-setembre	1.168	↘	-8,0
Bestiar cabrum	gener-setembre	27	↘	-13,8
Bestiar porcí	gener-setembre	2.238	↘	-10,5
Bestiar equí	gener-setembre	0	→	0,0
Aus	gener-setembre	182	→	-0,5

Font: Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Pesca

Durant el mes d'octubre del 2020 el nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 587 treballadors, la qual cosa suposa una estabilització respecte del mateix mes del 2019 (0,2%). L'afiliació al sector es manté o augmenta a totes les illes, tret de Mallorca (−2,6%), i de forma més significativa a Menorca, on s'incrementa un 13,6%. Amb relació a la concentració d'afiliats per illa, el 70,5% d'afiliats es concentren a Mallorca; el 15,7%, a Menorca; el 8,9%, a Eivissa, i el 4,9%, a Formentera.

La producció pesquera declarada a les Illes Balears durant el tercer trimestre del 2020 va ser de 695,7 tones, amb un valor en primera venda de 6,1 milions d'euros. En comparació amb el mateix trimestre de l'any 2019 (737.431 Kg i 6.176.115 €), s'ha reduït el volum i el valor de la captura en un 5,7% i un 1,8% respectivament. Aquesta minva de captures i ingressos s'ha d'atribuir, bàsicament, a l'impacte de la pandèmia i el confinament, perquè la flota ha reduït voluntàriament les sortides a la mar; també hi ha l'efecte del Reglament (UE) 2019/1022, de 20 de juny de 2019 pel que s'estableix un pla plurianual per a les espècies demersals al Mediterrani occidental, que obliga les embarcacions d'arrossegament a reduir un 10% els dies de sortida a la mar, cosa que ha afectat la captura d'espècies de fons. Per contra, el preu mitjà del peix ha augmentat un 4,1% respecte al tercer trimestre de l'any passat (de 8,38 €/Kg ha passat a 8,72 €/Kg).

Les deu principals espècies en el tercer trimestre del 2020, en captures i en valor, són les que es presenten en la taula adjacent. Comparant el tercer trimestre del 2020 amb el del 2019, els tret més destacat és la desaparició de la sardina i els altres petits pelàgics tant en captures com en ingressos, mentre que és interessant l'aparició, per primera vegada entre les deu primeres, de la cirviola, possiblement perquè enguany hi va haver un bon reclutament de verderols; i de la tonyina, per raons administratives, ja que enguany es pot pescar. Pel que fa a la llagosta, continua l'increment de les captures declarades iniciat en el 2017, relacionat tant amb una millora real de les captures com amb una major declaració des que les captures locals es marquen individualment. La campanya de llampuga ha començat amb captures bones i un preu mitjà molt millor (4.82€/Kg) al de l'any passat (3.97€/Kg). En conjunt, sembla que la flota s'ha adaptat molt bé a la situació anòmala de la pandèmia, aconseguint en el tercer trimestre del 2020 resultats semblants als del 2019.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**octubre**	**587**	→	**0,2**
Mallorca	octubre	414	↘	-2,6
Menorca	octubre	92	↗	13,6
Eivissa	octubre	52	→	2,0
Formentera	octubre	29	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, tercer trimestre 2020

			Variació interanual (%)			
Captures	**Pes (kg)**	**Valor (€)**	**Pes (kg)**		**Valor (€)**	
Llampuga	57.549	277.633	↘	-13,8	↗	4,8
Gamba vermella	36.795	1.054.323	↘	-23,1	↘	-22,9
Rajada	34.251	-	↗	4,8		-
Pop	28.281	152.898	↗	22,6		-
Gerret	27.511	-	↗	2,2		-
Morralla	26.012	-	↘	-17,6		-
Cirviola	25.843	205.250		-		-
Llagosta	24.020	1.155.373	↘	-11,2	↘	-7,6
Moll de roca	23.389	156.242	↗	8,2	↘	-8,0
Cap-roig	22.997	413.977		-	↗	20,4

Font: Direcció General de Pesca i Medi Marí

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual				Trimestral										
2016	2017	2018	2019	2018 (p)				2019 (p)				2020 (a)		
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
2,6	2,1	1,4	0,4	1,6	1,3	1,4	1,1	0,8	0,5	0,2	0,1	-4,4	-31,2	-21,1

Font: Direcció General de Model Economic i Ocupació

a: avanç p: provisional

La indústria, després dels serveis, ha estat el sector més castigat per la pandèmia de coronavirus. D'acord amb les dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, el VAB generat pel sector de la indústria i l'energia al 3r trimestre recupera una mica de terreny, però encara presenta una davallada molt pronunciada, d'un −21,1% interanual. Malgrat les previsions estan subjectes a un grau d'incertesa molt elevat i és molt probable que s'hagin de revisar amb certa regularitat, la mateixa Direcció General estima per a l'exercici actual una contracció d'un 18,7%.

Durant el mes de setembre la producció industrial va baixar un −21,1% en relació amb el mateix mes de 2019, ampliant en 2,6 p. p. el retrocés del mes d'agost (−18,5%). La taxa del conjunt de l'Estat es recupera de forma manifesta (−0,6%). Per sectors, s'observen grans disparitats. D'una banda, destaca la forta recuperació dels béns intermedis (33,5%). De l'altra, continua l'esfondrada dels béns de consum (−31,3%), especialment dels no duradors (−34,8%), i també de l'energia (−29,9%). La variació interanual de la mitjana dels tres primers trimestres se situa a les Illes en un −23,0% i en el conjunt d'Espanya en un −11,5%.

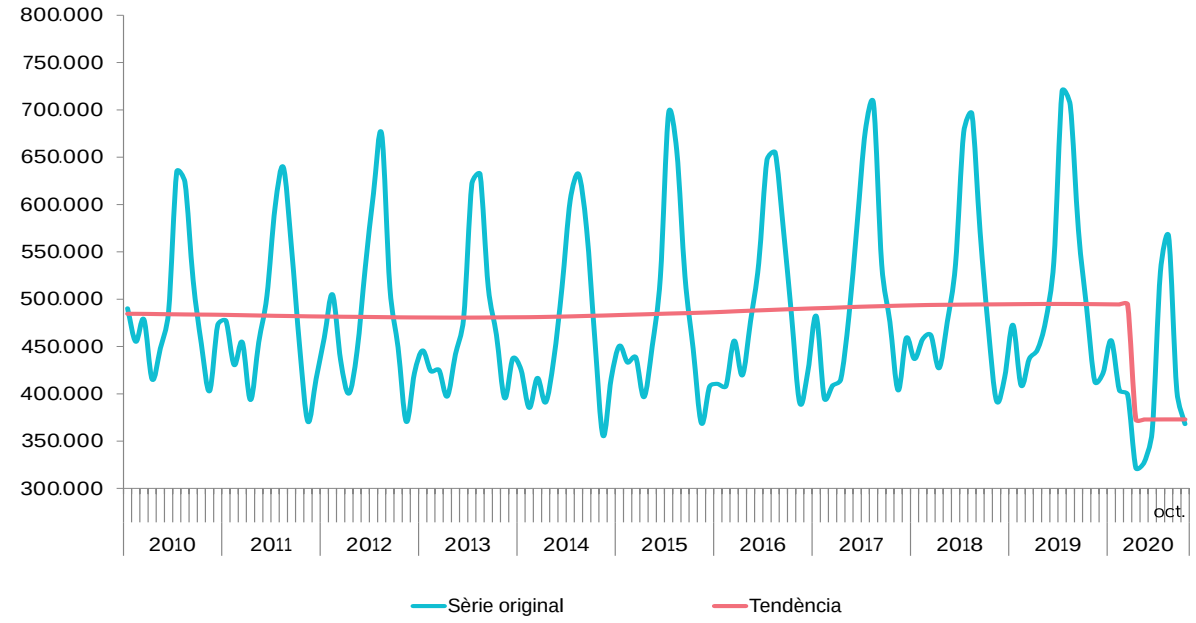
També la facturació de les empreses segueix a la baixa encara que l'índex de volum de negoci de la indústria frena molt la caiguda dels mesos precedents. Al setembre, registra una davallada d'un −4,0% interanual, 10,2 p. p. per sobre del valor assolit el mes d'agost. En el conjunt de l'Estat la variació interanual queda en un −3,3%. Al llarg dels tres primeres trimestres, el volum de vendes de les empreses industrials de les Illes ha disminuït gairebé una quarta part (23,4%) respecte de l'any anterior. A l'Estat espanyol la reducció és d'un 14,1%.

D'altra banda, l'evolució més recent dels preus industrials mostra uns valors allunyats de les davallades registrades els mesos precedents. Al setembre, la taxa interanual de l'índex general se situa en el −0,2%. Exceptuant la davallada dels preus de l'energia (−1,7%), totes les destinacions dels béns industrials registren valors positius, destacant la forta pujada dels béns intermedis (5,3%). La taxa del conjunt de l'Estat es manté clarament a la baixa (−3,5%). La variació de la mitjana dels tres primers trimestres queda a les Illes en positiu, amb un 1,2%, i a Espanya en un −2,9%.

Al mes d'octubre, la demanda d'energia elèctrica a les Illes Balears és de 368,0 GWh, un −25,0% inferior a la registrada el mateix mes de l'any passat. Totes les illes presenten fortes davallades, les més significatives s'observen a les Pitiüses, que redueixen la demanda entorn d'un −28,0%. La menys dràstica es dóna a Menorca (−20,2%) i Mallorca empata amb el valor del conjunt de l'arxipèlag (−25,0%). La demanda acumulada de gener a octubre (4.135,5 GWh) es contreu un poc més d'una cinquena part (−21,5%) en relació amb el mateix període de 2019 i pràcticament no s'observen diferències entre les taxes de variació de les distintes illes. Cal ressenyar així mateix la reaparició del carbó —absent d'ençà del mes de desembre passat— en l'estructura de generació de les Illes, amb el 18,0% de la producció elèctrica dels mesos de setembre i octubre. Aquesta circumstància compensa la menor aportació d'energia elèctrica a través de l'enllaç amb la Península i de la tecnologia de cicle combinat. Per altra part, d'acord amb les dades de Red Eléctrica i sense considerar l'aportació de l'enllaç, durant els deu mesos transcorreguts de 2020 la generació d'energia renovable (200,9 GWh) augmenta lleugerament el seu pes sobre el total i representa el 6,8% de l'energia elèctrica generada a les Illes. En aquest mateix període, les emissions associades a la generació elèctrica arriben a 1,4 milions de tCO2 eq., la qual cosa suposa una reducció del 52,0% interanual.

Finalment, el sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears comptava l'últim dia del mes d'octubre amb 27.418 treballadors en alta laboral a la Seguretat Social un −1,2% menys que en el mes de setembre, dels quals 21.707 estaven afiliats al règim general i 5.711 al d'autònoms. En termes interanuals aquests valors representen una davallada d'un −3,3% en el total d'afiliats del sector, si bé és més intensa en el cas dels afiliats al règim general (−3,8%) que en el dels autònoms (−1,0%).

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat, elaboració pròpia

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	**Darrera dada**		**Variació interanual (%)**	
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	octubre	367.966	↘	-24,6
Índex de producció industrial[1]	setembre	71,6	↘	-25,4
Ocupats totals a indústria i energia	octubre	27.418	↘	-3,3
Assalariats	octubre	21.707	↘	-3,8
Autònoms	octubre	5.711	→	-1,0
Ocupats segons activitats	octubre	27.418	↘	-3,3
Indústries extractives	octubre	406	→	1,2
Indústries manufactureres	octubre	21.471	↘	-4,9
Energia elèctrica, gas i aigua	octubre	5.541	↗	3,2
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	octubre	278.596	↘	-24,3
Ocupats segons activitats	octubre	22.052	↘	-2,3
Indústries extractives	octubre	327	↗	2,8
Indústries manufactureres	octubre	16.915	↘	-3,8
Energia elèctrica, gas i aigua	octubre	4.810	↗	2,8
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	octubre	30.308	↘	-27,1
Ocupats segons activitats	octubre	2.900	↘	-10,0
Indústries extractives	octubre	16	→	0,0
Indústries manufactureres	octubre	2.745	↘	-10,3
Energia elèctrica, gas i aigua	octubre	139	↘	-4,8
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	octubre	59.063	↘	-23,1
Ocupats segons activitats	octubre	2.418	↘	-2,7
Indústries extractives	octubre	63	↘	-6,0
Indústries manufactureres	octubre	1.764	↘	-5,9
Energia elèctrica, gas i aigua	octubre	591	↗	9,0

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia

[1] La variació és de la cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)

3 Construcció

La construcció rebrota després de dos trimestres en què el sector pateix també els efectes de la paralització de l'activitat econòmica. D'acord amb el càlcul que realitza la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, durant el tercer trimestre del 2020, aquest sector és el que registra el retrocés menys intens, amb un −15,1 %. Aquest valor se situa gairebé 13,0 punts percentuals per sobre de la mitjana de tota l'economia i l'allunya de les xifres que registren els sectors industrial i de serveis, sens dubte els més castigats per la crisi derivada del coronavirus. Per al final de l'exercici s'estima igualment una caiguda del VAB més continguda que els altres sectors esmentats (−13,4 %).

Pel que fa a l'edificació residencial, segons l'estadística que publica el Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana referida al mes de setembre, el nombre de certificats de final d'obra a les Illes Balears és de 204, un 9,1 % més que un any enrere. Si consideram els tres primers trimestres, les certificacions arriben a 1.696 i representen un creixement interanual d'un 1,0 %. El nombre d'habitatges acabats en aquest mateix període és de 2.282 (un 21,8 % més) i el valor de la liquidació de les obres arriba als 510,4 milions d'euros, amb un creixement interanual d'un 21,5 %.

Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Anual				Trimestral										
2016	2017	2018	2019	2018 (p)				2019 (p)				2020 (a)		
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
3,5	3,6	3,5	3,2	3,6	3,4	3,5	3,6	3,7	3,3	3,0	2,6	-5,3	-19,5	-15,1

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

Per altra part, les obres començades no evolucionen al mateix ritme que les acabades i al setembre, el darrer mes amb dades disponibles, el nombre de projectes visats i el pressupost d'execució davallen, respectivament, un −8,8% i un −22,3%. Durant els tres primers trimestres, el nombre total de projectes d'obra en construcció a les Illes —visats d'obra nova, ampliació i/o reforma— és de 4.466 (una caiguda del −11,3% interanual) i el seu pressupost total suma 844,1 milions d'euros (−8,5%). Gairebé el 60,0% d'aquests projectes iniciats, en concret 2.634, correspon a habitatges i representen una disminució d'un −3,6% en termes interanuals. La caiguda dels projectes visats és general a totes les illes si bé és sensiblement més intensa a Menorca (−19,5%). Mallorca i les Pitiüses registren retrocessos del −10,1% i del −11,8%, respectivament. En relació amb els visats d'habitatges, Menorca presenta la davallada més marcada (−36,1%) i Mallorca registra un −6,8%. Les Pitiüses, en canvi, presenten una pujada del 29,3%.

La demanda de construcció realitzada per les administracions públiques d'ençà del mes de març cau en picat. En els tres primers trimestres de l'any, la licitació oficial realitzada per les diferents administracions públiques en el territori de les Illes Balears (132,3 milions d'euros) es redueix un −41,9%, més o manco similar a la caiguda que es dona en el conjunt de l'Estat (−39,9%).

Després del confinament, el sector de la construcció és l'únic que genera llocs de treball i l'afiliació de treballadors a la Seguretat Social, en termes interanuals, encadena quatre mesos consecutius de creixement. A l'octubre, considerant el règim general i el d'autònoms, el nombre d'afiliats avança un 0,2%, la majoria dels quals (que representen 446 cotitzadors) es concentren en les activitats de construcció d'edificis i compensen la pèrdua d'afiliació de les activitats de construcció especialitzada (344 afiliats menys). Per illes, Mallorca i Menorca presenten taxes interanuals positives (un 0,6% i un 1,9%, respectivament) mentre que Eivissa i Formentera perden afiliació durant l'octubre (un −2,1% i un −6,0%, respectivament).

Taula 16. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	octubre	36.931	→	-0,4
Autònoms	octubre	16.201	→	1,5
Contractes de treball	octubre	3.874	↘	-25,3
Certificats de final d'obra	setembre	204	↗	9,1
Mallorca				
Assalariats	octubre	28.427	→	0,2
Autònoms	octubre	12.470	→	1,6
Contractes de treball	octubre	2.817	↗	20,7
Menorca				
Assalariats	octubre	2.718	↗	2,1
Autònoms	octubre	1.232	→	0,8
Contractes de treball	octubre	276	↘	-29,0
Pitiüses				
Assalariats	octubre	5.786	↘	-3,9
Autònoms	octubre	2.356	→	1,8
Contractes de treball	octubre	781	↘	-37,2

Font: Ibestat, OTIB, TGSS

Taula 17. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	setembre	78.373	↘	-11,7
Nombre de projectes	setembre	517	↘	-3,0
Nombre d'habitatges	setembre	263	↘	-23,0
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	febrer	299	↗	34,3
Nombre de transaccions de sòl urbà	2n trim	51	↘	-36,8
Licitació pública (milers d'€)	setembre	1.521	↘	-66,0
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	setembre	52.749	↘	-17,0
Nombre de projectes	setembre	421	↘	-2,6
Nombre d'habitatges	setembre	147	↘	-27,2
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	setembre	3.407	↘	-13,6
Nombre de projectes	setembre	45	↘	-14,3
Nombre d'habitatges	setembre	11	↘	-8,7
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	setembre	22.217	↗	2,8
Nombre de projectes	setembre	51	↘	-2,4
Nombre d'habitatges	setembre	105	↗	25,3

Font: COAIB, Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, elaboració pròpia

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010)

4 Serveis

Taula 18. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual				Trimestral										
2016	2017	2018	2019	2018 (p)				2019 (p)				2020 (a)		
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
4,3	3,9	2,7	2,0	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2	2,0	1,9	1,9	-5,1	-43,0	-29,7

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

Els efectes de la crisi sanitària juntament amb els nous rebrots i les conseqüents mesures de control continuen castigant al sector de serveis de la comunitat autònoma de les Illes Balears, l'estructura productiva de la qual mostra un elevat pes de les activitats lligades al turisme, a la mobilitat i al comerç. D'acord amb els càlculs de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, el valor afegit brut (VAB) del sector en el 3r trimestre disminueix un -29,7% interanual i queda una mica per sota de la mitjana de tota l'economia (-28,0%). Si bé aquest valor representa un avanç de més de 13,0 punts percentuals respecte de la variació del segon trimestre (-43,0%), l'estimació per al final de l'exercici preveu una caiguda que s'aproxima al 27,0%.

Una de les conseqüències més evidents per a les empreses durant els últims mesos ha estat, a banda de la suspensió temporal d'algunes activitats i l'impacte en l'ocupació, la disminució de la facturació. Segons la informació dels indicadors d'activitat del sector de serveis (IASS), en concret de l'índex de volum de negoci, al setembre les vendes de les empreses de serveis de mercat no financers a les Balears s'enfonsen un -44,3%, pràcticament el mateix valor que el mes anterior (-44,8%). Juntament amb les Canàries (-33,1%), l'altra regió espanyola amb predomini de les activitats turístiques, són les que queden més allunyades de la mitjana del conjunt de l'Estat (-12,7%). Amb l'hostaleria (-77,1%), les activitats més afectades són les de transport i emmagatzematge (-65,2%) i les administratives i serveis auxiliars (-57,6%). En canvi, tot i mantenir-se en negatiu, sembla que recuperen una mica de terreny les activitats d'informació i comunicacions (-12,2%), les professionals, científiques i tècniques (-18,9%) i, finalment, el comerç (-21,9%). La variació interanual de la mitjana dels tres primers trimestres se situa a les Illes gairebé en el -40,0% i a Espanya frega el -17,0%.

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, no registra una evolució tan dràstica encara que la variació interanual del mes de setembre, com en els quatre mesos precedents, continua propera al -20,0%. L'ocupació cau a tots els sectors, de manera més destacada en l'hostaleria (-31,8%) i en el transport i emmagatzematge (-15,6%). La resta d'activitats presenten taxes més moderades si bé no permeten encara albirar una clara recuperació.

Sense sortir de l'àmbit laboral, amb dades corresponents al mes d'octubre, el nombre de treballadors del sector de serveis afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears és de 343.734 persones, la qual cosa significa una davallada interanual d'un -9,7%. El sector, considerant tots els règims de cotització (el general i els especials d'autònoms i de la llar) perd 36.990 afiliats i la caiguda més significativa, en termes absoluts i també percentuals, es produeix en el règim general, amb un -12,1% (36.479 cotitzadors menys). Els afiliats al règim d'autònoms pràcticament són els mateixos que un any enrere (-0,3%). Les activitats vinculades a l'hostaleria concentren tres quartes parts de les pèrdues d'afiliació (27.602 treballadors). Després dels serveis d'allotjament, el comerç (4.352), el transport i emmagatzematge (2.627) i les activitats administratives i serveis auxiliars (2.024) són els més perjudicats. La resta d'activitats resisteixen millor els impactes de la crisi sanitària i, fins i tot, s'observen pujades importants en les activitats sanitàries i de serveis socials —amb 2.220 nous afiliats i un creixement interanual d'un 5,7%—, en l'educació (2,3%) i en les activitats professionals, científiques i tècniques (1,2%).

Per illes, Mallorca concentra el 85,5% de la minva d'afiliació (31.621 cotitzadors menys) i Eivissa el 12,8% (4.741). El percentatge restant correspon a Menorca (636 afiliats menys) ja que Formentera registra aquest mes d'octubre un guany d'afiliació d'un 1,5%.

Taula 19. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	octubre	343.734	↘	-9,7
Mallorca	octubre	282.996	↘	-10,1
Menorca	octubre	19.894	↘	-3,1
Pitiüses	octubre	39.817	↘	-10,6
Índex volum de negoci dels serveis	setembre	80,6	↘	-44,3
Transport i emmagatzematge	setembre	58,7	↘	-65,2
Hostaleria	setembre	35,3	↘	-77,1
Informació i comunicacions	setembre	117,9	↘	-12,2
Activitats professionals, científiques i tècniques	setembre	95,0	↘	-18,9
Activitats administratives i serveis auxiliars	setembre	59,7	↘	-57,6
Matriculació de vehicles per a lloguer	setembre	309	↘	-63,2

Font: DGT, Ibestat, TGSS

Per acabar, una de les activitats particularment damnificada per la crisi del coronavirus és sens dubte la del lloguer de cotxes, atesa la seva dependència directa de l'activitat turística i dels mercats emissors. A més de la paralització de gran part de la flota durant els darrers mesos, la matriculació de vehicles per a lloguer ha caigut en picat. El setembre el nombre de matriculacions a les Illes (309) es redueix un −63,2% interanual. Considerant el període de gener a setembre la caiguda encara és més contundent, en concret d'un −78,1% en comparació amb els mateixos mesos del 2019. En aquest mateix període, la baixada produïda en el conjunt de l'Estat és d'un −47,4%.

4.1. Comerç

Taula 20. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	setembre	80,6	↘	-44,3
Índex de comerç al detall [1]	octubre	101,6	↘	-12,1
Índex d'ocupació del comerç al detall	octubre	102,8	↘	-9,0
Afiliats a la SS activitats de comerç i reparació de vehicles de motor i motocicletes	octubre	73.020	↘	-5,6
Mallorca	octubre	59.137	↘	-5,7
Menorca	octubre	4.876	↘	-2,9
Pitiüses	octubre	8.766	↘	-6,9

Font: Ibestat, INE, TGSS

[1] *Preus constants de 2015*

L'impacte de la crisi de la COVID-19 és molt notori en el sector del comerç. El tancament del mes de març, una temporada estival caracteritzada per la manca de vendes lligades al turisme i les dificultats econòmiques de les llars, entre d'altres factors, compliquen la recuperació de la facturació i l'ocupació. S'ha de deixar constància, en qualsevol cas, que els efectes de la crisi del coronavirus s'han manifestat de forma desigual en funció de l'activitat comercial ja que, malgrat no es disposa de dades conjunturals per a l'àmbit balear, ha estat igualment notori el fort creixement de les vendes de l'ecommerce, en especial de productes d'alimentació, moda, electrònica i llar. Així, doncs, centrant-nos en els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears i tal com s'ha comentat en l'apartat introductori, al setembre el volum de negoci del sector del comerç registra una davallada d'un −21,9%, 1,2 punts percentuals per sobre del registre del mes d'agost. L'índex d'ocupació en el comerç millora lleugerament les taxes dels darrers mesos però manté la tendència a la baixa i registra una variació interanual del −9,3%.

D'altra banda, el comerç al detall sembla que es recupera gradualment i el volum de vendes de les empreses del sector del mes d'octubre se situa en un −12,1% interanual, avançant 5,7 punts percentuals respecte de la dada anterior (−17,8%). En el conjunt de l'Estat la facturació dels darrers mesos s'ha mantingut en negatiu però molt allunyada de les fortes caigudes dels mesos de març a abril. La taxa del mes d'octubre queda en un −2,4%. A les Illes, la variació mitjana dels deu primers mesos d'enguany, en relació amb els del 2019, és d'un −16,6%, sensiblement per sota de la de l'Estat, que és d'un −7,6%. Altrament, l'ocupació associada al comerç al detall continua en descens i aquest mes l'índex presenta una taxa de variació interanual d'un −9,0%, el mateix valor que el mes precedent. En el conjunt de l'Estat la taxa de variació també torna registrar un −3,0%. La variació mitjana del període comprès entre el gener i l'octubre és a l'arxipèlag d'un −6,9% i a Espanya d'un −2,2%.

Al mes d'octubre, el sector del comerç té 73.020 treballadors en alta laboral a la Seguretat Social (54.902 en el règim general i 18.118 en el d'autònoms), la qual cosa representa, respecte del mateix mes del 2019, una disminució d'un −5,6% en el total d'afiliats. Totes les illes, exceptuant Formentera que creix un 4,0%, perden afiliació si bé, en termes percentuals, s'observen diferències importants. La caiguda més significativa correspon a Eivissa (−7,6%) seguida de Mallorca (−5,7%). Menorca registra un descens més moderat i l'afiliació baixa un −2,9%. Considerant els valors absoluts, en el conjunt de l'arxipèlag el comerç al detall concentra gairebé el 63,0% de la minva d'afiliats mentre que el comerç a l'engròs el 30,7%. El percentatge restant correspon a les activitats de venda i reparació de vehicles de motor.

Les perspectives incertes a curt i mitjà termini es reflecteixen en els resultats dels indicadors de confiança empresarial corresponents al quart trimestre d'enguany. D'acord amb aquesta estadística, només el 5,2% dels gestors de les empreses del sector valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el tercer trimestre tot i així és el valor més alt de tots els sectorsmentre que el 62,6% ho fan de manera desfavorable. El balanç de situació, és a dir, la diferència entre els dos percentatges, és negatiu i se situa en −57,4 punts. Aquesta xifra és lleugerament millor que el balanç mitjà de tots els sectors (−58,5 punts). Les expectatives per al trimestre actual no milloren gaire ja que únicament el 3,2% dels gestors enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable, un percentatge una mica superior a la valoració del conjunt de totes les branques (3,0%). Per contra, el 72,3% dels empresaris preveu que la marxa serà desfavorable, en aquest cas una mica més pessimista que la valoració mitjana de tots els sectors (70,0%). El balanç d'expectatives resultant és de 69,1 punts i queda 2,1 punts percentuals per sota de la mitjana de tots els sectors (67,0). Finalment, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç baixa en termes interanuals un −27,5% i no difereix gaire de la variació de la mitjana de tots els sectors (−29,9%).

4.2. Hostaleria

Taula 21. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernoctacions	**set**	**775.803**	↘	**-92,7**	**gen-set**	**7.005.869**	↘	**-88,6**
Establiment hoteler	set	517.530	↘	-94,3	gen-set	5.524.742	↘	-89,3
Apartament turístic	set	229.149	↘	-84,1	gen-set	1.211.061	↘	-84,8
Rural	set	29.124	↘	-84,4	gen-set	270.066	↘	-75,1
Viatgers	**set**	**194.090**	↘	**-89,5**	**gen-set**	**1.564.052**	↘	**-85,7**
Establiment hoteler	set	139.080	↘	-91,1	gen-set	1.267.566	↘	-86,5
Apartament turístic	set	45.064	↘	-80,8	gen-set	219.856	↘	-83,5
Rural	set	9.946	↘	-79,7	gen-set	76.630	↘	-72,7
Estada Mitjana	**set**	**4,0**	↘	**-30,3**	**gen-set**	**4,5**	↘	**-18,9**
Establiment hoteler	set	3,7	↘	-35,1	gen-set	4,4	↘	-20,9
Apartament turístic	set	5,1	↘	-17,1	gen-set	5,5	↘	-7,8
Rural	set	2,9	↘	-23,1	gen-set	3,5	↘	-8,8

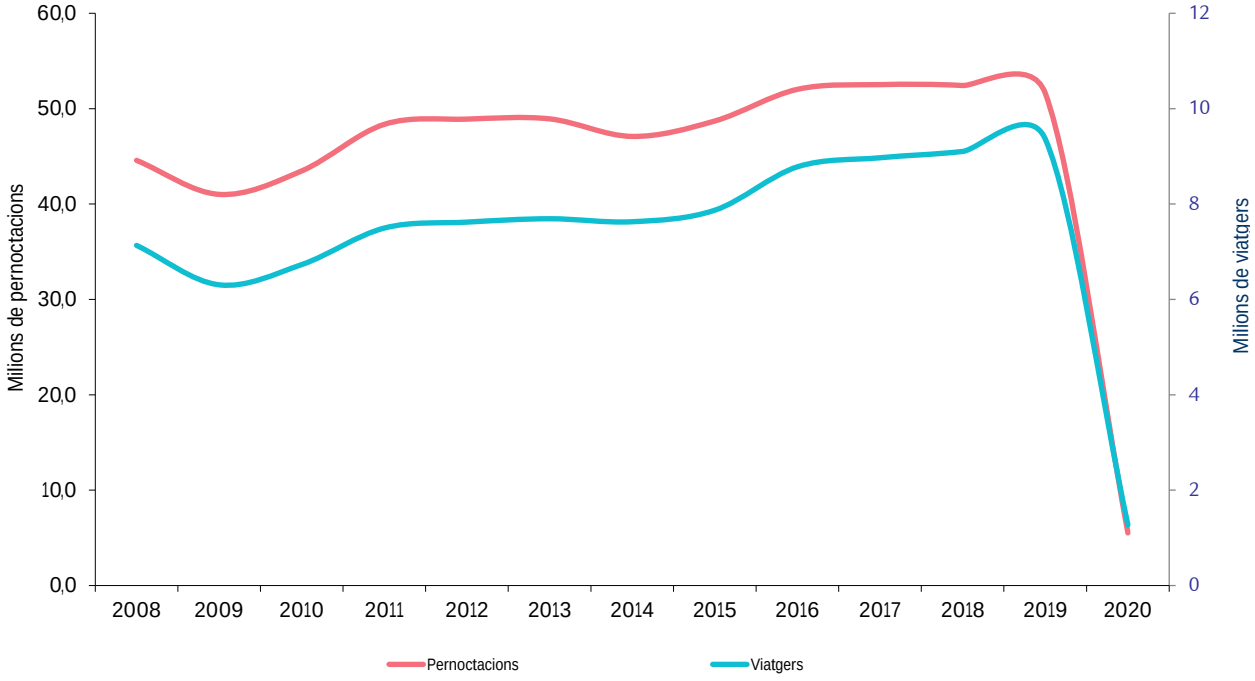
Font: Ibestat

La importància de les activitats turístiques en l'economia balear ha fet que l'impacte que ha tingut la crisi sanitària sobre la producció global hagi estat més negatiu que a altres regions d'Espanya i d'Europa. Així, de conformitat amb la Comptabilitat Satèl·lit del Turisme del 2014 publicada per l'Ibestat, el PIB turístic total representa més d'una quarta part (el 25,8 %) i els llocs de feina turístics directes i indirectes gairebé arriben al 30 % (un 29,0 %). L'activitat turística de les Illes s'ha vist doblement afectada per la COVID-19. En primer lloc, les mesures de contenció, preses tant per les autoritats espanyoles com europees, han limitat directament moltes activitats que podien afavorir la propagació de la pandèmia, com són ara les hoteleres, les d'oci i el transport, entre d'altres. En segon lloc, la situació sanitària ha llastrat la confiança dels viatgers, amb el conseqüent ajornament o anul·lació d'estades ja programades o futures.

En el mes de setembre, el nombre de pernoctacions dels turistes a les Illes Balears cau un 92,7% respecte del setembre de 2019 i suposa 776 mil. En xifres acumulades de gener a setembre, les nits facturades als establiments turístics reglats també disminueixen en un percentatge similar (88,6%) i s'assoleixen els 7 milions de pernoctacions, lluny dels 60,6 milions de l'acumulat del 2019. El nombre de viatgers del mes de setembre mostra la mateixa tendència i cau (-89,5%) en relació al mateix mes de l'any 2019. En termes acumulats dels primers nou mesos de 2020, la xifra arriba a 1,6 milions de viatgers, un 85,7% menys que durant el mateix període de l'any anterior.

Les pernoctacions a establiments hotelers de les Illes Balears fins al mes de setembre de 2020 arriben a 5,5 milions. Això representa un 89,3% menys en termes interanuals. Els mercats britànic (-96,9%) i alemany (-90,4%) experimenten descensos més accentuats que el mercat nacional (-61,8%), atès el tancament de fronteres durant l'estat d'alarma i les recomanacions d'alguns països de no viatjar a territori espanyol. En el mes de setembre, les Illes Balears assoleixen un grau d'ocupació hotelera per places del 25,1%, per sota de la mitjana nacional (26,5%) i amb un 18,4% de la planta oberta sobre la planta existent. Quant als apartaments turístics, les pernoctacions del setembre presenten una disminució respecte a l'any 2019 (-84,1%), caiguda similar a l'acumulat de gener a setembre (-84,8%). En el mes de setembre, les Illes Balears tenen un 22,1% de grau d'ocupació de places ofertes a apartaments turístics, molt per sota del 62,4% del setembre del 2019. Per la seva banda, el turisme rural també es veu afectat per aquest descens de l'activitat turística i presenta un descens en el nombre de pernoctacions acumulades entre gener i setembre del -75,1%. El percentatge d'ocupació de places ofertes al turisme rural se situa en el 17,7% el mes de setembre de 2020.

Gràfic 9. Pernoctacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-setembre

Font: IBESTAT, elaboració pròpia

El nombre de viatgers cau un 85,7% de gener a setembre, mentre que les pernoctacions minven un 88,6%

Pel que fa als viatgers que pernoctaren a les Illes Balears de gener a setembre de 2020, experimenten una caiguda del 85,7% respecte al mateix període del 2019. Els qui escolliren un establiment hoteler pateixen un descens del -86,5% interanual, amb 1,3 milions de persones. Als establiments hotelers, en termes acumulats, destaca la caiguda dels mercats estrangers, ja sigui alemany (-90,3%) o britànic (-96,0%), molt per sobre del nacional (-56,0%). En el cas dels viatgers a apartaments turístics la caiguda se situa en el -83,5% en l'acumulat de gener a setembre d'enguany. Finalment, els clients de turisme rural tenen un decreixement (-72,7%) més suau en els nou primers mesos de 2019, degut en gran part a la menor caiguda del mercat nacional (-28,3%).

L'estada mitjana de gener a setembre de l'any en curs presenta una retallada del 18,9% i es queda en 4,5 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi roman 4,4 dies de mitjana. Quant als apartaments turístics, l'estada se situa en els 5,5 dies, amb un descens del 7,8% respecte al 2019. Finalment, el viatger que s'allotja a establiments de turisme rural opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (3,5 dies) i baixa l'estada respecte a l'any anterior un 8,8%.

El gràfic reflecteix l'evolució tant de les pernoctacions com dels viatgers a establiments hotelers, acumulat de gener a setembre, des de 2008. Es pot observar el fort descens experimentat per aquestes dues magnituds durant el 2020 i el fort impacte de la pandèmia sobre la principal activitat econòmica de les Illes Balears.

L'anàlisi per illes mostra com els efectes de l'aturada de l'activitat turística han estat devastadors en cada una d'elles, si bé s'han donat algunes diferències que es comenten a continuació. El nombre de pernoctacions, en termes acumulats fins a setembre, presenta variacions negatives a les tres illes: Mallorca (-90,7%), Menorca (-81,3%) i les Pitiüses (-87,0%). Ara bé, a Mallorca els descensos són més pronunciats que a la resta d'illes, tant en els establiments hotelers (-91,0%); com en els apartaments turístics (-90,5%), i en menor mesura en els allotjaments rurals (-79,6%). Per origen, el mercat britànic (-97,0%) presenta la major caiguda en les pernoctacions a establiments hotelers, i el mercat nacional la menys pronunciada (-70,9%). El mateix es dona en els apartaments on s'observa la major baixada de les pernoctacions dels britànics (-95,7%), per sobre dels alemanys (-85,5%) i sobretot dels nacionals (-54,3%). El mateix patró es repeteix en el turisme rural, amb un descens més significatiu als mercats britànic (-87,8%) i alemany (-83,0%) i un descens més suau al mercat nacional (-36,0%).

Taula 22. Establiments turístics per illes

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)
Mallorca							
Pernoctacions							
Establiment hoteler	set	269.207	↘	-96,0	gen-set	3.564.082	↘ -91,0
Apartament turístic	set	64.155	↘	-91,4	gen-set	408.372	↘ -90,5
Rural	set	16.434	↘	-89,1	gen-set	181.852	↘ -79,6
Viatgers							
Establiment hoteler	set	76.458	↘	-93,3	gen-set	765.912	↘ -89,0
Apartament turístic	set	9.677	↘	-91,1	gen-set	62.873	↘ -90,0
Rural	set	5.593	↘	-85,4	gen-set	49.712	↘ -77,8
Estada mitjana (dies)							
Establiment hoteler	set	3,5	↘	-41,2	gen-set	4,7	↘ -18,1
Apartament turístic	set	6,6	↘	-4,1	gen-set	6,5	↘ -4,9
Rural	set	2,9	↘	-27,4	gen-set	3,7	↘ -8,3
Menorca							
Pernoctacions							
Establiment hoteler	set	115.681	↘	-83,2	gen-set	612.146	↘ -83,7
Apartament turístic	set	77.206	↘	-70,3	gen-set	335.436	↘ -77,1
Viatgers							
Establiment hoteler	set	25.862	↘	-77,3	gen-set	145.551	↘ -76,9
Apartament turístic	set	16.283	↘	-59,1	gen-set	64.880	↘ -75,3
Estada mitjana (dies)							
Establiment hoteler	set	4,5	↘	-25,9	gen-set	4,2	↘ -29,3
Apartament turístic	set	4,7	↘	-27,3	gen-set	5,2	↘ -7,5
Pitiüses							
Pernoctacions							
Establiment hoteler	set	132.642	↘	-91,4	gen-set	908.114	↘ -88,9
Apartament turístic	set	87.788	↘	-79,8	gen-set	430.150	↘ -80,2
Viatgers							
Establiment hoteler	set	36.760	↘	-88,6	gen-set	254.611	↘ -85,5
Apartament turístic	set	19.104	↘	-78,0	gen-set	86.807	↘ -80,1
Estada mitjana (dies)							
Establiment hoteler	set	3,6	↘	-25,0	gen-set	3,6	↘ -23,8
Apartament turístic	set	4,6	↘	-8,0	gen-set	5,0	→ -0,4

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia

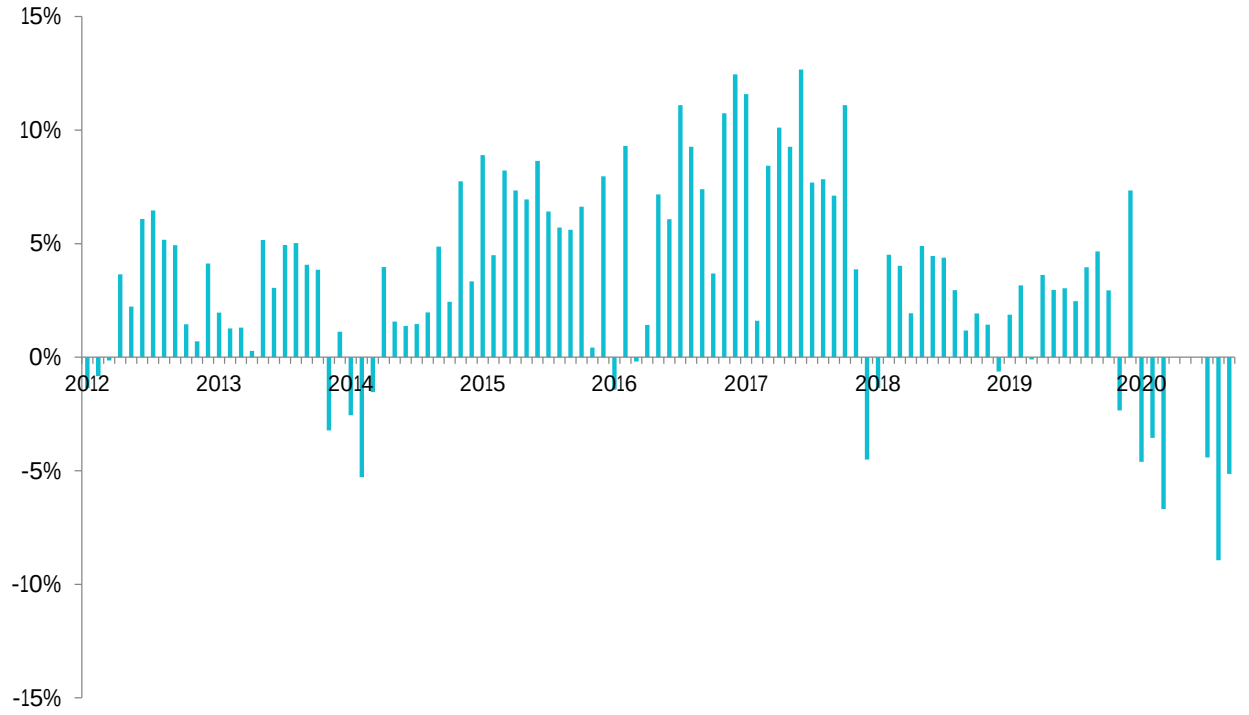
A Menorca, les pernoctacions hoteleres cauen en un -83,7% en l'acumulat de gener a setembre del 2020, mentre que els viatgers ho fan en un -76,9% respecte al mateix període de l'any passat, la qual cosa fa que l'estada mitjana disminueixi dels 5,9 als 4,2 dies en el 2020. Als apartaments reglats el nombre de viatgers cau un -75,3%, i les pernoctacions un -77,1%, sobretot entre el mercat britànic (-98,2%).

A les Pitiüses, hi ha un fort descens de pernoctacions a establiments hotelers (-88,9%), així com en apartaments turístics (-80,2%). De la mateixa manera, cau el nombre de viatgers, per sobre del 80%, tant en establiments hotelers (-85,5%), com en apartaments (-80,1%). L'estada mitjana als establiments de les Pitiüses, continua essent la més baixa de totes les illes i es queda en 3,6 dies en hotels i 5 dies en apartaments, de mitjana entre gener i setembre del 2020.

Tal com es pot veure en el gràfic, els preus hotelers a les Illes Balears presenten descensos interanuals a tots els mesos del 2020 amb dades disponibles. Aquestes variacions interanuals cauen amb força en el mes d'agost i setembre, amb variacions del -8,9% i del -5,1%, respectivament. D'aquesta manera, es romp amb la tendència marcada des de la temporada 2015, on els preus hotelers havien experimentat pujades molt significatives, sobretot durant el 2017, amb creixements interanuals superiors al 10%.

Segons les dades publicades per l'IBESTAT, fins a setembre de 2020 arriben 2,8 milions de turistes a les Illes Balears, xifra enfora de la del mateix període del 2019, quan s'assoliren els 14,5 milions, i que representa una caiguda del -80,8% en el nombre de turistes. Aquest descens és més accentuat entre els turistes provinents del mercat britànic (-93,7%) i del mercat alemany (-82,7%), per l'efecte del tancament de fronteres i les

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2012 a setembre 2020)

Font: INE

recomanacions de no viatjar a territori espanyol. La baixada en el cas dels turistes nacionals (-49,4%) és més moderada i ha fet que el turisme nacional passi a representar el 42,9% del total, quan en el mateix període del 2019 sols significava el 16,3%. En canvi, els visitants alemanys representen el 24,1%, per sota del 26,9% del 2019. Tanmateix, la caiguda més representativa és la del mercat britànic, que ha passat de tenir un pes del 22,9% en l'acumulat de turistes arribats entre gener i setembre del 2019, a just el 7,5% en els primers nou mesos del 2020.

Les xifres de turistes acumulades de gener a setembre experimenten una major caiguda interanual a Mallorca (-82,4%) i el nombre de turistes es queda en els 1,8 milions. Una vegada més cal destacar el major descens entre els mercats exteriors, sobretot el britànic (-93,4%), que entre el mercat nacional (-53,5%). A Menorca l'arribada de turistes es desploma un -70,3% i se situa en 397 mil. Les Pitiüses registren un descens del nombre de turistes (-79,8%), més accentuat entre el turisme britànic (-93,2%) i alemany (-83,2%), que entre el nacional (-47,8%).

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Font: INE

Taula 23. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**setembre**	**289.622**	↘	**-87,4**	**gen-set**	**2.792.061**	↘	**-80,8**
Espanya	setembre	170.344	↘	-42,0	gen-set	1.196.706	↘	-49,4
Alemanya	setembre	28.336	↘	-95,6	gen-set	672.245	↘	-82,7
Regne Unit	setembre	23.659	↘	-96,1	gen-set	209.639	↘	-93,7
Mallorca	**setembre**	**149.412**	↘	**-90,8**	**gen-set**	**1.827.707**	↘	**-82,4**
Espanya	setembre	70.531	↘	-55,7	gen-set	607.720	↘	-53,5
Alemanya	setembre	24.340	↘	-95,9	gen-set	623.053	↘	-82,6
Regne Unit	setembre	15.297	↘	-96,0	gen-set	140.784	↘	-93,4
Menorca	**setembre**	**64.542**	↘	**-67,7**	**gen-set**	**397.013**	↘	**-70,3**
Espanya	setembre	56.208	↘	-9,4	gen-set	304.327	↘	-40,5
Regne Unit	setembre	2.166	↘	-97,2	gen-set	18.290	↘	-95,8
Pitiüses	**setembre**	**75.668**	↘	**-84,0**	**gen-set**	**567.341**	↘	**-79,8**
Espanya	setembre	43.605	↘	-39,6	gen-set	284.660	↘	-47,8
Alemanya	setembre	3.266	↘	-91,3	gen-set	41.184	↘	-83,2
Regne Unit	setembre	6.196	↘	-95,8	gen-set	50.567	↘	-93,2

Font: Ibestat

4.3. Transport i comunicacions

Taula 24. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Transport i emmagatzematge	**setembre**	**25.503**	↘	**-15,3**
Mallorca	setembre	19.903	↘	-12,6
Menorca	setembre	1340	↘	-13,6
Pitiüses	setembre	4182	↘	-27,6
Informació i comunicació	**setembre**	**8.417**	↘	**-5,1**
Mallorca	setembre	7.610	↘	-4,6
Menorca	setembre	328	↘	-4,8
Pitiüses	setembre	450	↘	-6,7

Font: TGSS

El nombre d'afiliats en l'activitat econòmica de transport i emmagatzematge se situa en 25.503 persones a les Illes Balears en el mes de setembre de 2020, la qual cosa representa un descens interanual del -16,1%. Cau l'afiliació a totes les illes, i de forma més accentuada a les Pitiüses (-27,8%), seguit de Mallorca (-13,4%) i Menorca (-12,9%), que registren descensos més suaus.

D'altra banda, la xifra de treballadors de la branca d'informació i comunicacions experimenta també una caiguda (-9,6%) respecte de setembre de l'any anterior. En aquest cas també el nombre de treballadors cau a totes les illes i de forma més significativa a les Pitiüses (-11,2%), seguit de Mallorca (-9,7%) i Menorca (-4,4%).

Els passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria presenten un descens del -77,3% en l'acumulat de gener a setembre de 2020, en comparació amb el mateix període de l'any passat. Així, durant els primers nou mesos de 2020 n'arriben 4 milions als aeroports de les Illes Balears, lluny dels 17,7 milions arribats en el 2019. Entre els principals mercats emissors destaca la caiguda del britànic , amb un descens del -93,3%, atès que el Regne Unit va ser un dels primers països en demanar una quarantena als passatgers provinents de territori espanyol. El mercat alemany, per la seva part, pateix un descens del -88,2%. El mercat domèstic, ateses les circumstàncies extraordinàries del 2020, és el que experimenta una menor caiguda (-54,8%). També cal esmentar el descens interanual de visitants procedents d'altres mercats, com ara França (-73,9%) o Itàlia (-83,6%). Del total de passatgers que aterren als aeroports de les Illes Balears fins a setembre de 2020, el 56,5% són espanyols, quan en el 2019 just representaven el 28,4%. Per altra part, s'ha de comentar que els passatgers arribats durant aquest període, procedents d'un dels dos principals mercats emissors (Alemanya i Regne Unit), representen el 26,7% del passatge total, molt per sota del 47,5% del mateix període del 2019.

El nombre de passatgers arribats per via aèria fins a setembre de 2020 es desploma un 77,3%

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el passatge cau a tots els aeroports. El nombre de passatgers arribats a Mallorca fins a setembre se situa en 2,6 milions, el que suposa una baixada del -79,0%. Cauen tots els mercats, i de forma més significativa el passatge britànic (-92,9%). A Mallorca, el passatge alemany, després de marcar rècords els dos darrers anys experimenta una caiguda del -82,0%. Així mateix, altres països d'origen mostren variacions negatives relatives elevades, com ara Itàlia, que mostra un descens del -84,3%. El nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó presenta un descens del -69,6% en l'acumulat dels nou primers mesos de l'any. A Menorca, també pateix el descens més accentuat el passatge britànic (-95,9%), seguit de l'alemany (-87,7%), i en menor mesura el passatge nacional (-56,2%). Aquest darrer mercat representa el 82,6% del total del passatge arribat el 2020 a l'aeroport de Maó, mentre que en el 2019 fou el 49,1%. Finalment, el volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa experimenta un descens del -74,4% interanual durant els nou primers mesos de l'any. Es donen diferències segons el país d'origen: es desplomen els mercats britànic (-93,1%), italià (-84,1%) i alemany (-84,4%) i aguanta una mica millor el passatge nacional (-55,0%), que representa el 67,3% del total de passatgers arribats el 2020 a l'aeroport d'Eivissa.

La caiguda en el nombre de passatgers internacionals en els aeroports de les Illes Balears tant s'ha donat entre les companyies aèries de baix cost (-85,2%), com entre les companyies aèries tradicionals (-88,2%). Així, fins a setembre de 2020 les companyies de baix cost transportaren 1,25 milions de passatgers, en comparació als 7,69 milions dels primers nou mesos del 2019. L'entrada de passatgers en companyies aèries de baix cost representa el 71,6% del total de passatgers de vols internacionals en l'acumulat de gener a setembre del 2020. En el mateix període del 2019 suposaven el 60,8%.

Taula 25. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**gener-setembre**	**4.013.746**	↘	**-77,3**
Espanya	gener-setembre	2.266.473	↘	-54,8
Alemanya	gener-setembre	817.028	↘	-82,2
Regne Unit	gener-setembre	255.149	↘	-93,3
Itàlia	gener-setembre	122.506	↘	-83,6
Suïssa	gener-setembre	94.995	↘	-81,4
França	gener-setembre	154.862	↘	-73,9
Mallorca	**gener-setembre**	**2.633.070**	↘	**-79,0**
Espanya	gener-setembre	1.265.128	↘	-56,2
Alemanya	gener-setembre	763.993	↘	-82,0
Regne Unit	gener-setembre	176.028	↘	-92,9
Itàlia	gener-setembre	36.850	↘	-84,3
Suïssa	gener-setembre	76.769	↘	-81,9
França	gener-setembre	93.509	↘	-76,3
Menorca	**gener-setembre**	**471.423**	↘	**-69,6**
Espanya	gener-setembre	389.231	↘	-48,8
Alemanya	gener-setembre	8.711	↘	-87,7
Regne Unit	gener-setembre	19.132	↘	-95,9
Itàlia	gener-setembre	20.661	↘	-80,1
Suïssa	gener-setembre	3.613	↘	-82,7
França	gener-setembre	20.331	↘	-64,2
Eivissa	**gener-setembre**	**909.253**	↘	**-74,4**
Espanya	gener-setembre	612.114	↘	-55,0
Alemanya	gener-setembre	44.324	↘	-84,4
Regne Unit	gener-setembre	59.989	↘	-93,1
Itàlia	gener-setembre	64.995	↘	-84,1
Suïssa	gener-setembre	14.613	↘	-78,0
França	gener-setembre	41.022	↘	-71,3

Font: AENA

Segons les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 380 milers durant els primers nou mesos de l'any en curs, un 52,5% inferior a la dada del mateix període de l'any passat. Al mateix temps, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 15,1 milions, pateixen un descens del 53,7% interanual.

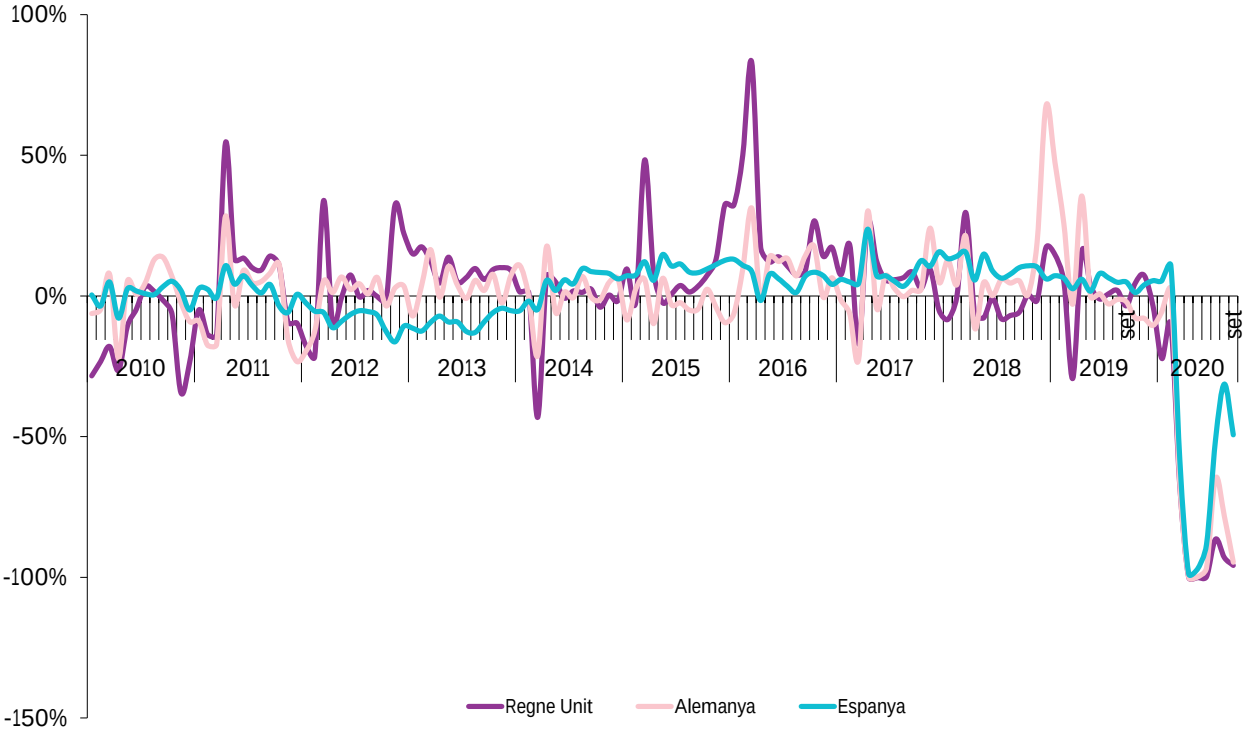
El trànsit marítim de passatgers en línea regular a les Illes Balears pateix un descens del 47,5% fins a setembre

Els efectes de les limitacions de mobilitat també s'han traslladat al trànsit marítim. D'aquesta forma, el nombre de passatgers en línia regular a les Illes Balears, segons dades de l'Autoritat Portuària de Balears, experimenta un descens (-47,5%) en l'acumulat de gener a setembre amb relació al mateix període de 2019. La caiguda de passatgers per via marítima en línia regular és extensiva a totes les illes. Destaca el descens a les Pitiüses: Formentera (-52,5%) i Eivissa (-47,0%), seguides de Mallorca (-41,7%) i Menorca (-38,6%).

D'altra banda, el trànsit de passatgers en creuers turístics va quedar directament interromput amb la declaració de l'estat d'alarma, i a hores d'ara, en el mes de novembre de 2020, encara no s'ha tornat a rellançar. Es disposen, per tant, només de dades dels mesos de gener i febrer, i part del març de 2020, on només varen arribar creuers a l'illa de Mallorca.

Fins al mes de setembre de 2020, el transport marítim de **mercaderies** presenta una caiguda del -27,3% respecte al mateix període de l'any anterior, per arribar als 9,3 milions de tones. Aquest és un indicador que es troba molt correlacionat amb l'activitat econòmica de l'arxipèlag en general. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima en els primers nou mesos de 2020 mostren un signe negatiu a totes elles: Mallorca (-27,6%), Menorca (-28,5%), Eivissa (-26,8%), i Formentera (-18,1%).

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Variació (%) interanual.

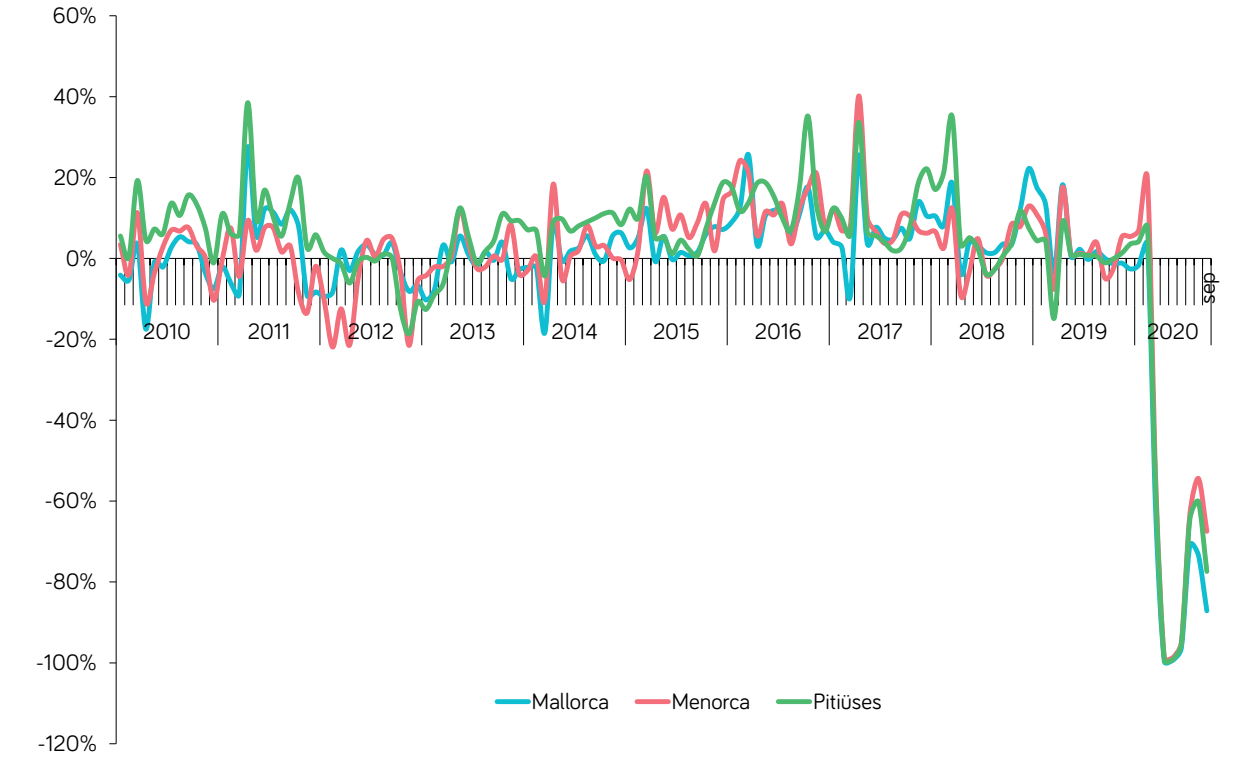

Font: AENA, elaboració pròpia

LES MERCADERIES TRANSPORTADES TANT PER VIA MARÍTIMA COM PER VIA AÈRIA CAUEN PER SOBRE DEL 25% EN ELS PRIMERS NOU MESOS DE 2020

D'altra banda, el transport de mercaderies per via aèria, fins a setembre, disminueix en un 26,0%, per arribar a les 6.671 tones. El descens es dóna a totes les illes i de forma més intensa a Eivissa (-28,4%) i a Mallorca (-26,4%), i amb una caiguda més suau a l'aeroport de Maó (-20,2%).

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Variació interanual

Font: AENA, elaboració pròpia

Taula 26. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línia regular	setembre	464.459	↘	-44,4
Creuers turístics	setembre	0	↘	-100,0
Mallorca				
Línia regular	setembre	88.238	↘	-42,4
Creuers turístics	setembre	0	↘	-100,0
Menorca				
Línia regular	setembre	10.256	↘	-37,1
Creuers turístics	setembre	0	↘	-100,0
Pitiüses				
Línia regular (excepte de Formentera a Eivissa)	setembre	202.903	↘	-44,1
Línia regular Formentera	setembre	163.062	↘	-46,3
Creuers turístics	setembre	0	↘	-100,0

Font: Ibestat

Taula 27. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	setembre	988.409	↘	-22,4
Aeri	setembre	730	↘	-36,0
Mallorca				
Marítim	setembre	724.320	↘	-21,9
Aeri	setembre	556	↘	-33,4
Menorca				
Marítim (port de Maó)	setembre	51.534	↘	-37,2
Aeri	setembre	81	↘	-20,2
Pitiüses				
Marítim Eivissa	setembre	193.464	↘	-24,6
Marítim Formentera	setembre	19.091	↘	-10,1
Aeri Eivissa	setembre	94	↘	-29,6

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia

4.4. Mediació financera

Taula 28. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	agost	908	↘	-2,1
Mallorca	agost	768	↘	-2,7
Menorca	agost	57	↘	-27,2
Pitiüses	agost	83	↘	-9,2
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	197,7	→	0,3
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	27.105	↗	2,1
Crèdits (milions d'€)	2n trim	32.198	↗	4,3
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	646	↘	-12,0
Afiliats a la SS activitat mediació financera	octubre	6.876	→	-0,7
Mallorca	octubre	6.401	→	-0,7
Menorca	octubre	194	↗	4,0
Pitiüses	octubre	265	↘	-2,1

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia

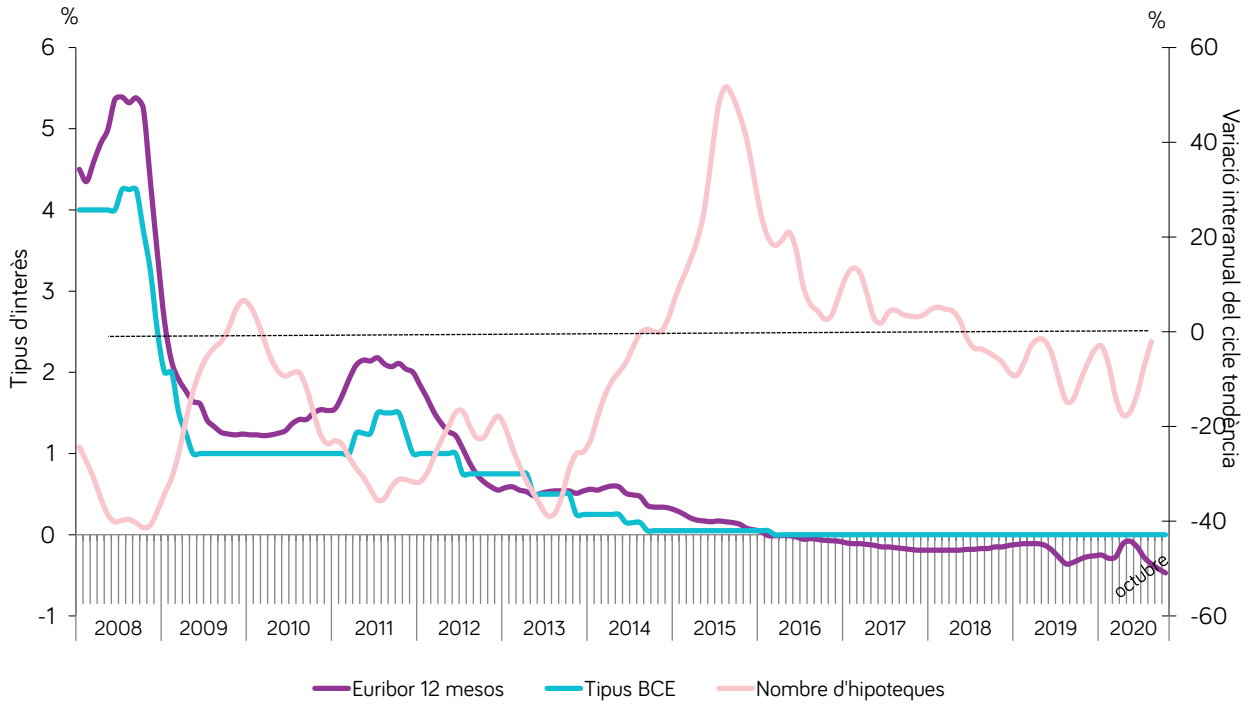
Així com ja s'ha destacat en butlletins anteriors, el procés de reestructuració que sofreix el sector bancari està provocant que el nombre d'oficines bancàries continuï a la baixa. En el segon trimestre del 2020, el conjunt de les Illes Balears suma 646 oficines, 91 menys que fa un any (737 oficines) i manté la tendència en negatiu. A Espanya l'evolució continua també a la baixa, amb 2.075 oficines menys que un any abans, i suma un total de 23.490 oficines. A més, la situació actual que pateix Espanya arran del coronavirus, ha afavorit els contactes i possibles fusions entre entitats financeres amb la finalitat de recuperar la rendibilitat perduda i reduir costs, fet que en cas de produir-se repercutiria negativament en el nombre d'oficines bancàries. En conseqüència, el tancament d'oficines du associada una reducció del nombre de persones afiliades a la Seguretat Social en les activitats financeres i d'assegurances i, per tant, ens trobam davant una branca d'activitat que continua mostrant una tendència negativa i que registra descensos en el conjunt balear respecte de les dades de fa un any. El mes d'octubre d'enguany, el nombre de persones afiliades arriba a 6.876 persones, un −0,3% de variació interanual. Per illes, l'afiliació només creix a Menorca, on, en termes absoluts, en el període del darrer any, s'ha incrementat en 9 el nombre de persones afiliades registrades, que suposa una variació interanual de +4,9%. Aquesta illa concentra el 2,8% del total de persones afiliades del sector. La reducció de l'afiliació en la resta d'illes s'ha produït en els termes següents: a Mallorca, −0,5%, que representa el 93,1% del total de persones afiliades; a Eivissa, −0,4%, que en representa el 3,7%, i a Formentera, -18,8%, amb un pes del 0,19%

El mes d'octubre d'enguany l'EURIBOR a 12 mesos s'enfonsa en el seu màxim històric fins a un -0,47%

El BCE manté les polítiques econòmiques amb relació al tipus d'interès oficial de la zona euro que varen ser adoptades el mes de març del 2016 quan el davallà del 0,05% i el fixà en el 0% amb la finalitat de garantir unes condicions financeres favorables i intentar rellançar l'economia. Pel que fa al creixement de la zona euro, en el tercer trimestre del 2020, el PIB se situa en el -4,3% de variació interanual, la qual cosa suposa una reducció del creixement de 5,6 punts percentuals respecte del creixement de fa un any i una variació intertrimestral de +12,6%.

En l'àmbit hipotecari, es manté una tendència descendent en quant al nombre d'hipoteques constituïdes. S'observa que l'any 2020 (període de gener a agost), el nombre d'operacions registrades ha estat de 10.903, quan el mateix període de l'any 2019 se'n signaren 9.974. Això suposa un increment en termes interanuals d'un 9,3%, que equival, en termes absoluts, a 929 més. En canvi, el mes d'agost del 2020, la tendència de l'import de noves hipoteques (0,3%) s'estabilitza després d'estar en terreny negatiu des de gener del 2019. A més, en aquest mes, el nombre d'hipoteques, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag balear presenta un increment interanual d'un 20,1% i passa de les 756 operacions que se signaren el mes d'agost del 2019 a les 908 que s'han signat aquest mes. Del total indicat, 880 corresponen a hipoteques sobre finques urbanes (un 96,9% respecte del total d'hipoteques) i 28, a hipoteques sobre finques rústiques (un pes del 3,1% respecte del total d'hipoteques). Per la seva part i també al mes d'agost, l'import hipotecat també puja amb intensitat, un 21,4%, i passa de 162,9 milions l'any passat a 197,7 milions enguany. Aquest mes, doncs, l'import mitjà de les hipoteques és de 217,77 milers d'euros. D'altra banda, respecte dels habitatges, el mes d'agost se subscriuen 504 hipoteques (una reducció d'un -5,4% interanual) per un import de 114,0 milions d'euros (un -4,4% interanual), que suposa un import mitjà per hipoteca de 226,15 milers d'euros.
En el segon trimestre d'enguany, els dipòsits en entitats bancàries a l'arxipèlag balear sumen 27.105,4 milions d'euros i representen

Gráfico 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euríbor, INE, elaboració pròpia

un augment d'un 3,3% amb relació al trimestre anterior, encara que, en termes interanuals, suposa un increment d'un 1,2%. Els dipòsits de les illes representen un 2,0% sobre el total nacional. Els dipòsits a les Illes Balears es divideixen entre els de les administracions públiques (en aquest trimestre, un 4,7% del total) i els del sector privat (el 95,3% restant). Els dipòsits de les administracions públiques (1.284,8 milions d'euros) experimenten un augment interanual d'un 6,6%. Paral·lelament, els dipòsits del sector privat, que sumen 25.820,6 milions d'euros, augmenten un 1,0%, en comparació amb el mateix trimestre de l'any passat.

Pel que fa al crèdit concedit a les Illes Balears en els darrers períodes (dada de caràcter trimestral), continua amb una tendència ascendent i, en el segon trimestre del 2020, augmenta un 4,8% en termes interanuals. El volum total del crèdit arriba a 32.198,0 milions d'euros, el 96,8% dels quals correspon a altres sectors residents (4,0% d'increment interanual) i el 3,2% restant correspon a les administracions públiques (un 36,2% d'augment). Quant al crèdit concedit a les administracions públiques de les Illes Balears, aquesta forta pujada s'explica majoritàriament pel canvi en el sistema de finançament autonòmic. Amb relació al crèdit total nacional, el concedit a les Illes Balears representa aquest trimestre un 2,6%. Del crèdit total privat concedit a Espanya, la major part també es destina al finançament dels altres sectors (94,5 %) i la resta al finançament de les administracions públiques (5,5%). En termes globals, el crèdit en el conjunt de l'Estat espanyol s'ha incrementat respecte de l'any anterior en un 2,2%.

La ràtio de morositat del segon trimestre del 2020 suposa un trencament dels decrements intertrimestrals d'ençà 2014

El nombre de crèdits dubtosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits s'ha anat reduint gradualment des de l'inici del 2014 fins al primer trimestre d'enguany. Així, en el segon trimestre del 2020, la ràtio de morositat del sector privat és d'un 4,7% per al conjunt d'Espanya, la qual cosa suposa una davallada de 0,7 punts percentuals respecte a la dada de juny del 2019 (5,4%), que equival, en termes interanuals, a una reducció d'un -10,9%, encara que aquest trimestre s'ha produït un increment d'un 1,0% respecte al trimestre anterior.

4.5 Altres serveis

Taula 29. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	octubre	40.916	↗	5,7
Altres serveis socials	octubre	22.698	↘	-10,8
Administració pública	octubre	21.664	→	1,1
Educació	octubre	25.605	↗	2,3
Serveis de la llar	octubre	10.757	→	-1,1
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	octubre	35.013	↗	6,1
Altres serveis socials	octubre	18.013	↘	-11,3
Administració pública	octubre	17.519	→	0,9
Educació	octubre	23.467	↗	2,6
Serveis de la llar	octubre	8.515	→	-1,9
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	octubre	2.172	↗	3,4
Altres serveis socials	octubre	1.643	↘	-4,9
Administració pública	octubre	2.152	→	0,1
Educació	octubre	842	→	1,8
Serveis de la llar	octubre	570	→	-1,4
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	octubre	3.677	↗	4,1
Altres serveis socials	octubre	2.910	↘	-10,7
Administració pública	octubre	1.990	↗	3,9
Educació	octubre	1.262	↘	-3,7
Serveis de la llar	octubre	1.671	↗	3,0

Font: TGSS

Segons les dades publicades per l'IBESTAT referents als indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS), en el mes de setembre del 2020, l'índex de la xifra de negoci mostra una tendència a la baixa per als serveis empresarials i també per a l'índex d'ocupació, en comparació amb el mateix mes de 2019. Per una part, la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears baixa un -18,9% en activitats professionals, científiques i tècniques, i un -57,6% en activitats administratives i serveis auxiliars. Per l'altra, l'índex d'ocupació presenta també resultats en negatiu: en la primera activitat presenta una variació interanual del -5,8%, i del -7,1%, en el cas de la segona. Aquestes xifres posen de manifest l'efecte del Coronavirus en el teixit empresarial de les Illes Balears durant el 2020.

En el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social del mes d'octubre cau amb relació a l'any anterior. Així, en el desè mes hi ha 1.442 comptes de cotització inclosos en les activitats immobiliàries a les Illes Balears, un -4,8% menys que en el mateix mes del 2019. Aquest descens és generalitzat a totes les illes, excepte a Formentera, on es manté, i de forma més accentuada a Eivissa, on decreix un -5,1%. Pel que fa a l'afiliació, en el mes d'octubre hi ha 5.391 persones afiliades a aquesta activitat, un −1,9% respecte d'un any enrere. Es donen diferències per illes, augmenta l'afiliació a Menorca (5,0%) i a les Pitiüses (1,2%), mentre que baixa a Mallorca (−3,0%). Tot i que s'esperava que aquesta fos una de les activitats menys afectades pel virus, la duració de les mesures de contenció, la prolongació dels ERTO i l'augment de l'atur estan provocant una menor renta de les famílies i una major incertesa, el que fa posposar les decisions de compra i empitjora les seves previsions.

En el mes d'octubre del 2020 es comptabilitzen 40.916 persones afiliades a **activitats sanitàries i serveis socials** a les Illes Balears, fet que representa un augment interanual del 5,7%. Per segon mes consecutiu, es torna a la senda de creixement iniciada en 2013 i només interrompuda entre el juny i l'agost. Totes les illes presenten increments dels ocupats en aquesta activitat respecte de l'any anterior, de forma més accentuada a Mallorca (6,1%), seguida de les Pitiüses (4,1%) i de Menorca (3,4%). Al contrari que la majoria d'activitats, aquesta es veu afavorida per la crisi de la COVID-19, ja que s'incrementa la demanda de personal sanitari i de serveis socials.

Segons dades de l'estadística de professionals sanitaris col·legiats de l'INE, el 31 de desembre de 2019 hi ha 5.882 metges col·legiats a les Illes Balears, un 2,5% més que l'any anterior. D'aquests, un 10,9% ja són col·legiats jubilats. Segons dades de l'Observatori del Treball, la mitjana d'aturats que cerquen feina en activitats sanitàries entre gener i setembre de 2020 és de 277 persones, un −29,9% menys que en el mateix període del 2019. D'aquests, 95 són personal d'infermeria (un −48,7% interanual), 47 són metges (un −35,2% interanual), i 135 són altres professionals de la salut (−1,6% interanual). De gener a setembre de 2020 es registren 2.721 nous contractes a facultatius sanitaris, un −25,9% menys que en el mateix període de l'any anterior.

Pel que fa als col·legiats en actiu el 2019, un 49,8% són homes i el 50,2% restant són dones. Per primera vegada, s'observa un canvi de tendència amb una majoria de dones entre el col·lectiu mèdic, atès que entre el col·lectiu més jove de metges col·legiats la gran majoria són dones (el 69,9% dels metges menors de 35 anys). En el conjunt d'Espanya, el nombre de metges col·legiats és de 267.995, xifra un 2,8% per sobre de la del 2018. Tanmateix, les Illes Balears se situen per sota de la mitjana nacional pel que fa a la taxa de metges actius per cada 100.000 habitants, amb 484,0 metges, lluny dels 566,0 del conjunt d'Espanya o dels 689,3 de la comunitat d'Aragó, la comunitat autònoma amb la taxa més elevada. De fet, les Illes Balears és la segona comunitat autònoma amb la taxa de metges per cada 100.000 habitants més baixa d'Espanya. S'haurà d'esperar per veure com per l'any 2020 l'efecte del coronavirus es trasllada a aquests indicadors.

Pel que fa al personal d'infermeria, seguint amb l'estadística de professionals sanitaris col·legiats de l'INE, els infermers col·legiats en actiu s'han incrementat en un 4,0% respecte a la xifra del 2018 i se situen en els 6.618 professionals. En aquest cas, el col·lectiu femení representa una àmplia majoria, el 82,6%, i també es tracta d'un col·lectiu jove, atès que el 34,4% del total de col·legiats són menors de 35 anys. La taxa d'infermers actius per cada 100.000 habitants se situa en el 544,5 a les Illes Balears, per sota de la mitjana espanyola, que en 2019 és de 667,6. En aquest cas, les Illes Balears també són la segona comunitat autònoma amb la taxa més baixa, si bé aquesta ha augmentat respecte al 2018 (10,4 efectius més per cada 100.000 habitants).

En el mes d'octubre la demora mitjana en nombre de dies d'una primera visita és de 56,0, un 63,4% per sobre de la xifra de fa un any

Segons les dades publicades per l'IBSALUT, el nombre de pacients pendents d'una primera visita en el mes d'octubre del 2020 assoleix les 38.444 persones, xifra que se situa un −12,9% per sota de la de l'any anterior. Si només es té en compte el nombre de pacients pendents d'una primera visita en un període de demora superior a 60 dies, hi ha 11.548 en el mes d'octubre, mentre que el mateix mes de l'any 2019 eren 6.101: això suposa un increment del 89,3%. La demora mitjana en nombre de dies ha passat en el darrer any de 34,3 dies a 56,0, la qual cosa suposa un increment del 63,4%. D'altra banda, creix el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica, que en el mes d'octubre del 2020 és de 12.556 (un 2,0% en variació interanual), així com també el nombre de dies d'espera per ser intervingut (99,3%), que passa de 72,5 dies de mitjana a 144,4 dies un any després. En el cas de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica en un període de demora superior a 180 dies, s'incrementa considerablement el nombre (un 605,2%) i passa de 563 a 3.970 pacients en un any. L'empitjorament d'aquests indicadors està clarament relacionat amb la tensió que està provocant la COVID-19 en el sistema sanitari, pel fet que es tracta d'uns recursos limitats i que tot l'esforç està destinat a la lluita contra el virus. Tot plegat està provocant que s'hagin de posposar cites no essencials.

En el mes d'octubre del 2020 hi ha 22.698 persones afiliades al conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** a les Illes Balears, amb una taxa de variació per al conjunt balear d'un −10,8%. Per illes, el nombre d'afiliats a aquesta branca d'activitat decreix sobretot a Mallorca (−11,3%), seguida de les Pitiüses (−10,7%) i de Menorca (−4,9%).

En el sector de l'**educació** es comptabilitzen 25.605 treballadors d'alta en la Seguretat Social en el mes d'octubre del 2020, xifra un 2,3% superior a la del mateix mes del 2019. L'afiliació augmenta respecte a l'any anterior en el cas de Mallorca (2,6%), seguida de Menorca (1,8%), mentre que a les Pitiüses baixa (−3,7%). L'illa de Mallorca aglutina el 91,7% del total d'ocupats en el sector educatiu. El manteniment de les escoles obertes durant el curs 2020/2021 i la necessitat de complir amb els requisits establerts d'aforament i distància, entre d'altres, sembla que ha fet incrementar el nombre de personal educatiu.

Segueix la tendència a l'alça del nombre de treballadors en l'educació des del 2013

Pel que fa a l'**Administració pública** (serveis generals), en el mes d'octubre del 2020 hi ha 21.664 persones d'alta en la Seguretat Social, un 1,1% més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació augmenta a totes les illes, de forma més significativa, a les Pitiüses (3,9%), i, en menor proporció, a Mallorca (0,9%) i Menorca (0,1%). En aquest cas, el 81,0% de l'afiliació es concentra a l'illa de Mallorca.

Finalment, pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, en el mes d'octubre del 2020, aquesta se situa en 10.757 persones en el conjunt de es Illes Balears, un −1,1% menys que en el mateix mes de l'any passat. La variació interanual es frena a totes les illes, amb l'excepció de les Pitiüses, on creix un 3,0%, i amb una disminució més significativa en el cas de Mallorca (−1,9%), seguida de Menorca (−1,4%).

5 Activitat empresarial

Taula 30. Empreses de les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
NOMBRE D'EMPRESES (DIRCE)	2019	98.712	↗	2,1
Sense assalariats	2019	55.441	↗	4,0
1 a 9	2019	38.894	→	0,0
Més de 10	2019	4.377	→	-0,9
DEMOGRAFIA EMPRESARIAL (TGSS) *				
ILLES BALEARS	3r trim	41.137	↘	-7,2
Altes	3r trim	2.397	↗	49,7
Baixes	3r trim	2.371	↘	-21,5
MALLORCA	3r trim	28.652	↘	-6,7
Altes	3r trim	1.516	↗	28,5
Baixes	3r trim	1.553	↘	-20,6
MENORCA	3r trim	3.442	↘	-6,1
Altes	3r trim	189	↗	110,0
Baixes	3r trim	231	↘	-21,2
EIVISSA	3r trim	6.390	↘	-11,0
Altes	3r trim	533	↗	130,7
Baixes	3r trim	441	↘	-24,1
FORMENTERA	3r trim	618	↘	-11,2
Altes	3r trim	65	→	261,1
Baixes	3r trim	61	↘	-27,4

Font: INE, MTMSS i Ibestat

Les empreses registrades a les Illes Balears sumen un total de 98.712 a l'1 de gener de 201 9, que representen 85,9 empreses per cada mil habitants, segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. La creació d'empreses es manté a l'alça per cinquè any consecutiu en termes interanuals (2,1 %), amb 2.074 empreses més que ara fa un any, tot i que perd força. Al conjunt d'Espanya, també creixen, tot que amb un increment més suau que a Balears (0,8%). La xifra a les Illes suposa un màxim històric a la sèrie temporal, iniciada al 1999. En canvi, a nivell estatal el nombre d'empreses del 2019 se situa per davall del nivell del 2008.

El sector empresarial de les Illes es caracteritza pel predomini de les empreses petites, les conegudes com a micropimes. De fet, les empreses amb 9 o menys treballadors representen el 95,6 % del teixit empresarial illenc. El 2019 el nombre d'empreses ha crescut en termes interanuals a diversos estrats d'assalariats. Més en detall, les empreses sense cap assalariat, que representen més de la meitat del total (un 56,2%), s'incrementen un 4,0% en el 2019 respecte de l'any anterior. Les empreses entre 1 i 9 assalariats, que sumen 38.894 empreses, es mantenen (0,0%). Els increments més destacats es donen a les empreses més grans, ja que al tenir pocs treballadors un petit increment magnifica la variació relativa. Al mateix temps, hi ha estrats on cau el nombre d'empreses en termes interanuals, com entre les de 6 a 9 (-1,3%), les de 10 a 19 (-0,1%), les de 50 a 99 (-11,1%) i les de 100 a 199 (-9,4%).

El nombre total d'empreses de les Illes el tercer trimestre de 2020 és de 41.137, un 7,2% menys que en el mateix període de 2019, segons la demografia de les empreses inscrites a la Seguretat Social que presenta l'Ibestat. El 2020 aquest indicador romp la senda de creixement iniciada a mitjans del 2014. La distribució de les empreses per illa està encapçalada per Mallorca, amb 28.652 empreses, seguida per Eivissa (6.390), Menorca (3.442) i Formentera (618 empreses). En termes interanuals, totes elles mostren reduccions del nombre d'empreses inscrites a la seguretat social. Destaca la caiguda a les Pitiüses: Formentera (-11,2 %) i Eivissa (-11,0 %), seguides de Mallorca (-6,7 %) i de Menorca (-6,1 %).

Continuant amb la demografia d'empreses, en el tercer trimestre de 2020 s'han obert 2.397 negocis, mentre que n'han tancat 2.371, de manera que les altes superen lleugerament les baixes. La distribució sectorial d'altes i baixes reprodueix l'estructura econòmica de les Illes amb un major pes dels serveis, seguits de la construcció, la indústria i l'agricultura. Dels 2.397 negocis iniciats, 1.851 corresponen al sector dels serveis, 392 a la construcció, 86 a la indústria i 68 a l'agricultura. Quant a la diferència entre altes i baixes del tercer trimestre, totes les activitats perden més empreses de les que es creen, excepte els serveis (223 més). Destaca per volum la pèrdua d'empreses dins de la construcció (165 menys), seguida per la indústria (31 menys) i l'agricultura (1 menys)

Pel que fa a la variació relativa respecte d'un any enrere, s'observa un increment de les altes (+49,7 %), així com un descens de les baixes (-21,5 %). Aquest fort augment de les altes s'explica pel fet que durant els dos primers trimestres del 2020 el volum d'altes fou molt inferior a l'habitual per la situació econòmica extraordinària causada per la pandèmia. Per sectors, tots ells guanyen dinamisme empresarial: l'agricultura (+41,7 %), la indústria (+34,4 %), la construcció (+27,7 %) i els serveis (+56,6 %). Quant a les baixes, cauen a totes les activitats, especiament als serveis i a la indústria, seguits per l'agricultura i la construcció.

LA CONSTITUCIÓ DE SOCIETATS MERCANTILS A LES ILLES BALEARS AUGMENTA UN 5,5 % EL MES DE SETEMBRE DE 2020

A continuació s'analitza el dinamisme empresarial a les Balears, mesurat com el nombre de societats mercantils constituïdes. Segons dades de l'Ibestat, el nombre de societats mercantils constituïdes a les Illes el mes de setembre del 2020 és de 212, un 5,5 % més que en el mateix període de l'any passat. En termes acumulats, de gener a setembre, el nombre de societats mercantils constituïdes disminueix un −16,9 % en comparació amb el mateix període de l'any anterior. D'aquestes, la majoria són societats limitades (396 menys que un any enrere). En el conjunt d'Espanya, i al mes de setembre, les societats mercantils experimenten un increment (+14,0 %), a consequència de l'augment de les societats limitades (+14,2 %), ja que les anònimes decreixen (-13,3 %). Pel que fa al capital subscrit de les societats de les Illes s'ha reduit de manera destacable de gener a setembre del 2020. Així, a les Balears suma 104,5 milions d'euros, un 22,8 % menys que en el mateix període de l'any 2019. En relació al nombre de dissolucions i de gener a setembre del 2020 (602) es redueixen un -12,8 % respecte al mateix període de l'any anterior. D'aquestes dissolucions, 504 són de caràcter voluntari. Concretament, en el mes de setembre es dissolen 63 empreses, el que suposa una variació interanual del +12,5 %, més discreta que l'augment de dissolucions registrat a l'àmbit nacional (+29,3 %).

Com a indicador avançat de les baixes en la demografia empresarial es pot emprar el nombre de deutors en concurs de creditors. A les Illes Balears n'hi ha 130 en els primers nou mesos del 2020, 15 menys que en el mateix període del 2019, segons dades de l'INE. D'aquests, 55 s'han donat en el tercer trimestre del 2020 i representen un 22,2 % més que ara fa un any. Els concursos en l'àmbit nacional també mostren un increment interanual (+1,6 %) en el tercer trimestre. Dels processos concursals a les Illes Balears de gener a setembre, 29 corresponen a empreses (2 menys que un any enrere), la majoria de responsabilitat limitada, i la resta són persones físiques sense activitat empresarial. Entre les empreses concursades una desena part es dediquen a la construcció, seguides de les centrades en la indústria (6,9%). Dins de les activitats dels serveis hi destaquen les empreses concursades a l'hostaleria (27,6%), a la resta dels serveis (20,7 %) i al comerç (10,3%). Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació de fins a dos milions d'euros (22 empreses) són les més damnificades (representen tres quartes parts del total). Per volum de treballadors, el 13,8 % de les empreses concursades són sense assalariats (2 menys que en el tercer trimestre del 2019) i més de la meitat (el 65,5 %) tenen entre un i cinc assalariats (6 més que un any enrere).

IV. DEMANDA

1 Preus de consum

Taula 31. Evolució de l'IPC octubre 2020 (Base 2016)

	Evolució anual		Evolució mensual	
Illes Balears	**Variació interanual**	**Influència**	**Variació mensual**	**Repercussió mensual**
Índex general	**-0,7**	-	**0,2**	-
Aliments i begudes no alcohòliques	1,7	0,1	2,1	0,4
Begudes alcohòliques i tabac	0,9	0,0	0,1	0,0
Vestit i calçat	1,1	-0,0	7,4	0,4
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	-2,7	-0,2	-1,0	-0,1
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	1,0	0,0	0,6	0,0
Sanitat	-0,3	0,0	-0,3	-0,0
Transport	-4,2	-0,0	-0,4	-0,1
Comunicacions	-4,0	-0,1	-3,1	-0,1
Oci i cultura	-2,2	-0,1	-0,5	-0,0
Ensenyament	0,7	-0,0	0,4	0,0
Restaurants i hotels	0,6	0,1	-1,8	-0,2
Altres béns i serveis	1,6	0,0	0,0	-0,0
Inflació subjacent	**0,2**	-	**0,1**	-

Font: INE

Com ja s'ha informat en altres publicacions, d'ençà del mes de juliol, després de la finalització de l'estat d'alarma, tots els productes de l'IPC estan disponibles per a la seva adquisició per les llars. Per tant, l'IPC del mes d'octubre continua la recollida presencial dels preus, mantenint-se també per mitjans telemàtics quan és aconsellable per motius de seguretat sanitària. Així mateix, es continuen publicant els índexs dels grups especials de béns i serveis COVID-19 que durant aquests mesos han mostrat l'evolució dels productes més consumits durant la pandèmia.

El mes d'octubre la inflació a les Illes Balears baixa per setè mes consecutiu, reflectint una tendència marcada per la pandèmia i per la davallada dels preus de l'energia i d'alguns serveis com la telefonia. La taxa interanual de l'IPC se situa en un −0,7 %, dues dècimes inferior a la del mes de setembre (−0,5 %). En el conjunt de l'Estat la baixada de preus s'accelera i és d'un −0,8 % interanual, la més baixa de l'any juntament amb la registrada el mes de maig (−0,9 %). La variació acumulada en els deu primers mesos de l'any és d'un −1,0 % a les Illes i d'un −0,9 % a Espanya.

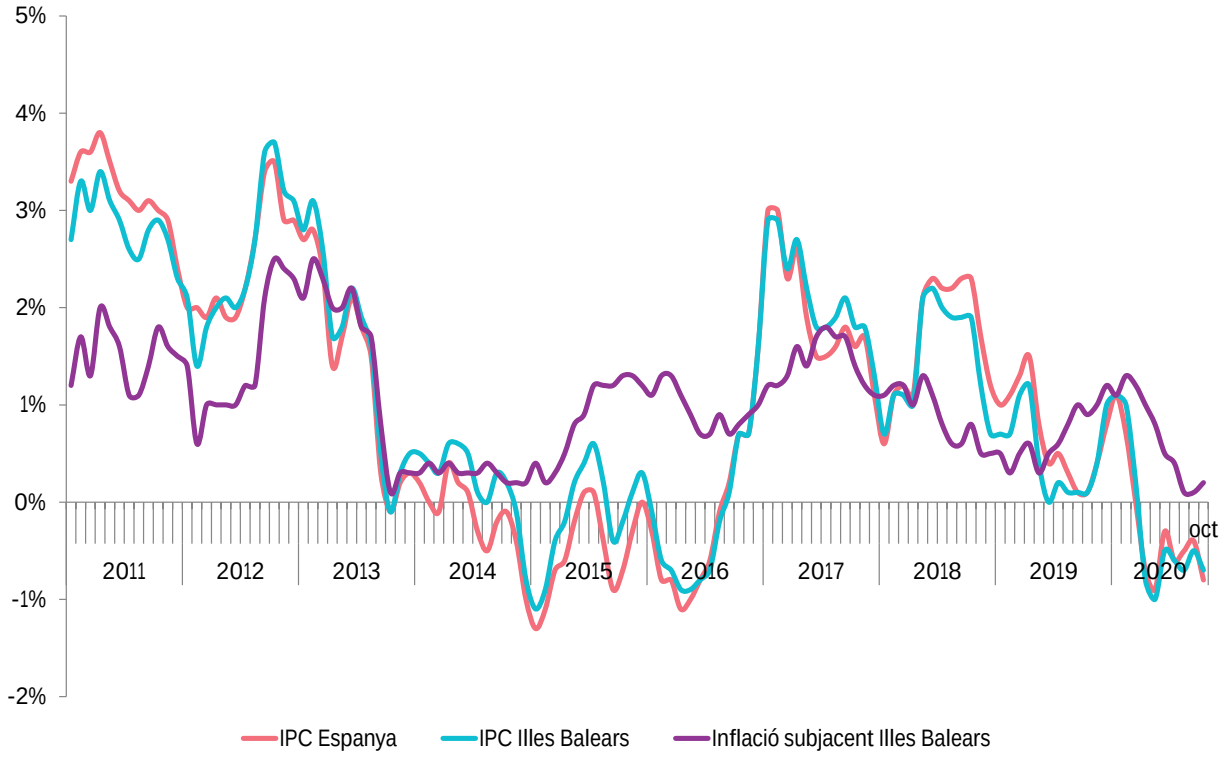
Els preus a les Illes marquen set mesos de baixades interanuals

Per grups de consum, es mantenen a l'alça els aliments i begudes no alcohòliques (1,7 %), altres béns i serveis (1,6 %), vestit i calçat (1,1 %) i mobles i articles de la llar (1,0 %). També registren valors positius per sota del punt percentual les begudes alcohòliques i tabac, l'ensenyament i els restaurants i hotels. La resta de grups se situen en valors negatius, destacant la forta baixada del transport (−4,2 %). Continuen igualment en negatiu, fins i tot aguditzant la baixada, les comunicacions (−4,0 %), l'habitatge, aigua, electricitat i gas (−2,7 %) i l'oci i cultura (−1,4 %). Per acabar, la sanitat registra una lleu recuperació i se situa en un −0,3 %. A l'àmbit espanyol, com ha estat passant aquests darrers mesos, el grup especial "Béns Covid-19" continua pujant (1,7 %) mentre que el grup "Serveis Covid-19" segueix la tendència contrària i aquest mes baixa fins al −3,3 % interanual.

D'altra banda, la inflació subjacent perllonga la seva trajectòria descendent si bé es manté lleugerament en positiu. A les Illes la variació interanual és d'un 0,2 % i a Espanya d'una dècima superior (0,3 %).

Finalment, la variació interanual de l'índex de preus harmonitzat (IPCH) en el conjunt de l'Estat de l'octubre se situa en un −0,9 %, tres dècimes inferior a la del mes de setembre mentre que la inflació interanual de la mitjana dels països de l'Eurozona és d'un −0,3 %, el mateix valor que el registre del mes precedent.

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

2 Consum

2.1 Consum intern

Taula 32. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		% var. Interanual[1]	
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	55.395	↘	-9,4
Matriculació de turismes	setembre	1.679	↘	-39,9
Índex de vendes al detall[2]	octubre	102,78	↘	-9,0
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	41.579	↘	-13,4
Matriculació de turismes[1]	setembre	1.077	↘	-35,3
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	4.683	↗	6,7
Matriculació de turismes [1,3]	setembre	74	↘	-32,1
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	9.133	↘	-35,5
Matriculació de turismes [1,3]	setembre	11	↘	-31,3

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia

1 La variació és de la cicle-tendència Ttt-12 (%), excepte en la matriculació de turismes

2 Preus constants any 2015 (índex 2010=100)

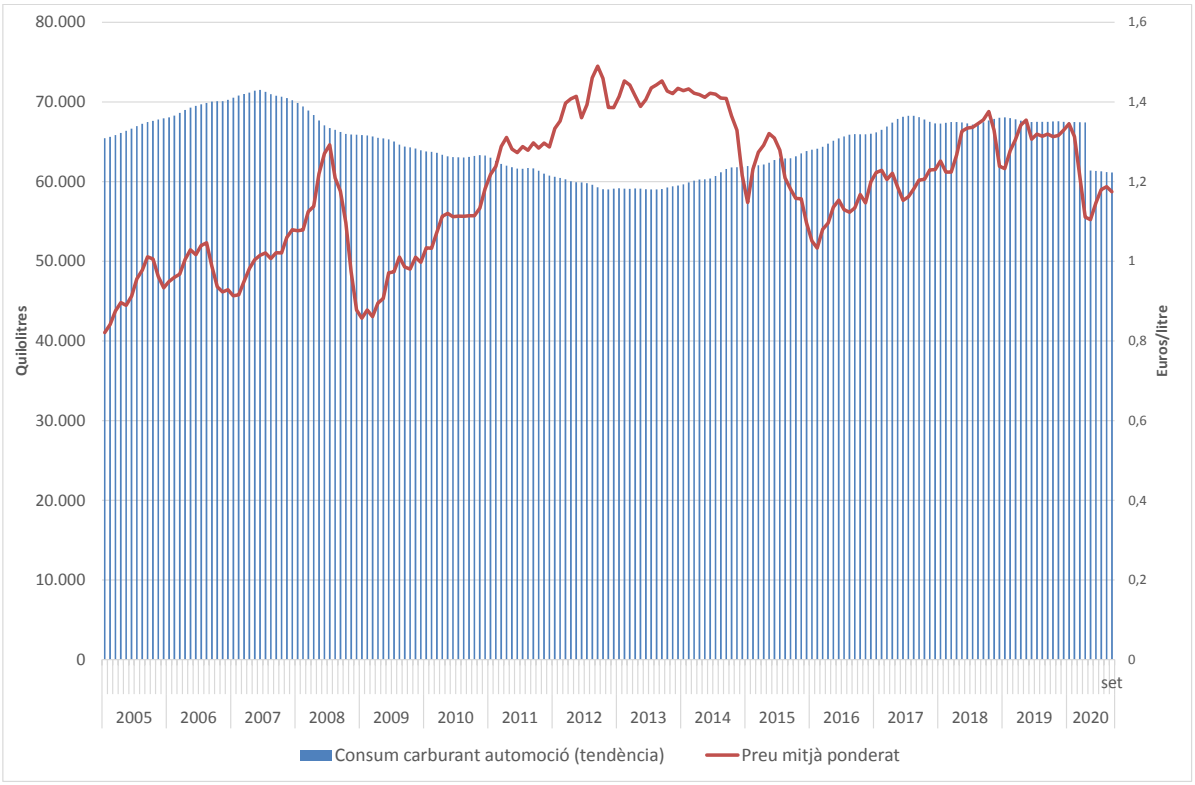
3 No s'inclouen els destinats a lloguer

4 S'inclouen els matriculats i/o inscrits a les Illes Balears

D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, corresponents al tercer trimestre del 2020, la **despesa en consum final** a preus corrents (222,9 mil milions d'euros), si bé recupera un cert nivell comparada amb la del segon trimestre, es manté a la baixa amb una taxa de variació interanual del −6,4 %. El component de la despesa que experimenta el daltabaix més remarcable és el relatiu al consum final de les llars (157,5 milions d'euros) que, en termes interanuals, representa un retrocés d'un −10,4 %. Tot i així, queda gairebé 15,0 punts percentuals per sobre de la taxa del trimestre precedent (−25,1 %). En canvi, la resta de components, tant la despesa de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars (ISFLSH) com la realitzada per les administracions públiques, no modifiquen la trajectòria ascendent que seguien ja des de l'any 2019 i registren pujades significatives en els tres trimestres de 2020, encara que en el cas del primer component el ritme de creixement ha decaigut gradualment. En el tercer trimestre en concret, la despesa de les ISFLSH puja un 2,6 %, 2,0 punts percentuals inferior a la del segon trimestre (4,7 %). Finalment, la despesa final de les administracions públiques arriba a 62,0 mil milions d'euros i suposa un increment d'un 5,1 % respecte del tercer trimestre de l'any passat. Totes aquestes variacions estan mesurades a preus corrents. L'anàlisi des de la perspectiva de preus constants es pot trobar en aquesta mateixa publicació a l'apartat I-3 dedicat al context d'Espanya.

Les mesures de contenció per evitar els contagis que s'apliquen des de l'inici de la pandèmia provocada per la COVID-19 com ara els confinaments o les limitacions a la mobilitat han afectat directament al consum, al nivell de despesa, a la forma de consumir i també a la confiança i les expectatives dels consumidors tant d'Espanya com de la resta de països de la Unió Europea. A Espanya, l'indicador de confiança dels consumidors (ICC) del mes d'octubre és de 48,5 punts. Aquesta dada és 1,0 punt inferior a la del mes de setembre i 24,8 punts més baixa que la del mateix mes de l'any anterior. Expressada en taxa de variació, aquesta dada suposa un retrocés interanual d'un −33,8 %. Desagregant els dos components de l'ICC i en termes interanuals, observam que la valoració de la situació actual (28,2 punts) empitjora en 41,8 punts i representa una taxa de variació interanual d'un −59,7 %. L'altre component, l'índex d'expectatives, no presenta un comportament tan dràstic, si bé també cau 7,8 punts percentuals i queda en 68,8 punts, la qual cosa significa una taxa de variació d'un −10,2 %. Cal destacar, amb relació a l'índex de valoració de la situació actual, que tant la dada referida a la situació econòmica actual com la relativa al mercat de treball són de les pitjors obtingudes d'ençà de final del 2018 i principi del 2019. Altrament, la valoració negativa de l'índex d'expectatives s'explica també per la baixa confiança en la situació econòmica del país i per l'opinió desfavorable sobre la situació futura de les llars. En aquest darrer cas, la valoració sobre l'evolució del mercat de treball no és tan negativa com la dels components que acabam de ressenyar.

Gràfic 16. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, Minetur i elaboració pròpia

En els darrers mesos les matriculacions de tot tipus de vehicles han marcat nous descensos en una tendència de mercat que segueix a la baixa tant a les Illes Balears com en el conjunt de l'Estat. Al setembre, la matriculació de turismes a les Illes (1.679) s'ha reduït gairebé un −40,0 % en termes interanuals, un −11,7 % a Espanya (79.989 turismes). A les Illes, és igualment intensa la davallada de les matriculacions de motocicletes (454 unitats i una caiguda del −17,6 %) i dels vehicles de càrrega (221 vehicles i un −34,4 %). Si consideram les dades acumulades en el període comprès entre el gener i el setembre i tots els tipus de vehicles, el nombre total de matriculacions a l'arxipèlag (27.731 vehicles) registra un retrocés d'un −54,3 % interanual mentre que en el conjunt de l'Estat (1.183.064 vehicles) és d'un −18,7 %. El tipus de vehicle que experimenta la contracció més pronunciada és el turisme, que a les Illes representa una reducció del −59,8 % i a Espanya del −23,6 %. D'altra part, totes les illes presenten reduccions importants en el nombre de matriculacions. En els dos extrems se situen, d'una banda, Eivissa, amb la davallada menys intensa (−26,4 %) i, de l'altra, Formentera, amb la més forta (−76,0 %), la qual també s'explica en part per les peculiars característiques de mobilitat de l'illa, atès que el descens més marcat l'observam en la matriculació de motocicletes (−90,4 %).

D'altra banda, com ja s'ha indicat en els respectius apartats d'aquesta publicació, baixen les vendes del comerç al detall de les Illes per vuitè mes consecutiu —la darrera dada del mes d'octubre es modera i se situa en un −12,1 % interanual— i també la demanda d'energia elèctrica que, en el mateix mes d'octubre, registra una taxa interanual del −25,0 % en el conjunt de l'arxipèlag.

Al setembre, seguint les dades facilitades per la Corporació de Reserves Estratègiques de Productes Petrolífers (CORES), la demanda total d'aquests productes en el conjunt de l'arxipèlag (incloent les benzines, els gasoils i el fueloil BIA) registra una important reducció equivalent a 24,1 mil tones, un −29,3 % menys que en el mateix mes de l'any 2019. Tenint en compte només els carburants per a automoció, que aquest mes equivalen al 76,7 % del total, s'observa una reducció d'un −26,2% interanual (15,9 milers de tones menys). Les dades acumulades durant els tres primers trimestres de l'any (488,6 milers de tones) registren, respecte de les del 2019, una reducció de gairebé una tercera part (−32,5 %), principalment per la forta davallada, en termes relatius, en el consum de gasoil del tipus C (−50,9 %), de gasoil del tipus A (−30,1 %) i de benzina de 95 octans (−30,1 %). Els carburants per a automoció representen gairebé tres quartes parts (73,6 %) del consum total i registren una caiguda una mica inferior (−30,0 %). Finalment, en el conjunt de l'Estat, en el període esmentat, el consum total de productes petrolífers (22,5 milions de tones) es redueix, respecte dels tres primers trimestres del 2019, un −17,6 %. A Espanya el pes dels carburants per a automoció amb relació al total és major que a les Illes (77,4 %) i la variació interanual se situa en un −19,3 %.

D'acord amb les dades de la companyia de transport i emmagatzematge de productes petrolífers CLH, el consum de carburant d'automoció en el mes de setembre a les Illes Balears, expressat en unitats de volum, arriba a 55.395 quilolitres, un −25,5% menys que un any enrere. Per illes, les Pitiüses registren la baixada més important (−29,5 %) i Menorca la més continguda (−17,5 %). Mallorca se situa entremig amb un −25,3 %. D'acord amb aquesta font, el consum acumulat en els tres primers trimestres d'enguany en tot l'arxipèlag registra pràcticament la mateixa taxa de variació que hem proporcionat en el paràgraf precedent (−30,9 %). També en aquest cas les Pitiüses experimenten la davallada més forta (−35,0 %). Mallorca i Menorca registren, respectivament, un −30,2 % i un −28,7 %.

2.2 Consum de no residents

Taula 33. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears								
Despesa total (milions d'€)	setembre	243,5	↘	-89,6	gen-set	2.453,5	↘	-83,3
Despesa mitjana per persona (€)	setembre	840,7	↘	-17,2	gen-set	878,7	↘	-13,1
Despesa mitjana diària (€)	setembre	91,7	↘	-39,9	gen-set	116,6	↘	-23,8
Mallorca								
Despesa total (milions d'€)	setembre	133,2	↘	-91,9	gen-set	1.658,4	↘	-84,1
Despesa mitjana per persona (€)	setembre	891,7	↘	-12,0	gen-set	907,4	↘	-10,0
Despesa mitjana diària (€)	setembre	95,4	↘	-37,7	gen-set	118,7	↘	-22,3
Menorca								
Despesa total (milions d'€)	setembre	50,4	↘	-76,1	gen-set	323,2	↘	-75,3
Despesa mitjana per persona (€)	setembre	781,5	↘	-25,9	gen-set	814,0	↘	-16,9
Despesa mitjana diària (€)	setembre	69,5	↘	-46,7	gen-set	91,1	↘	-31,0
Pitiüses								
Despesa total (milions d'€)	setembre	59,8	↘	-87,4	gen-set	471,9	↘	-83,8
Despesa mitjana per persona (€)	setembre	790,7	↘	-21,3	gen-set	831,8	↘	-19,7
Despesa mitjana diària (€)	setembre	112,1	↘	-30,9	gen-set	134,0	↘	-19,0

Font: Ibestat

Fins al setembre de l'any en curs, la **despesa total** acumulada del 2020 efectuada pels turistes a les Illes Balears pateix una caiguda en termes interanuals del -83,3% i se situa en els 2.453 M€. El mercat nacional presenta una caiguda més suau de la despesa (-48,7%), per arribar als 746 M€. En canvi, el turisme estranger experimenta un major descens del consum a les illes, un -87,1%. El turisme alemany és, dels estrangers, el que ha realitzat el major desembors en els primers nou mesos de l'any (678,6 M€), si bé presenta un elevat descens respecte al mateix període de fa un any (-82,6%). En segon lloc, per volum nominal, se situa el mercat britànic, amb 225,2 M€ i un descens del -93,5%. Per illes i en termes relatius acumulats de l'any, destaca Mallorca on la despesa cau un 84,1%, si bé la caiguda és igualment significativa a la resta d'illes: Menorca (-75,3%) i les Pitiüses (-83,8%).

LA DESPESA TURÍSTICA A LES ILLES BALEARS CAU UN 83,3% DURANT ELS PRIMERS NOU MESOS DE L'ANY 2020

Quant a la **despesa per persona** i a la **despesa per persona i dia**, també es registren descensos en l'acumulat de gener a setembre. La despesa per persona cau un 13,1% i arriba a 878,7 € i la despesa per persona i dia registra un descens d'un 23,8%, per arribar als 116,6 €. La despesa per persona dels turistes espanyols experimenta un augment en termes acumulats (1,3%), mentre que la dels turistes estrangers cau en-13,4%. Pel que fa a la despesa domèstica per persona (623,7 €), es troba lluny de la que fan els forans (1.070,1 €). Dels dos mercats principals destaca la despesa per persona dels britànics (1.074,1 €), que han gastat 64,6 € més per persona que els turistes alemanys en els primers nou mesos de l'any. En relació amb aquestes dades, també destaca l'illa de Mallorca, on la despesa mitjana per persona (907,4 €) és més alta que a la resta de l'arxipèlag i la despesa mitjana diària és de 118,7 €. Menorca mostra una despesa de 814 € i una despesa per persona i dia de 91,1 €, en ambdós casos les més baixes per illes. Pel que fa a les Pitiüses, la despesa per persona és de 831,8 € i la despesa per persona i dia és de 134 €. Pel que fa a l'estada mitjana acumulada per illes, se situa al capdavant Menorca (8,9 dies), seguida de Mallorca (7,6 dies) i d'Eivissa i Formentera (6,2 dies). En el conjunt de l'arxipèlag l'estada mitjana és de 7,5 dies.

La **despesa realitzada amb targeta** als terminals TPV de les Illes Balears (tant en compres com la retirada d'efectiu als caixers automàtics) realitzada en el primer semestre del 2020 arriba als 3.543,2 M€, la qual cosa representa un descens del −39,4%. La despesa domèstica, que ha tingut un pes del 86,5%, ha caigut una cinquena part en els dos primers trimestres del 2020 en comparació amb el mateix període del 2019. La resta, que es correspon a la despesa internacional, presenta un descens del −76,2%.

3 Inversió

Taula 34. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	agost	146	↘	-13,4
Augment net de capital (milers d'€)[1]	agost	30.258	→	-0,8
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	setembre	47.687	→	0,0
Mallorca	setembre	34.915	→	-0,07
Menorca	setembre	4.084	→	0,6
Eivissa	setembre	7.924	→	0,27
Formentera	setembre	761	↗	3,2
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	156	↘	-21,2
Mallorca	agost	108	↘	-21,12
Menorca	agost	17	↗	12,7
Pitiüses	agost	30	↘	-28,2
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	26.779	↗	7,6
Crèdits (milions d'€)	2n trim	30.721	→	1,73
Matriculació de vehicles de càrrega[2,3]	juliol	451	↘	-5,5
Matriculació de vehicles per a lloguer[3]	juliol	2.132	↘	-20,56
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	19	↘	-3,1

Font: BE, DGT, INE, MINETUR, Ibestat i elaboració pròpia

[1] *Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital*

[2] *Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original*

[3] *La dada correspon a la taxa de variació interanual de la sèrie original*

Al mes de setembre, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arriba a 212, totes de responsabilitat limitada i amb un avanç interanual d'un 5,5%. El capital subscrit és de 8,3 milions d'euros i representa més del doble (un 100,7% d'increment) del subscrit un any enrere. El nombre de societats dissoltes (63) també creix lleugerament (12,5%). A Espanya, aquest mateix mes, se'n constitueixen 6.599 (un 14,0% més) i se'n dissolen 1.623 (29,3%). Amb les dades acumulades dels tres primers trimestres de l'any, el nombre total de societats creades a les Illes és de 1.944 i suposen una important davallada de gairebé el -17,0% respecte del mateix període de l'any passat. Aquesta pèrdua de dinamisme s'observa en el primer i, sobretot, en el segon trimestre, ja que en el tercer trimestre el balanç és clarament positiu. El nombre acumulat de societats dissoltes en aquest període (602) també disminueix significativament (-12,8%), de manera que el saldo resultant (diferència entre les societats creades i les dissoltes) és de 1.342, un -18,7% inferior al del mateix període del 2019. La creació de capital net (la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de societats ja creades) es redueix un poc més de la meitat (-52,9%) i arriba a 439,5 milions d'euros.

La creació de capital net de les societats mercantils es redueix a la meitat en els tres primers trimestres del l'any

D'altra banda, al mes d'octubre, hi ha a les Illes Balears 39.652 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. Comparada amb el mateix mes de l'any passat, la xifra representa una disminució de comptes de cotització d'un -6,8% per al total de l'arxipèlag. A totes les illes la taxa de variació queda en negatiu en termes interanuals exceptuant a Formentera, on s'incrementa un 4,5%. La disminució més ressenyable és la de Mallorca, amb una minva del -7,5%. Eivissa i Menorca presenten retrocessos menys intensos, amb taxes respectives d'un -6,0% i d'un -3,7%. Per sectors i en termes absoluts, els principals perjudicats són l'hostaleria i el comerç. Ambdós presenten pèrdues superiors a 700 comptes de cotització. Igualment són ressenyables, amb xifres una mica allunyades d'aquestes darreres, les reduccions en les activitats de la indústria manufacturera i de la construcció, que empaten perdent 229 comptes de cotització. Finalment, en termes relatius, a banda de l'hostaleria (-9,6%) cal destacar les baixades en les activitats de la indústria extractiva (-17,6%) i en les de transport i emmagatzematge (-10,1%). Altrament, d'acord amb l'estadística trimestral de demografia empresarial que permet una anàlisi més acurada de l'evolució del teixit empresarial, en els tres primers trimestres del 2020 el nombre d'empreses creades és superior al de les que

desapareixen en 3.788 unitats. Amb tot, el saldo demogràfic empresarial es contreu un −46,4% interanual, sobretot per la disminució de les altes en el 2n trimestre.

El nombre d'hipoteques subscrites sobre habitatges durant el mes de setembre es recupera amb força

Les dades provisionals de constitució d'**hipoteques** corresponents al mes de setembre mostren un increment important en el nombre de contractes, que en total són 1.094 i suposen una taxa de variació interanual d'un 29,2%. No obstant això, l'import dels préstecs segueix la trajectòria contrària i es redueix un −28,6%, arribant a 185,2 milions d'euros. Després de sis mesos consecutius a la baixa, el nombre d'hipoteques subscrites sobre habitatges durant el mes de setembre (823) es recupera amb força i la variació queda en un 33,0% interanual. També en aquest cas l'import contractat segueix una direcció oposada i es redueix sensiblement (−4,5%). S'ha de comentar com a dada rellevant que l'augment en la firma d'hipoteques del setembre és atribuïble singularment a l'avanç observat a les Pitiüses atès que registra increments extraordinaris, infreqüents els darrers anys. Així, el nombre total de contractes (427), quasi el 40,0% de tots els subscrits a les Illes Balears, creix un poc més d'un 300,0% mentre que els subscrits sobre habitatges pugen per sobre del 400,0%. Per altra part, tenint en compte els resultats acumulats en els tres primers trimestres de l'any per al conjunt de l'arxipèlag, el nombre d'hipoteques (11.997) puja gairebé un 11,0% respecte del mateix període del 2019. L'import acumulat arriba a 2.424 milions d'euros i suposa un increment interanual d'un 1,1%. En aquest període, la firma d'hipoteques per a habitatges i l'import contractat davallen, respectivament, un −7,2% i un −5,6%. Com a nota remarcable, s'ha de parar esment en el fort augment de les noves hipoteques constituïdes sobre béns immobles (locals comercials, garatges, oficines o naus industrials) que de gener a setembre creixen un 78,3% interanual i sumen 4.171, més d'una tercera part (34,8%) de totes les firmades en el període examinat. Amb la informació desagregada per illa s'observen diferències notòries. Les Pitiüses registren avanços en totes les variables que comentam. El nombre total d'hipoteques augmenta un 25,1% i les firmades per a habitatge un 39,2%. També s'incrementa l'import concedit en ambdós casos. Mallorca i Menorca constitueixen el contrapunt de les Pitiüses. Les hipoteques contractades a Mallorca s'incrementen un 11,7%. Tot i així, la resta de variables davallen, és a dir, l'import total concedit (−16,6%), els préstecs sobre habitatges (−11,4%) i l'import d'aquests darrers préstecs (−8,1%). Finalment, Menorca registra un retrocés d'un −14,3% en el nombre d'hipoteques (un −17,4% en les d'habitatges) però l'import prestat augmenta notablement (34,9%).

D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, el volum de **crèdit** viu a les Illes Balears (considerant conjuntament el de les administracions públiques, el de les empreses i el de les llars) segueix una tendència a l'alça que s'ha accelerat en el segon trimestre d'enguany. Així, el crèdit total en aquest darrer trimestre arriba a 32.198 milions d'euros i, amb relació al trimestre precedent, representa un repunt d'un 7,1% (un 4,8% en termes interanuals). Aquest fet és atribuïble sobretot al fort augment del nivell d'endeutament de les administracions públiques amb les entitats de crèdit, el qual arriba aquest trimestre a 1.020 milions i suposa una taxa intertrimestral de gairebé el 20,0% (36,2% interanual). Per tant, el crèdit al sector públic augmenta lleugerament el seu pes sobre el total, 0,4 punts percentuals, i queda en un 3,2%. Aquesta proporció, com hem comentat ja en altres publicacions, és significativament inferior a la que es manté en el conjunt de l'Estat espanyol, on representa el 5,6% del finançament total. A les Illes Balears, el 96,8% restant, 31.178 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat, els quals augmenten en termes intertrimestrals un 6,7% i en termes interanuals un 4,0%. En el conjunt de l'Estat espanyol el volum dels crèdits concedits en el segon trimestre (1,26 bilions d'euros) també repunta (4,0% intertrimestral) si bé de forma menys notòria que a les Illes. En el cas espanyol, els préstecs concedits al sector públic (74,4 milions i una taxa del 0,6% respecte del primer trimestre del 2020) no s'incrementen al mateix ritme que els concedits al sector privat (1,19 bilions i una variació del 4,2%).

En el segon trimestre de 2020 el volum de crèdit concedit al sector públic s'incrementa gairebé un 20,0%

L'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit a les Illes Balears ha seguit, en línies generals i com hem anat exposant també en publicacions anteriors, una trajectòria ascendent. Concretament, en el segon trimestre d'enguany, arriben a 27.105 milions d'euros. Això suposa un creixement d'un 3,3% amb relació al primer trimestre i d'un 1,2% en termes interanuals. Els dipòsits de les administracions públiques, que equivalen al 4,4% del total, pugen un 6,9% intertrimestral i els d'altres sectors residents ho fan un 3,1%. A Espanya l'import total arriba a 1,37 bilions d'euros i la taxa de variació intertrimestral se situa en un 5,7%. Finalment, l'evolució de la ràtio o proporció entre crèdits i dipòsits recupera 4,3 punts percentuals respecte del primer trimestre i queda en un 1,18.

Pel que fa als **vehicles de càrrega**, les matriculacions continuen a la baixa i durant el mes de setembre el nombre de vehicles (221) minva un −34,4% interanual. Considerant el total acumulat al llarg dels tres primers trimestres d'enguany, la matriculació de camions, furgonetes, tractors i altres vehicles de càrrega arriba a 3.001 unitats, la qual cosa representa una davallada del −40,3% amb relació al mateix període del 2019. Finalment, les matriculacions de vehicles destinats a lloguer experimenten una caiguda encara més important. De gener a setembre se'n matriculen 6.332 unitats que representen, en termes interanuals, una baixada d'un −78,1%.

4 Sector exterior

Tabla 35. Comerç internacional de béns, Illes Balears i Espanya (gener-agost)

	Comerç internacional de béns, Illes Balears i Espanya (gener-agost)							
	Exportacions, en milers d'euros				Importacions, en milers d'euros			
Sectors econòmics	Illes Balears	% var. interanual	Espanya	% var. interanual	Illes Balears	% var. interanual	Espanya	% var. interanual
Total productes	972.464,7	-9,4	165.151.081,5	-14,0	715.532,0	-36,1	174.766.540,6	-18,1
Alimentació, begudes i tabac	39.013,9	-29,6	33.888.097,4	5,5	110.407,3	-9,9	22.308.337,9	-3,5
Productes energètics	84.373,4	-66,0	8.508.859,0	-39,5	64.015,7	-53,2	18.816.407,5	-37,1
Matèries primeres	17.766,5	-4,4	3.871.572,4	-21,9	7.020,2	-20,2	5.221.859,2	-25,0
Semimanufactures	393.274,8	-26,9	43.791.318,4	-8,9	216.037,9	-15,8	44.919.633,3	-10,2
Béns d'equip	193.723,7	131,9	31.985.251,7	-18,9	134.243,0	-64,4	38.529.596,8	-14,3
Sector de l'automòbil	93.004,7	431,7	22.383.889,3	-22,6	11.278,3	-45,9	17.959.845,2	-33,5
Béns de consum durador	12.826,4	-44,9	2.624.351,6	-11,9	19.105,1	-24,0	4.682.068,9	-14,4
Manufactures de consum	67.623,8	-18,9	15.108.959,0	-20,2	150.244,7	-10,4	21.585.930,5	-13,6
Altres mercaderies	70.857,6	1.213,2	2.988.782,6	11,9	3.179,8	-24,5	742.861,2	-17,8

Font: ICEX

Balança comercial de béns

L'Organització Mundial del Comerç (OMC), d'acord amb les dades del mes d'octubre, preveu per al 2020 una disminució del volum del comerç mundial de mercaderies d'un −9,2% i, per a l'any 2021, un augment d'un 7,2%. Aquesta hipòtesi és més optimista que les previsions formulades el mes d'abril (−12,9%) per la mateixa OCM. Per altra part, el valor de l'Indicador Sintètic de l'Activitat Exportadora del tercer trimestre que publica el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme[1] per a l'àmbit estatal registra una millora de més de 35,0 punts respecte del segon trimestre i se situa en un valor de −2,4 punts en l'escala que va de −100 a +100. Igualment, la percepció del comportament de la cartera de comandes en aquest trimestre, així com les expectatives a tres i dotze mesos, són més favorables que les registrades en el trimestre precedent. Això no obstant, tant en un cas com en l'altre, aquestes estimacions estan subjectes a un grau d'incertesa molt elevat, ja que depenen, entre altres factors, de l'evolució de la pandèmia i de les mesures i respostes que articulin els diferents Governs en els distints nivells territorials. En aquest sentit, sense sortir de l'àmbit balear, el Govern autonòmic aprovà el mes de setembre una convocatòria extraordinària d'ajuts per a projectes d'iniciació o consolidació de la internacionalització de les empreses de les Illes Balears afectades per la COVID-19.

En aquest context, l'activitat comercial de les Illes Balears amb l'exterior s'ha vist considerablement afectada per la paralització de l'activitat econòmica i dels intercanvis internacionals —sobretot entre els mesos de març i juny— que ha suposat a nivell global la COVID-19. Tot i així, si més no pel que fa a les exportacions de béns, les dades de les Illes Balears no presenten una evolució tant negativa com en altres comunitats autònomes o com en el conjunt de l'Estat.

Al mes d'agost, el darrer mes amb dades disponibles, les exportacions es redueixen, en termes interanuals, més d'una tercera part (−35,6%) i facturen 115,6 milions d'euros. Les importacions davallen aquest mes un −21,4% i la facturació arriba a 63,1 milions. El saldo comercial és positiu (52,5 milions) i la taxa de cobertura és d'un 183,2%.

Comparant les dades acumulades dels dos primers quadrimestres del 2020 amb les del 2019, les exportacions de béns disminueixen un −9,4% i la facturació arriba a 972,5 milions d'euros. La davallada de les importacions és molt més accentuada ja que facturen un −36,1% menys (715,5 milions). Com a conseqüència d'això el saldo comercial és clarament positiu (256,9 milions) i la taxa de cobertura del període queda en el 135,9%, més de 40,0 punts percentuals per sobre de la del mateix període de 2019.

La contracció de l'economia durant els darrers mesos s'ha traduït en una davallada molt forta de les importacions

Si bé les dades que acabam de comentar permeten conèixer la situació del conjunt de l'any, cal tenir present que la facturació de les exportacions illenques dels mesos de gener i febrer (265,5 milions d'euros) va assolir un dels nivells més alts de la sèrie disponible, amb una pujada, respecte dels dos primers mesos de l'any precedent, de gairebé un 27,0%. Per tant, si prenem com a referència la facturació acumulada entre el març i l'agost per observar amb més precisió l'impacte de la crisi de la COVID-19, la facturació de les exportacions i de les importacions presenta una caiguda més intensa, amb variacions interanuals, respectivament, del −18,2% i del −43,4%.

Per altra part, quant a les dades del conjunt de l'Estat, durant

[1] L'ISAE és un indicador que resumeix la informació proporcionada per les empreses investigades en l'Enquesta de Conjuntura de l'Exportació sobre l'evolució de la seva cartera de comandes d'exportació en el trimestre de referència i les perspectives sobre la mateixa a tres i dotze mesos.

els dos primers quadrimestres el valor de les exportacions decreix un −14,0 % en termes interanuals, amb un volum de facturació de 165.151 milions d'euros. Les importacions arriben a 174.767 milions i representen una davallada d'un −18,1 %. El saldo comercial continua en negatiu —malgrat es redueix significativament comparat amb el de l'any passat— i la taxa de cobertura és d'un 94,5 %.

Retornant a les dades de les Illes Balears desglossades per sectors econòmics, tal com es pot apreciar a la taula adjunta els principals sectors exportadors, en termes de pes sobre el total facturat durant els dos primers quadrimestres, són les semimanufactures —amb presència aclaparadora dels materials plàstics—, amb un pes del 40,0 % sobre el total i una davallada interanual de gairebé el 27,0 %; els béns d'equip, amb una participació de quasi el 20,0 % i una pujada d'un 131,9 %; el sector de l'automòbil, amb un pes del 9,6 % i també amb una forta pujada interanual del 431,7 %; finalment, els productes energètics, amb un pes del 8,7 % i una caiguda del −66,0 %. La resta de sectors com ara les manufactures de consum (−18,9 %), els aliments, begudes i tabac (−29,6 %) els béns de consum durador (−44,9 %) i les matèries primeres (−4,4 %) presenten una participació sobre el total més moderada, que en cap cas sobrepassen el 7,0 %. Pel que fa a les importacions, tots els sectors registren caigudes importants i destaquen especialment les referides als béns d'equip (−64,4 %), sobretot el material de transport (−79,4 %); els productes energètics (−53,2 %); les compres del sector de l'automòbil (−45,9 %) i, finalment, els béns de consum durador (−24,0 %).

La Unió Europea —encara que durant els vuit primers mesos de 2020 el volum facturat s'ha reduït un −0,4 %— continua sent la principal destinació de les exportacions de les Illes Balears. La relació comercial amb alguns dels països de la Unió s'ha vist reforçada atès que les vendes (815,7 milions d'euros) representen gairebé el 84,0 % del total exportat, 7,5 punts percentuals més que les registrades en el 2019. França —amb el 26,8 % del total i un creixement interanual del 128,4 %— i Alemanya —amb el 15,5 % i una davallada del −9,1 %—, són els principals compradors de les mercaderies de les Illes. El primer soci no europeu, a molta distància dels països esmentats, és Estats Units, amb una facturació de 18,2 milions i un creixement interanual del 38,5 %. Precisament és el continent americà com a destinació el que registra la reducció més accentuada de les exportacions, sobretot per la forta caiguda de les vendes a Mèxic que passen d'una facturació de 43,2 milions de gener a agost del 2009 a 6,0 milions (−86,0 %) en el mateix període d'enguany.

Pel que fa a les importacions, també els països europeus són els principals proveïdors de les Illes Balears, especialment Alemanya, Itàlia, Països Baixos, França, el Regne Unit i Bèlgica, les mercaderies dels quals, considerades conjuntament, representen la tercera part de totes les importacions de l'arxipèlag. En qualsevol cas, exceptuant els Països Baixos, l'activitat comercial amb aquests països s'ha vist considerablement perjudicada, amb reduccions que, en el cas italià, arriba al 62,0 %. D'altra part, cal destacar la irrupció de Xina com a tercer país proveïdor de les Illes, amb un increment de la facturació del 81,0 % que s'explica, en gran part, per la compra d'equips de protecció individual així com altres subministraments sanitaris fungibles a causa de la crisi sanitària. Finalment, amb el primer soci comercial no europeu, els Estats Units, es manté el mateix nivell de facturació que un any enrere.

Si bé, com hem vist en els paràgrafs precedents, el volum de facturació de les exportacions de l'arxipèlag no s'ha ressentit de forma extremada a causa de la COVID-19, sí que s'observa una caiguda important, especialment durant el segon trimestre, del nombre d'empreses exportadores i també, encara que en menor mesura, de les importadores. Per exemple, en els mesos d'abril i maig, els de major pertorbació econòmica, el nombre d'empreses que exporten es redueix, respectivament, un −49,4 % i un −42,4 %. En els mesos posteriors s'atenuen aquestes xifres però l'evolució segueix clarament a la baixa i, entre el gener i l'agost d'enguany 1.989 empreses de les Illes registren operacions de venda a l'exterior front a les 2.311 de l'any 2019. Per tant, 322 empreses de les Illes deixen d'exportar durant el període examinat —un 13,9 % menys que en el mateix període de l'any passat. D'altra banda, malgrat la contracció de l'economia s'ha manifestat més agudament en les importacions, la reducció de les empreses importadores no ha estat tan dràstica com en el cas de les exportadores i, durant els dos primers quadrimestres de 2020, 7.040 empreses de l'arxipèlag registren operacions d'importació, 250 menys (−3,4 %) que en el mateix període de 2019.

És aventurat anticipar com afectarà a curt i a mitjà termini la COVID-19 a l'activitat de les empreses exportadores de les Illes. En l'actual context d'incertesa, l'evolució de la demanda externa de béns produïts a les Illes fins al final de 2020 —malgrat la seva aportació al creixement no és tant determinant com en altres comunitats autònomes i com pot afectar a empreses i sectors amb projecció internacional dependrà, entre altres factors, de la intensitat del decreixement de les economies del nostre entorn més immediat. En conseqüència, és possible que la baixada de les vendes observada fins ara marqui la pauta per a la resta de l'any. Igualment, pel que fa a les compres, el deteriorament de l'activitat econòmica de les Illes fa previsible que es tanqui l'exercici també amb un retrocés de la demanda de béns procedents de l'exterior.

Inversió estrangera

Segons l'informe d'inversió mundial de la UNCTAD 2020[2], es preveu que, a nivell mundial, els fluxos d'inversió estrangera directa (IED) disminueixin fins a un 40% el 2020 i no s'espera que el nivell d'inversió es recuperi abans del 2022. L'informe destaca que les perspectives són altament incertes i depenen, entre altres factors, de la durada de la crisi sanitària, de la reestructuració de les cadenes de valor a nivell internacional i de l'eficàcia de les polítiques adoptades pels governs durant la crisi, fent especial al·lusió a les mesures que inclouen noves restriccions a les inversions.

A l'Estat espanyol, el Reial Decret Llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, modificat pel Reial Decret Llei 11/2020, de 31 de març, ha suspès indefinidament, amb efectes des del 18 de març de 2020, el règim de liberalització de les inversions estrangeres directes a Espanya. Aquesta «nova regulació» de les inversions es fonamenta en el Reglament UE 2019/452 del Parlament Europeu i del Consell de 19 de març de 2019, per al control de les inversions estrangeres directes en la Unió i ha suposat la modificació d'algunes disposicions de la Llei 19/2003, de 4 de juliol, sobre règim jurídic dels moviments de capitals i de les transaccions econòmiques amb l'exterior i sobre determinades mesures de prevenció del blanqueig de capitals, amb l'objectiu d'evitar l'«adquisició oportunista» d'empreses espanyoles cotitzades i no cotitzades que experimenten una minva del seu valor patrimonial.

Els principals canvis introduïts es concreten en la pròpia definició d'«inversió estrangera» i en l'establiment d'un conjunt de sectors considerats estratègics, la qual cosa implicarà que la inversió en aquests sectors per part d'agents econòmics estarà subjecte a un règim d'autorització administrativa. Així, es consideren inversions estrangeres directes (IED) aquelles inversions realitzades per residents de països no comunitaris o signataris de l'Associació Europea de Lliure Comerç —o les realitzades per residents en aquests països, la titularitat real de les quals correspongui a residents de països fora de la Unió Europea o de l'AELC—, quan l'inversor passi a ostentar una participació igual o superior al 10 per 100 del capital social de la societat espanyola, o quan com a conseqüència de l'operació societària, acte o negoci jurídic es participi de forma efectiva en la gestió o el control d'aquesta societat. De la mateixa manera, se suspèn el règim de liberalització de les IED realitzades en els sectors que afectin l'ordre públic, la seguretat pública i la salut pública. Són, a grans trets, els següents: infraestructures crítiques, ja siguin físiques o virtuals, com ara les d'energia, transport, aigua, sanitat, comunicacions, mitjans de comunicació, tractament o emmagatzematge de dades, aeroespacial, de defensa, etc.; tecnologies crítiques i productes de doble ús, basades en intel·ligència artificial, robòtica, semiconductors, ciberseguretat, tecnologies aeroespacials, de defensa, etc.; subministrament d'inputs fonamentals, particularment l'energia, les matèries primeres i els relatius a la seguretat alimentària; finalment, els sectors amb accés a informació sensible.

En qualsevol cas, s'ha de dir que la presència d'inversions amb el perfil que acabam de descriure és poc rellevant a les Illes Balears. De fet, la mitjana d'inversions procedents de països no UE o EFTA dels darrers 5 anys se situa aproximadament en el 10,0% del total i es destinen majoritàriament a activitats immobiliàries i de construcció d'edificis (68,5%) i en menor mesura a serveis d'allotjament (16,0%). No es tracta, per tant, de sectors particularment sensibles.

Les dades disponibles corresponents als 2 primers trimestres de l'any ja dibuixen un panorama de dificultats per a les necessitats de financiació de les empreses. Així, durant aquests sis mesos l'entrada de capital estranger a les Illes Balears arriba a 23,6 milions d'euros, xifra que representa una davallada de més de tres quartes parts (–77,1%) de la inversió realitzada en el mateix període del 2019. El gruix del capital estranger invertit a les Illes procedeix de països europeus com ara França, Alemanya, Àustria, i Itàlia. Com és habitual, els principals sectors destinataris de la inversió estrangera són el de construcció d'edificis i les activitats immobiliàries que concentren, conjuntament, el 80,0% de la inversió durant el primer semestre. D'altra banda, les inversions internacionals de les empreses de les Illes en el període examinat presenten un creixement d'un 43,4% i arriben als 113,5 milions d'euros, el 94,7% dels quals tenen com a país de destinació els Estats Units.

Finalment, en el conjunt d'Espanya la inversió estrangera no presenta una caiguda tan intensa i arriba gairebé a 7.300 milions d'euros, un –37,6% menys que durant el primer semestre de l'any passat. En canvi, els actius espanyols en països estrangers sumen 6.226 milions i representen una reducció interanual d'un 29,0%.

[2] World Investment Report 2020 - International Production Beyond the Pandemic (UNCTAD/WIR/2020), 16 jun 2020. United Nations Publications, New York.

V. MERCAT LABORAL

1 Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28

Taula 36. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 3T20			Període: 3T20			Període: 2T20		
	Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Persones actives (milers)	**661,8**	→	**-1,9**	**22.899,8**	→	**-0,7**	**209.249,0**	→	**-0,2**
Taxa d'activitat (16-64 anys) (%)	78,4	↘	-2,5	74,0	→	-1,1	71,8	→	-1,6
Taxa d'ocupació (16-64 anys) (%)	67,9	↘	-6,4	61,8	↘	-2,7	66,9	→	-1,6
Persones ocupades (milers)	**573,9**	↘	**-7,6**	**19.176,9**	↘	**-3,6**	**195.289,7**	→	**0,5**
Homes	300,7	↘	-7,8	10.454,2	↘	-3,5	105.700,6	→	0,0
Dones	273,2	↘	-4,4	8.722,7	↘	-3,8	89.589,1	→	0,4
Persones menors de 25 anys	30,8	↘	-41,9	916,3	↘	-19,1	14.248,8	→	-1,7
Persones de 25 a 54 anys	438,2	↘	-6,5	14.534,1	↘	-4,5	140.683,9	→	-0,5
Persones de 55 anys i més	104,8	↗	2,2	3.726,5	↗	5,5	40.357,0	↗	4,1
Persones estrangeres	132,6	↘	-4,8	2.332,2	↘	-4,1	13.778,2	↘	-12,0
Persones en atur (milers)	**87,9**	↗	**37,8**	**3.722,9**	↗	**15,4**	**13.959,4**	↘	**-2,4**
Homes	48,5	↗	56,7	1.757,4	↗	15,9	7.480,9	→	1,4
Dones	39,5	↗	30,3	1.965,5	→	0,0	6.478,5	↘	-5,3
Persones menors de 25 anys	19,5	↗	24,8	622,4	↗	17,4	2.802,1	↗	3,4
Persones de 25 a 54 anys	58,8	↗	61,1	2.588,9	↗	16,0	9.311,1	↘	-2,9
Persones de 55 anys i més	9,7	↗	17,0	511,5	↘	-5,2	1.846,1	↘	-5,1
Persones estrangeres	27,9	↗	26,9	804,7	↗	35,9	2.150,7	→	-1,4
Taxa d'atur (%)	**13,3**	↗	**5,1**	**16,3**	↗	**2,3**	**6,7**	→	**0,1**
Homes	13,9	↗	5,9	14,4	↗	2,2	6,6	→	0,2
Dones	12,6	↗	4,2	18,4	↗	2,5	6,8	→	-0,1
Persones menors de 25 anys	38,8	↗	16,8	40,5	↗	8,8	16,4	→	1,5
Persones de 25 a 54 anys	11,8	↗	4,9	15,1	↗	2,4	6,2	→	0,1
Persones de 55 anys i més	8,4	→	1,6	12,1	→	0,3	4,8	→	-0,3
Persones estrangeres	17,4	↗	3,6	25,7	↗	6,3	13,5	→	1,4
Taxa protecció de l'atur	**24,1**	↗	**5,6**	**30,8**	→	**1,7**			
Taxa de temporalitat assalariats	**24,2**	↘	**-4,8**	**24,2**	↘	**-2,5**	**12,9**	↘	**-2,3**
Taxa de parcialitat assalariats	**13,5**	→	**1,1**	**13,8**	→	**-0,2**	**18,1**	→	**-0,3**
% persones autoocupades	**18,2**	→	**1,4**	**16,0**	→	**0,5**	**10,0**	→	**0,2**

Font: Eurostat, INE, OTIB

Nota: la variació de les taxes es dóna com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior

L'excepcional situació que es viu a nivell global a conseqüència de la propagació de la pandèmia de la Covid-19 s'ha manifestat també en l'àmbit econòmic i laboral. Els seus efectes i les mesures que s'han pres han repercutit en el nostre entorn més pròxim. En l'àrea de l 'euro, les mesures de confinament han llastrat el creixement del segon trimestre de 2020. Amb tot, el retrocés registrat ha estat inferior al que s'havia previst. El descens del creixement s'explica per la caiguda del consum privat i de la formació bruta de capital fix. També, l'aportació per part del sector exterior ha estat més negativa en aquells estats més dependents del turisme. Tot i que el tercer trimestre es va iniciar amb un major dinamisme, aquest s'ha vist moderat per l'augment de contagis durant l'estiu. Ara bé, la situació actual és d'una gran incertesa, i condicionarà l'evolució econòmica i del mercat de treball dels pròxims mesos.

La previsió d'estiu de la Comissió Europea empitjora la de primavera i mostra un major descens, fins el -8,7%, per al 2020 i un menor increment pel 2020 (6,1%). Per la seva banda el Banc Central Europeu ha millorat en la darrera reunió les xifres, amb un menor descens per 2020 (-8,0%) i un major increment per 2021 (5,2%). Alhora, l'FMI en les previsions del mes d'octubre també ha revisat les seves dades i mostra un empitjorament de les xifres pel 2020 fins el -8,3% i una millora pel 2021 (5,2%). No cal dir que la intensitat de la caiguda a cada estat ha estat diferent segons la durada del confinament, l'evolució sanitària i l'estructura productiva de la seva economia, i que aquests factors esdevindran claus en els pròxims mesos, ja que determinaran l'evolució del creixement de cada estat.

La situació del mercat laboral de la Unió Europea reflecteix la variabilitat del conjunt de l'economia. Així, tant l'activitat, com l'ocupació i l'atur experimenten caigudes. El nombre de persones actives cau en termes interanuals en el segon trimestre del 2020 i se situa en uns 209 milions de persones, de manera que la taxa d'activitat de 15 a 64 anys se situa en el 71,8%. La població ocupada assoleix els 195,3 milions de persones que fan feina, un 2,4% menys que fa un any. En canvi, la xifra d'atur experimenta un descens del -1,2% i se situa al voltant dels 14 milions, assolint la segona xifra més baixa en tota la sèrie històrica.

La taxa d'atur del segon trimestre del 2020 de la Unió Europea és del 6,7%, una de les més baixes de la sèrie (que comença el 2006), malgrat creix 0,1 p.p. en termes interanuals. El comportament de l'atur mostra divergències segons els diferents perfils sociodemogràfics. Per una banda, disminueix entre les dones i les persones de 55 anys i més (-1,8%). Per l'altra, creix entre els homes, als grups d'edat de menys de 55 anys i entre els estrangers. A més d'aquest increment, els menors de 25 anys i les persones estrangeres han de fer front a les taxes més altes, que assoleixen el 16,4% i el 13,5%, respectivament, i continuen més que duplicant les del conjunt de la població.

A Espanya durant el segon trimestre es va recollir la major caiguda del PIB registrat. La finalització de les mesures de contenció va anar acompanyada d'un creixement ràpid, però per sota del que hagués estat habitual. En el tercer trimestre, l'activitat s'ha anat recuperant, malgrat que ha perdut força per l'empitjorament de la situació sanitària. Com a conseqüència, el mercat de treball s'ha vist directament afectat per les mesures de contenció de l'anomenada "segona onada" i mostra uns indicadors més negatius que en anys anteriors. Per una banda, cau la població activa en el tercer trimestre del 2020 (-0,8%) respecte a l'any anterior, a l'igual que en el segon trimestre (-4,6%). També disminueix la població ocupada (-3,5%) i assoleix les 19.176.900 persones. La taxa d'ocupació de les persones entre 16 i 64 anys és del 61,8%, i se situa 2,7 punts per sota de la taxa d'ara fa un any. L'ocupació presenta un descens a tots els col·lectius, excepte entre els majors de 55 anys (5,4%), probablement perquè són els que compten en major proporció amb un contracte indefinit que els protegeix de l'atur. Per aquesta mateixa raó, els joves són el grup on més cau l'ocupació (-19,1%), ja què són els que registren una major contractació temporal i per tant, una major vulnerabilitat. També decreix entre els estrangers (-4,0%), i entre els homes i les dones (-3,4% i -3,6% respectivament).

Quant a la desocupació, a Espanya el nombre de persones en atur no supera els valors màxims assolits a la crisi anterior. En la crisi actual, aquesta xifra no s'ha disparat per l'efecte protector de l'ocupació que ha tingut la figura dels ERTO, que ha permès que un gran nombre de persones mantingui el seu lloc de feina. El nombre de persones en atur en el tercer trimestre de 2020 suma 3.722.900 persones. En termes interanuals representen un fort increment, del 15,8 %; fet que repercuteix en la taxa d'atur, la qual assoleix el 16,3% de la població activa espanyola i mostra un augment de 2,3 p.p. interanual. Per perfils sociodemogràfics, les taxes d'atur més elevades es donen en els joves menors de 25 anys (40,5%), que continua més que duplicant la del conjunt de població, i la dels estrangers (25,7%).

A les Illes Balears, la situació sanitària actual és lleugerament millor que a Espanya, però l'econòmica es troba més afectada per la dependència del sector dels serveis, que és el que està experimentant les majors restriccions. Així, el nombre de població activa es redueix respecte al tercer trimestre del 2019 (-1,9%) en major proporció que a nivell nacional. La taxa d'activitat de les persones entre 16 i 64 anys assoleix el 67,9%. El nombre d'ocupats en el tercer trimestre és de 573.900 persones, i suposa un descens del -7,4% en termes interanuals. Quant al col·lectiu analitzat, es repeteix la situació nacional amb un descens generalitzat de tots els grups, excepte els majors de 55 anys que creixen un +4,6%. El descens més important es dona entre els joves menors de 25 anys (-32,0%), seguit pels homes (-8,3%), i les persones de 25 a 54 anys (-7,6%). La taxa d'ocupació de les persones de 16 a 64 anys perd 6,4 p.p. respecte al tercer trimestre del 2019 i se situa en el 67,9%.

Pel que fa a l'atur, en el tercer trimestre del 2020 experimenta un increment interanual del 59,2% i situa el nombre de persones aturades en 87.900. L'atur ha pujat a tots els col·lectius, sobretot entre els homes (70,2%), les persones de 25 a 54 anys (67,5%) i els menors de 25 anys (52,3%). En consonància puja la taxa d'atur en 5,1 punts percentuals respecte ara fa un any i se situa en el 13,3% de la població activa. La taxa dels joves (38,8%) i la dels estrangers (17,4%) continuen essent les més elevades.

Les dades desagregades per sector que ofereix l'EPA permeten saber quin és el comportament de cada un d'ells durant el tercer trimestre. Pel que fa a l'ocupació, i respecte del tercer trimestre de 2019 disminueix el nombre d'ocupats a la construcció (-10,4%) i als serveis (-8,2%). En canvi, creix l'agricultura (37,5%) i la indústria (3,9%). L'atur mostra un descens a la construcció (-26,8%), mentre augmenta de forma important als serveis (164,0%) i més moderadament a la indústria (40,0%).

En el tercer trimestre de 2020 les hores efectives treballades pels ocupats s'han reduït (un -19,6 % interanual). Al mateix temps, l'ocupació en aquest període també ha disminuït (un -7,4 %). Aquest descens més intens de les hores treballades és degut als ERTO, ja que els treballadors es mantenen com ocupats a l'empresa, però com estan inclosos a un expedient de regulació, en realitat no estan treballant.

2 Ocupació i atur a les Illes Balears: dades administratives

Taula 37. Indicadors del Mercat Laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social[1]	**octubre**	**431.754**	↘	**-9,5**
Assalariats	octubre	325.544	↘	-11,9
Autònoms i altres règims especials	octubre	106.210	↘	-4,4
Homes	octubre	232.568	↘	-11,6
Dones	octubre	199.186	↘	-10,0
Estrangers UE-28	octubre	34.408	↘	-32,6
Estrangers no UE	octubre	41.371	↘	-2,5
Persones en atur registrades	**octubre**	**81.713**	↗	**72,0**
Homes	octubre	37.914	↗	79,4
Dones	octubre	43.799	↗	63,9
Persones menors de 25 anys	octubre	12.078	↗	79,6
Persones de 25 a 54 anys	octubre	54.867	↗	79,8
Persones de 55 anys i més	octubre	14.768	↗	30,0
Estrangers UE-28	octubre	8.600	↗	84,2
Estrangers no UE	octubre	13.044	↗	124,9
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	octubre	23.339	↗	70,9
Total contractes registrats	**octubre**	**19.892**	↘	**-20,8**
Contractes indefinits	octubre	3.743	↘	-30,8
Contractes temporals	octubre	16.149	↘	-25,7
Contractes a temps parcial	octubre	7.119	↘	-20,3
Contractes fixos discontinus	octubre	1.363	↘	-18,7

Font: TGSS, SOIB, OTIB

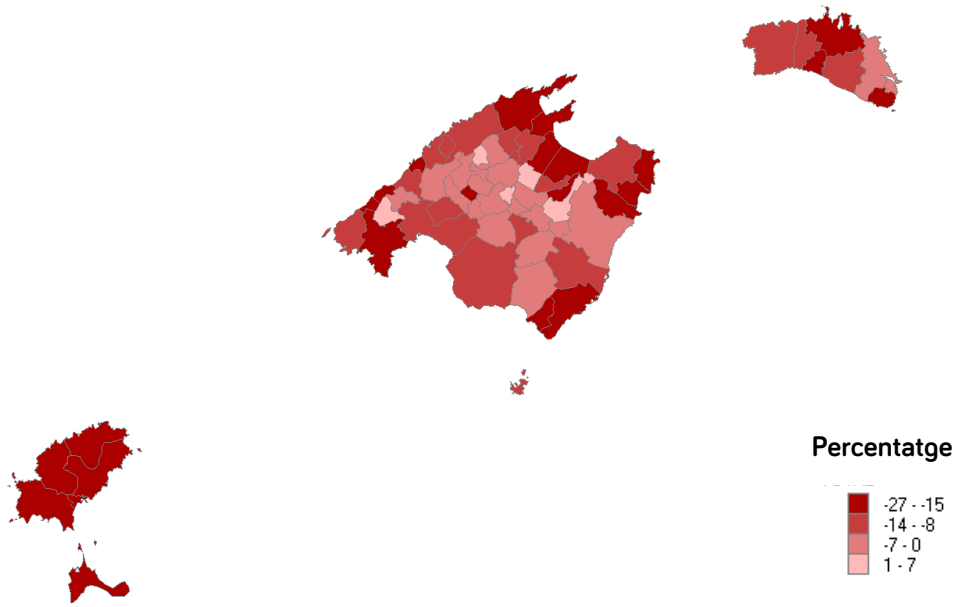
[1] Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

Les dades d'afiliació mantenen el mes d'octubre el descens interanual iniciat el mes de març del 2020 derivat de la pandèmia. El nombre d'afiliats d'octubre assoleix la xifra de 431.754 persones, un −8,0 % menys que ara fa un any. Es tracta d'un descens important, però més suau que els mesos anteriors que assoliren descensos al voltant del 15 %, i també amortitzat pels treballadors que continuen en Expedient de Regulació Temporal de l'Ocupació i es mantenen per tant d'alta a la seguretat social. Les persones desocupades en el desè mes de l'any són 81.713, un 61,5 % més que en el mateix mes del 2019 i la taxa d'atur administratiu se situa en el 15,9 % de la població activa.

Les hores efectives treballades pel conjunt dels ocupats durant el tercer trimestre de 2020 cauen un 19,6 % interanual, gairebé com les hores treballades pels assalariats (−21,2 %). L'ocupació, segons dades de l'EPA, també experimenta un descens d'un −7,4 %. Així, les hores treballades mostren un descens més intens que l'ocupació. Aquest fet reflecteix la protecció de l'ocupació dels ERTO, especialment durant l'estat d'alarma, amb una majoria d'activitats en suspensió, en les quals s'ha mantingut l'ocupació (el treballador continua d'alta a l'empresa) però no es treballava (per això baixen molt més les hores treballades). L'enquesta trimestral de costs laborals ofereix la mitjana d'hores efectives treballades i, en el segon trimestre de l'any, a les Illes Balears, s'han treballat 87,5 hores, un 36,8 % menys que fa un any. Aquesta xifra se situa molt per sota les hores del conjunt nacional (106,9 hores) i és la més baixa per comunitats autònomes, seguida per les Canàries. Aquesta forta reducció als dos arxipèlags és conseqüència de

la reducció i suspensió d'activitats, especialment turístiques, per la pandèmia. La diferència amb la regió amb el major nombre d'hores efectives, que és Extremadura, és de 26,9 hores. Pel que fa al tipus de jornada, la de temps complet a les Illes Balears suma 106,7 hores, 24,3 hores menys que la d'Extremadura, que de bell nou presenta la més alta. D'altra banda, la jornada a temps parcial de les Illes Balears és la més baixa per comunitats autònomes, amb 43,7 hores, de manera que es treballen 19,9 hores menys a temps parcial que a Múrcia (63,6 hores). Per sectors, el que mostra la jornada més llarga és el de la construcció (133,5 hores), seguit del de la indústria (110,2 hores) i el dels serveis (80,8 hores). En termes interanuals, tots els sectors econòmics experimenten un descens en el nombre d'hores treballades; de forma més significativa, el dels serveis (–41,1 %), seguit per la indústria (–23,9 %), i per la construcció (–10,0 %). De nou, es mostren els efectes de la caiguda de l'activitat turística en el nombre d'hores treballades, ja que són els serveis els que experimenten el major descens.

Gràfic 17. Variació interanual (%) de l'afiliació a la seguretat social. Setembre 2020.

Font: OTIB i TGSS

L'afiliació del mes d'octubre del 2020 és la més baixa d'un mes d'octubre d'ençà el 2014

El perfil de les persones en atur del mes d'octubre mostra un increment interanual superior entre els homes (64,6%) que entre les dones (58,9%), si bé es manté una distribució semblant a la de mesos enrere: el 53,6% dels aturats són dones i el 46,4% restant són homes. Per edat, tots ells augmenten les xifres d'atur de manera considerable. Ara bé, a conseqüència de la pandèmia, la distribució de l'atur per edat ha variat. De manera habitual el grup amb menors xifres d'atur i el que solia reduir–les en major proporció era el de joves. En canvi, aquests darrers mesos ha estat el grup més afectat pel creixement de l'atur. Això pot respondre al fet que els joves són el grup amb més contractació temporal i el més fàcil d'acomiadar en un moment donat. A l'altra banda es troba la franja dels treballadors de més de 55 anys, que tot i que també han incrementat les xifres ho han fet en menor proporció, probablement per tenir un major pes de contractació indefinida, la qual s'ha vist garantida pels ERTO. En detall, el grup més perjudicat és el grup de joves que incrementa l'atur respecte de fa un any en un 86,4%. Els segueixen el grup més nombrós, el de 25 a 54 anys (66,6%) i el grup de majors de 54 anys (32,2%). Pel que fa a la nacionalitat, tots els grups guanyen aturats, especialment els estrangers, tant els no comunitaris com els comunitaris (93,5% i 84,7%, respectivament); però també els espanyols (53,3%). Les persones que duen més de 12 mesos en demanda d'ocupació al SOIB sumen en el mes d'octubre les 23.339 persones. En termes interanuals, han augmentat un 96,8%, i rompen la tendència després de set anys consecutius de descensos. Un 34,9% del total d'aturats de les Illes Balears del mes d'octubre no tenen estudis o tenen com a màxim estudis primaris.

Quant a l'atur, el mes d'octubre la major afectació a nivell sectorial, al contrari que el mes anterior, no l'experimenten els serveis. Els majors creixements interanuals es donen en les persones sense ocupació anterior (103,0%), a la construcció (67,7%) i el sector primari (63,3 %). Els segueixen el sector terciari (58,8%) i la indústria (48,1%). Dins dels serveis, l'activitat amb el major increment de la desocupació, és el comerç amb un 69,3 % més que un any ençà, seguida dels altres serveis (58,7%) i de l'hostaleria (54,2%).

Tot i els increments experimentats per l'atur, aquests no han estat superiors gràcies a la figura dels ERTO, els quals han tingut un efecte protector de l'ocupació. El pes dels treballadors en ERTO respecte al total de l'afiliació ha anat disminuint des del mes de maig, quan va assolir el 30,9% dels afiliats, fins l'octubre on és del 7,2%. El nombre de persones en expedient d'ocupació d'octubre és de 31.132, segons les dades de TGSS, que representen un 55,2% menys que el mes de setembre. Aquest descens s'explica

en part per la sortida dels treballadors fixos discontinus dels ERTO a partir de dia 1 d'octubre per accedir a una nova prestació extraordinària d'acord amb el Reial Decret llei 30/2020. Per illa, el 83,5 % del treballadors es troben a Mallorca, seguits pel 10,6 % a Eivissa, el 5,3 % a Menorca i el 0,6 % a Formentera. A nivell sectorial, el gruix de persones en expedient es registren als serveis, especialment a l'hostaleria (37,3 %), la resta de serveis (36,6 %) i al comerç (17,7 %). Alhora la resta d'activitats compten amb un pes considerablement menor: la indústria (6,1 %), la construcció (1,8 %) i l'agricultura (0,4 %).

Els nous contractes registrats al SOIB el mes d'octubre del 2020 són 19.892, que representen un 54,2 % menys que el mateix mes del 2019. A Espanya el nombre de contractes signats també experimenta una reducció del 30,3 %. D'acord amb el tipus de contracte, el descens de la contractació interanual a les illes s'atribueix en major grau a la reducció de la contractació temporal (-55,6 %), que cau més que la indefinida (-47,1 %). Malgrat aquestes caigudes, el mes d'octubre el pes de la contractació indefinida de l'arxipèlag supera de nou la mitjana espanyola (18,8 % i 9,8 %, respectivament) i se situa com la comunitat amb el major percentatge de contractació indefinida. La distribució

Taula 38. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa[1]	octubre	415.028	→	-1,6
Afiliats a la Seguretat Social[2]	octubre	350.963	↘	-9,0
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	3r trim	284.835	→	0,1
Aturats registrats	octubre	64.065	↗	70,3
Taxa d'atur registrat (%)[4]	octubre	15,4	↗	6,1
Contractes registrats	octubre	15.580	↘	-29,5
Menorca				
Població activa[1]	octubre	33.682	→	-1,2
Afiliats a la Seguretat Social[2]	octubre	27.526	↘	-4,3
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	3r trim	20.879	↘	-3,2
Aturats registrats	octubre	6.156	↗	72,4
Taxa d'atur registrat (%)[4]	octubre	18,3	↗	5,1
Contractes registrats	octubre	1.334	↘	-21,3
Eivissa				
Població activa[1]	octubre	58.771	↘	-12,5
Afiliats a la Seguretat Social[2]	octubre	47.777	↘	-15,4
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	3r trim	43.233	↘	-3,3
Aturats registrats	octubre	10.994	↗	79,1
Taxa d'atur registrat (%)[4]	octubre	18,7	↗	7,5
Contractes registrats	octubre	2.779	↘	-24,5
Formentera				
Població activa[1]	octubre	3.676	↘	-7,7
Afiliats a la Seguretat Social[2]	octubre	3.178	↘	-8,4
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	3r trim	3.292	↘	-5,2
Aturats registrats	octubre	498	↗	97,5
Taxa d'atur registrat (%)[4]	octubre	13,5	↗	5,5
Contractes registrats	octubre	199	↘	-8,8

Font: TGSS, SOIB, OTIB, Ibestat

[1] Població activa = aturats + afiliats del mateix mes

[2] Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

[3] Afiliacions al Règim General de la Seguretat Social en Equivalència a Jornada Completa

[4] Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior

sectorial també fa palesa la reducció de l'activitat turística, que ha provocat una reducció destacada de la contractació als serveis. En detall, la contractació del desè mes de l'any disminueix més intensament als serveis (-59,3 %), seguits de la indústria (-39,5%) i la construcció (-25,3%), mentre creix a l'agricultura (4,2%). Pel que fa a la distribució dins dels serveis, lidera el descens l'hostaleria (-76,1 %), seguida pels altres serveis (-52,0%) i, en darrer lloc, pel comerç (-46,4%).

El darrer dia del mes d'octubre de 2020 es comptabilitzen un total de 431.754 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears, un 8,0% menys que fa un any. A onze comunitats autònomes l'afiliació decreix, així com en el conjunt d'Espanya (-1,0%). Disminueix l'afiliació en termes interanuals en el règim general (-10,3%), en el del mar (-7,2%), en el règim de la llar (-1,3 %) i en el règim d'autònoms (-0,1%). En canvi creix al règim agrari (0,9%). Quant al perfil i pel que fa al gènere dels treballadors, el descens interanual del mes d'octubre és més intens entre les dones (-8,6%) que entre els homes (-7,6 %). El pes de l'afiliació per sexe d'octubre és d'un 53,9 % pels homes i d'un 46,1 % per les dones. Per edat, totes les grans franges d'edat perden afiliats. Lidera el descens el grup dels menors de 25 anys (-24,3 %), seguit a distància pel grup central, de 25 a 54 anys, que cau un -8,1 % i pels majors de 55 anys (-2,4%). Per nacionalitat, els estrangers no comunitaris experimenten un lleuger creixement de l'afiliació en el mes d'octubre (0,9 %), mentre que els ciutadans de la UE perden afiliats (-22,3%), així com també els nacionals (-7,4%).

La taxa d'atur del mes d'octubre assoleix el 15,9%, 6,2 p.p. més que ara fa un any

Les xifres d'atur per illes del mes d'octubre mostren un augment interanual en totes. Lideren el creixement les Pitiüses: Formentera (79,1%) i Eivissa (64,8%), seguides de Mallorca (62,9%) i Menorca (42,8%). Respecte de la taxa d'atur d'octubre, aquesta assoleix el 15,9% de la població activa en el conjunt de les Illes Balears, que representa 6,2 p.p. més que ara fa un any. Concretament, la taxa assoleix valors diferents per illes i oscil·la, de major a menor resultat, entre el 18,7% d'Eivissa i el 13,5% de Formentera. Així, la taxa d'atur administratiu se situa en el 15,4% a Mallorca i en el 18,3% a Menorca. Respecte de l'any anterior es donen diferències significatives, amb increments a totes elles, que són de 7,5 dècimes a Eivissa, de 6,1 punts a Mallorca, de 5,5 p.p. a Formentera i de 5,1 punts a Menorca.

La distribució de la contractació per illa mostra el descens a tot l'arxipèlag. Destaca la reducció de Mallorca (-55,4%) i Eivissa (-53,2%), seguides de Menorca (-42,6%) i Formentera (-28,9%). Per sectors i illa, la major part experimenten descensos a l'octubre, excepte l'agricultura a Mallorca (9,8%) i la indústria a Formentera (16,7%). La caiguda de la contractació per illa destaca en l'hostaleria, tant a Mallorca (-78,5%), com a Menorca (-68,7%) i a Eivissa (-69,2%).

L'afiliació a la Seguretat Social a darrer dia del mes d'octubre de 2020 mostra resultats diferents per illes. Així, es dóna un descens intens a Eivissa (-9,4%) i a Mallorca (-8,3%), seguides per Menorca (-3,1%); mentre que creix lleugerament a Formentera (0,2%). Segons les darreres dades de l'IBESTAT, el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet del tercer trimestre de 2020 cau un -14,2% en el conjunt de les Illes Balears respecte al tercer trimestre de 2019. Per illes, disminueix a tot l'arxipèlag. Lideren el descens Eivissa (-25,7%) i Formentera (-20,1%), seguides de Menorca (-13,0%) i Mallorca (-12,2%). El mapa mostra la variació interanual de l'afiliació en el mes de setembre als municipis de les Illes Balears. Així, els municipis costaners i turístics mostren els majors descensos en el nombre d'afiliats: Sant Antoni de Portmany (-27,0%), Santa Margalida (-27,0%), Sant Josep de sa Talaia (-24,9%) o Alcúdia (-24,6%). En canvi, municipis del Pla de Mallorca, com Petra (7,2%), Costitx (4,8%) o Llubí (3,3%), presenten increments de l'afiliació.

3 Costs laborals

Taula 39. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trimestre	1.892,1	↘	-24,9
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trimestre	21,6	↗	18,9
Indústria i energia	2n trimestre	20,7	↗	10,3
Construcció	2n trimestre	18,5	↗	2,0
Serveis	2n trimestre	22,3	↗	22,8
Índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB)	2n trimestre	123,8	↗	15,8
ICLIB corregit d'efectes estacionals i de calendari	2n trimestre	118,4	↗	8,5
Cost salarial total	2n trimestre	117,4	↗	9,4
Cost salarial (T. Complet)	2n trimestre	120,0	↗	11,3
Cost salarial (T. Parcial)	2n trimestre	103,9	→	-0,3
Indústria	2n trimestre	106,1	↗	6,4
Construcció	2n trimestre	110,8	→	0,4
Serveis	2n trimestre	118,7	↗	10,6
Altres costos	2n trimestre	141,6	↗	33,9
Hores efectives per assalariat / mes	2n trimestre	87,5	↘	-36,8
Indústria i energia	2n trimestre	110,2	↘	-23,9
Construcció	2n trimestre	133,5	↘	-10,0
Serveis	2n trimestre	80,8	↘	-41,1
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	0,4	↘	-83,8

Font: INE, MTMSS

La influència de la pandèmia també s'ha fet notar en els costs laborals. A les Illes, la forta dependència de les activitats del sector dels serveis -les quals s'han vist més afectades per les mesures de contenció del virus- ha fet caure considerablement aquest indicador. A més, s'ha de tenir en compte l'aplicació dels ERTO, que impliquen que el treballador continua d'alta a l'empresa però rep la remuneració del SEPE. Donada aquesta situació, el cost laboral per treballador del segon trimestre de 2020 és de 1.892,1 € de mitjana a les Illes Balears, segons l'Enquesta trimestral de cost laboral que presenta l'INE, xifra que representa un 24,9% menys que en el segon trimestre de l'any 2019. Aquest descens és degut principalment a la suspensió temporal de moltes activitats econòmiques durant l'aplicació de l'estat d'alarma. A Espanya, el cost se situa per sobre aquest valor amb 2.442,9 €, que també ha disminuït però en menor grau, un -8,3% interanual. El cost durant el segon trimestre de l'any s'ha reduït a totes les comunitats autònomes, entre les quals destaquen les Illes Balears i les Illes Canàries (-20,8%), que són les que presenten un major pes del turisme a la seva economia. La regió amb el cost més alt (Madrid) supera el cost laboral de les Illes Balears en 1.074,6 €, mentre que les Illes Balears superen a les Canàries (el cost més baix) en 104,8 €.

El cost laboral per treballador (ICLIB desestacionalitzat) augmenta un 8,5% a les Illes Balears en el segon trimestre de 2020

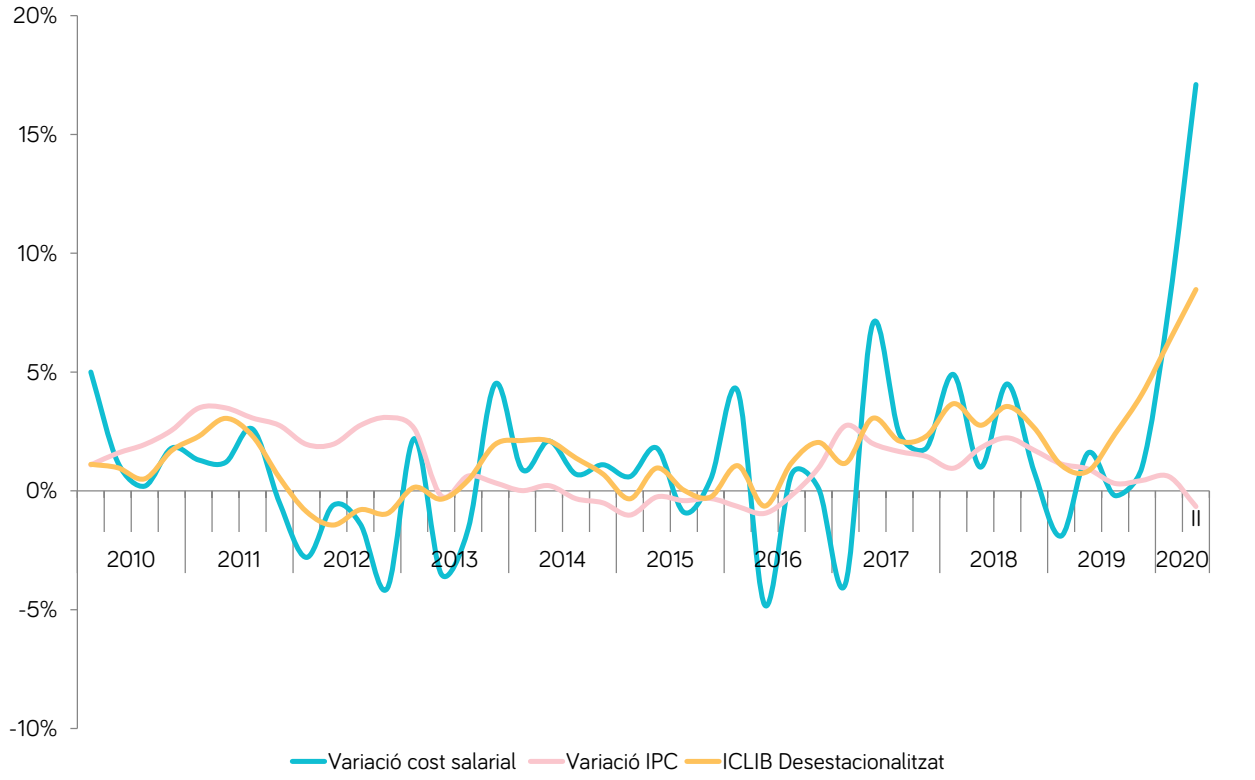
L'índex de costs laborals de les Illes Balears (ICLIB) mostra els costs laborals corregits de l'efecte composició sectorial i per tipus de jornada. L'ICLIB del segon trimestre de l'any ha experimentat un increment interanual del 15,8%, que, si s'analitza corregit d'efectes estacionals i de calendari, se situa en el 8,5%. Pel que fa al cost salarial, aquest augmenta un 9,4%, gràcies sobretot als serveis (10,6%) i la indústria (6,4%), si bé també creix a la construcció (0,4%). Per tipus de jornada, els treballadors a jornada completa han experimentat un increment del cost salarial per hora efectiva (11,3%), mentre que els treballadors a temps parcial l'han reduït (-0,3%).

En el cost laboral s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les prestacions socials, les indemnitzacions i el cost salarial. Aquest darrer assoleix els 1.372,6 € en el segon trimestre de 2020 i suposa el 72,5% del cost laboral total. Ha experimentat un fort descens del -26,0 % respecte de fa un any. Habitualment, el cost salarial de la indústria sol ser el més elevat dels sectors principals, però en aquest segon trimestre del 2020 el més alt és el de la construcció, amb 1.754,5 €, el qual ha disminuït un 9,7%.

El segueix la indústria (1.675,4 €), que també ha experimentat un descens en termes interanuals (-15,4%). Finalment, el sector dels serveis, assoleix un cost de 1.309,6 € i és el sector que experimenta el major descens interanual (-28,8%).

En el segon trimestre de 2020 el cost laboral per hora efectiva treballada és de 21,6 €, que és un 18,9% més que fa un any. Aquest gran increment és conseqüència de la gran reducció de les hores treballades (un -36,8% interanual), especialment durant l'estat d'alarma. En comparació amb la resta de comunitats autònomes, les Illes Balears presenten el vuitè cost laboral per hora efectiva més alt, 6,2 € per sota del País Basc, que encapçala la llista (27,9 €). En termes interanuals, en el segon trimestre totes les regions han incrementat el cost per hora, especialment les Illes Balears (18,9%), Canàries (15,8 %) i el País Basc (13,6%).

Gràfic 18. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Font: OTIB i TGSS

En l'àmbit sectorial, respecte dels valors de fa un any, augmenta el cost laboral per hora efectiva treballada en tots els sectors, sobretot als serveis (22,8%), i assoleix un cost de 22,3 € que el situa com la branca amb el cost per hora més elevat en el segon trimestre. Això també respon al fet que és el sector on més han caigut les hores efectives treballades, un -41,1% interanual. El segueix la indústria (10,3%), fet que situa el cost laboral en 20,7 €, amb un descens del 23,9% en les hores treballades. Finalment, la construcció que també creix interanualment (+2,0%), presenta un cost de 18,5 € i un descens de les hores més discret (-10,0%).

Quant als convenis col·lectius, l'augment salarial pactat en convenis a les Illes Balears, segons l'estadística de convenis fins a l'octubre de 2020, recull un creixement del 0,4%, bastant per sota el del conjunt nacional, que és de l'1,9%. Fins al desè mes de 2020, se signen a les Illes Balears un total de trenta-dos convenis, tres menys que en el mateix període del 2019. Dels trenta-dos convenis, vint-i-un són d'empresa i afecten 3.205 treballadors, i els altres onze corresponen a altres àmbits i afecten 176.207 treballadors. A Espanya el nombre de convenis signats decreix (465 menys), fins a arribar als 2.856 l'octubre de 2020; així com el nombre de treballadors afectats, que disminueix de manera considerable (un -19,1%). El mes de febrer es va publicar un nou conveni del sector de la construcció. Es tracta d'un dels convenis més importants a la comunitat per darrere del de l'hostaleria i del comerç i afecta uns 40.000 treballadors. Aquest conveni tindrà una vigència de tres anys i suposarà un increment salarial del 7%.

4 Accidents de treball

Taula 40. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	octubre 2019-setembre 2020	14.126	↘	-34,4
Índex d'incidència del total d'accidents [1]	octubre 2019-setembre 2020	3.013,9	↘	-32,1
Accidents lleus	octubre 2019-setembre 2020	2.997,5	↘	-32,1
Accidents greus	octubre 2019-setembre 2020	15,6	↘	-26,7
Accidents mortals	octubre 2019-setembre 2020	0,9	↘	-40,9
Indústria	octubre 2019-setembre 2020	7.436,2	↘	-10,3
Construcció	octubre 2019-setembre 2020	9.987,2	↘	-13,4
Serveis	octubre 2019-setembre 2020	2.713,5	↘	-37,2
Mallorca [2]	octubre 2019-setembre 2020	3.805,8	↘	-27,0
Menorca [2]	octubre 2019-setembre 2020	4.382,5	↘	-29,1
Pitiüses [2]	octubre 2019-setembre 2020	4.192,8	↘	-33,6

Font: Direcció General de Treball, i Salut Laboral, TGSS

[1] L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes

[2] No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social

Les dades provisionals de la Direcció General de Treball i Salut Laboral mostren un índex d'incidència de 3.013,95 incidències en el període dels dotze mesos compresos entre l'octubre del 2019 i el setembre del 2020. Per tant, han patit un accident laboral 3.014 persones per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del valor d'ara fa un any l'índex disminueix un -32,1 %. Com és evident, la forta reducció del nombre d'accidents és consequència directa de l'aturada total de l'activitat en alguns casos o de la important disminució d'aquesta en altres, que s'han traslladat a la sinistralitat i han provocat una caiguda del volum d'accidents en aquests dotze mesos.

Segons el tipus d'accident, pràcticament la totalitat són de caràcter lleu (99,5%), el 0,5% són greus i el 0,03% són mortals (4 accidents). En termes interanuals, respecte del mateix període de fa un any, els mortals són els que han experimentat el major descens relatiu, han passat de 7 a 4, un 42,9% menys, seguits dels lleus (-34,4%) i dels greus (-29,1%).

BAIXA L'ÍNDEX D'INCIDÈNCIA ENTRE L'OCTUBRE DEL 2019 I EL SETEMBRE DEL 2020

La distribució sectorial en aquest període és la següent: l'agricultura registra 285 accidents (2,0%), la indústria 1.664 sinistres (l'11,8 %), la construcció 3.738 (el 26,5 %) i, la resta s'han donat al sector terciari (8.439 accidents, el 59,7%). Pel que fa als índexs d'incidència, el més elevat es troba, de manera habitual, a la construcció (9.987,2 incidències), seguit per la indústria (7.436,2), mentre que el més baix es correspon amb els serveis (2.713,5). La variació interanual de la xifra d'accidents durant la jornada de treball mostra descensos de la sinistralitat a tots els sectors, i especialment als serveis (-43,2 %), per ser l'activitat econòmica que ha tengut un major frenada, seguit de l'agricultura (-18,3 %), la construcció (-15,3 %) i la indústria i (-13,1 %).

Per illa, Mallorca, com a illa major, concentra la major part dels accidents registrats (11.304 accidents), que representen el 80,0 % del conjunt de l'arxipèlag. En el període analitzat aquesta illa concentra el 63,4% dels afiliats amb les contigències cobertes. La segueixen en volum les Pitiüses, que, amb 1.848 sinistres, representa un pes del 13,1% (mentre els afiliats representen sols el 9,4%). Finalment, Menorca amb 922 accidents, concentra el 6,5 % restant (un percentatge semblant al pes dels afiliats, que és del 4,5 %). En comparació amb el mateix període d'un any abans, baixen els accidents, especialment, a les Pitiüses (-44,6%) i Menorca (-36,0%), i més lleugerament a Mallorca (-32,3%). L'índex d'incidència per illes mostra el resultat més alt a Menorca amb un valor de 4.382,5. Les segueixen les illes menors (Eivissa i Formentera), amb 4.192,8 i Mallorca (3.805,8).

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Gràfic 2. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 9. Pernoctacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-setembre

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2012 a setembre 2020)

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Variació (%) interanual.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Variació interanual

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 16. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Gràfic 17. Variació interanual (%) de l'afiliació a la seguretat social. Setembre 2020.

Gràfic 18. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Índex de taules

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taula 2. Indicadors internacionals

Taula 3. Previsions internacionals per al 2021

Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).

Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola (Escenari 2)

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, tercer trimestre 2020

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taula 16. Indicadors de la construcció

Taula 17. Indicadors avançats de la construcció

Taula 18. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taula 19. Indicadors dels serveis

Taula 20. Indicadors del comerç

Taula 21. Establiments turístics a les Illes Balears

Taula 22. Establiments turístics per illes

Taula 23. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència

Taula 24. Afiliats a la Seguretat Social

Taula 25. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

Taula 26. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

Taula 27. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

Taula 28. Indicadors de mediació financera

Taula 29. Ocupats en altres serveis

Taula 30. Empreses de les Illes Balears

Taula 31. Evolució de l'IPC octubre 2020 (Base 2016)

Taula 32. Indicadors de consum

Taula 33. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

Taula 34. Indicadors d'inversió

Taula 36. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Taula 37. Indicadors del Mercat Laboral a les Illes Balears

Taula 38. Indicadors del mercat laboral per illes

Taula 39. Cost i jornada laboral

Taula 40. Accidents de treball

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes
Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 23 de novembre de 2020

Abreviatures i sigles
T^{t}_{t-k} (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.
N. d.: no disponible.
AP.: Administració pública.
ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.
FBCF: formació bruta de capital fix.
MUFACE: mutualitat general de funcionaris.
ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.
DGMEiO: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació.

Altres fonts emprades
BCE: Banc Central Europeu
BE: Banc d'Espanya
BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)
CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques
Comissió Europea
Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya
Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)
EIA: US Energy Information Administration
Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea
FMI: Fons Monetari Internacional
HM Treasury (Regne Unit)
INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)
Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA
Ministeri d'Economia i Empresa.
Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.
Ministeri de Treball i Economia Social.
Ministerio d'Ocupació i Seguretat Social.
Ministeri de Foment
Ministeri d'Hisenda
OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
Oficina Nacional d'Estadística (Xina)
OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears
UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments
AENA – Aeroport d'Eivissa
AENA – Aeroport de Maó
AENA – Aeroport de Palma
APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment
ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions
AETIB: Agència de Turisme de les Illes Balears
COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears
CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior
Sistema de Tarjetas y Medios de Pago, S.A.
Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears
INE: Institut Nacional d'Estadística
Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya
Ports de Balears
REE: Red Eléctrica de España
SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria de Treball, Comerç i Indústria.
TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Marí)

GOIB

CONSELLERIA
MODEL ECONÒMIC,
TURISME I TREBALL

http://dgeconomia.caib.es

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur